

Tartalom

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

az EGSZB 525. plenáris ülése (2017. április 26–27.)

2017/C 246/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nők és a közlekedés – Platform a változásért (feltáró vélemény az Európai Bizottság felkérésére)	1
2017/C 246/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Digitalizáció és innovatív üzleti modellek az európai pénzügyi szektorban, a foglalkoztatásra és az ügyfelekre gyakorolt hatás (saját kezdeményezésű vélemény)	8

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

az EGSZB 525. plenáris ülése (2017. április 26–27.)

2017/C 246/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás létrehozásáról szóló, 2014. május 6-i 560/2014/EU tanácsi rendelet módosításáról (COM(2017) 68 final – 2017/0024 (NLE))	18
2017/C 246/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Unió területére belépő, illetve az Unió területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről és az 1889/2005/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)) . . .	22
2017/C 246/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozásáról, valamint az (EU) 515/2014 rendelet, az (EU) 2016/399 rendelet, az (EU) 2016/794 rendelet és az (EU) 2016/1624 rendelet módosításáról (COM(2016) 731 final – 2016-357-COD)	28

2017/C 246/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az energiaunió irányításáról, valamint a 94/22/EK irányelv, a 98/70/EK irányelv, a 2009/31/EK irányelv, a 663/2009/EK rendelet, a 715/2009/EK rendelet, a 2009/73/EK irányelv, a 2009/119/EK tanácsi irányelv, a 2010/31/EU irányelv, a 2012/27/EU irányelv, a 2013/30/EU irányelv és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról és az 525/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2016) 759 final – 2016/0375/(COD))	34
2017/C 246/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról (COM(2016) 761 final – 2016/0376/(COD))	42
2017/C 246/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv módosításáról (COM(2016) 765 final – 2016/0381 (COD))	48
2017/C 246/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának támogatásáról (átdolgozás) (COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD))	55
2017/C 246/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Tiszta energia minden európainak (COM (2016) 860 final)	64
2017/C 246/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat egy fejlesztésre vonatkozó új európai konszenzusra – A mi világunk, a mi méltóságunk, a mi jövőnk (COM(2016) 740 final)	71

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 525. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. ÁPRILIS 26–27.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nők és a közlekedés – Platform a változásért

(feltáró vélemény az Európai Bizottság felkérésére)

(2017/C 246/01)

Előadó: **Madi SHARMA**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2016.10.13.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye	148/0/2
(mellette/ellene/tartózkodott):	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) jelentős tapasztalattal rendelkezik a közlekedési ágazatbeli politikákkal kapcsolatos munkák terén, és az utóbbi időben figyelmet fordít a nemek közötti esélyegyenlőség kérdésére is ebben az alapvetően férfiak által dominált ágazatban (lásd *A nők és a közlekedés* című, TEN/573 véleményt) ⁽¹⁾. A civil társadalmat képviselő uniós intézményként szakértelemmel rendelkezik az érdekelt felekkel a jogalkotási intézkedésekkel kapcsolatban folytatott párbeszéd és konzultáció terén.

1.2. Az EGSZB szerint az érdekelteket tömörítő platformok tényleges változásokat eredményezhetnek, ha:

- lehetővé teszik a legjobb gyakorlatok megosztását a hasonló kihívásokkal szembesülő különféle intézmények, vállalkozások és szövetségek között,
- felelősségvállalásra és a kihívások kezelésére ösztönzik az érdekelt feleket,
- figyelembe veszik a kihívások alapvető okait,

⁽¹⁾ HL C 383., 2015.11.17., 1. o.

- ún. SMART („specific, measurable, achievable, realistic, time-bound” – konkrét, mérhető, teljesíthető, reális és határidőhöz kötött) célokat követnek,
- tényeken alapuló tevékenységeket valósítanak meg és terjesztenek,
- eszközöket és forrásokat hoznak létre mások általi alkalmazásra,
- európai szintű platformok mintáját követik nemzeti és akár regionális szinten is, hogy a tagállamokban tapasztalható hasonló kihívásokkal foglalkozzanak,
- információkat kapnak a hasonló problémákkal szembesülő más ágazatok kezdeményezéseiről.

1.3. Az EGSZB egy uniós „Platform a változásért” (a továbbiakban: „platform”) létrehozását javasolja a **közlekedési ágazatban a nemek közötti esélyegyenlőség** kérdésének kezelése érdekében, amely kezdetben a **nők közlekedési ágazatban való foglalkoztathatóságának** növelésére összpontosít. Ez a kezdeti célkitűzés a későbbiekben kiegészülhet a „nők mint felhasználók” bevonásával. A közlekedési ágazat magában foglalja a légi, tengeri, közúti, vasúti közlekedést, a belvízi hajózást és a logisztikát. A platform tagjai lehetnek elsősorban, de nem kizárólag, a politikai döntéshozatalt képviselő uniós és nemzeti szintű testületek, a közlekedési ágazat képviselői, a szakszervezeteik, a média, az utasokat képviselő szervezetek, valamint olyan nem kormányzati szervezetek, melyek készek kötelezettséget vállalni a tényleges cselekvésre a közlekedési ágazatban a nemek közötti esélyegyenlőség kezelése érdekében.

1.4. Az EGSZB támogatná a nemek szempontjából érzékeny politikák végrehajtásának céljait olyan egyértelmű célkitűzések meghatározásával, mint a feladatok és alkalmazási kör, ideértve olyan mutatókat is, amelyeket a tagok dolgoznak ki a platform megalakulásakor. Ez példát szolgáltatna a partnerségi együttműködésre és az ágazati érdekelt felek összehangolt cselekvésére az új kezdeményezések Európa-szerte történő átültetése érdekében.

1.5. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a platform őrizze meg rugalmasságát és alakíthatóságát az ágazat valamennyi vetülete vonatkozásában, valamint szakpolitikai szinten. Tagjai és működése tekintetében ragaszkodnia kell az átláthatósághoz és elszámoltathatósághoz. A nyomon követés, értékelés és az éves felülvizsgálatok kulcsfontosságú eszközt jelentenek a platform hitelességéhez és sikeréhez.

1.6. A platform csak akkor lehet sikeres, ha tagjai teljességgel magukénak érzik, ezért az EGSZB javasolja, hogy internetes jelenléttel is rendelkezzen, ahol felsorolják tagjait és azok tevékenységeit, valamint ahol megtalálható egy, a tevékenységeket, ajánlásokat, ellenőrzéseket és értékeléseket tartalmazó adatbázis, lehetővé téve mások számára, hogy információforrásként használják fel, illetve maguk is kövessék azokat.

2. Háttér

2.1. A nők foglalkoztatása a közlekedési ágazatban különösen alacsony. 2013-ban az EU-ban a közlekedési ágazatban dolgozók 78 %-át a férfiak tették ki. A közlekedési ágazat nemek közötti egyensúlyának javításához alapvető fontosságú, hogy vonzóbbá tegyék az ágazatot a nők számára, felhasználóbarátabbá téve azt, valamint kompenzálva a munkaerőhiányt és az azzal kapcsolatos kihívásokat (a közlekedési ágazat munkavállalóinak harmada 50 év feletti).

2.2. 2015. július 1-jén az EGSZB elfogadott egy, „A nők és a közlekedés” témájú feltáró véleményt, valamint részt vett a Violeta Bulc és Věra Jourová biztosok által 2016. áprilisában szervezett, nyomon követést szolgáló rendezvényen. Ezt követően a DG MOVE számos konzultációt folytatott szakértői csoportokkal, ahol megvitatták az aktuális kihívásokat és ajánlásokat. Az EGSZB képviselője előterjesztette egy „Platform a változásért” megvalósításának ötletét, melyet az Európai Bizottság kiváló eszköznek talált arra, hogy elősegítsék a közlekedési ágazatban a nemek közötti esélyegyenlőség érdekében tett tényleges és látható intézkedéseket. Az Európai Bizottság alelnöke, Frans Timmermans 2016. október 13-i levele szerint egy ilyen platformot 2017. második felében lehetne elindítani az EGSZB és az Európai Bizottság egy közös rendezvényén.

3. Platform a változásért

3.1. Az Európai Bizottság számos eszközzel és tevékenységgel tudja segíteni az érdekelt felek közötti konzultációt. A „Platform a változásért” az önkéntes, ténylegesen mérhető intézkedésekre összpontosíthat, melyek létrehozásának mozgatórugói. Ilyen irányadó platform a DG SANTE „Táplálkozás, Testmozgás és Egészség Európai Unió Platformja” is.

3.2. Az EGSZB ezért egy olyan uniós szintű, az érdekelt feleket tömörítő platform létrehozását javasolná a DG MOVE számára, amely képes tevékenység alapú kötelezettségvállalások megvalósítására **a nők foglalkoztatási lehetőségeinek és a nemek közötti egyenlőségnek a növelése érdekében a közlekedési ágazatban**, s ezzel a nők jobb bevonására és a gazdasági, társadalmi és fenntartható növekedés fokozására, valamint amelynek

- tagjai megfelelnek a kinevezésre és magatartásra vonatkozóan meghatározott kritériumoknak,
- tevékenységeit a platform tagjai által annak megalakulásakor megállapított célkitűzésekkel és tevékenységi körrel összhangban határozzák meg,
- kötelezettségvállalásait nyomon követik, értékelik és nyilvánosságra hozzák, ezáltal elősegítve az információk megosztását.

3.3. Az EGSZB azt javasolja, hogy egy ilyen platform létrehozása során a DG MOVE először is a következő lépéseket és elemeket fontolja meg (melyeket a továbbiakban részletezünk):

- I. I. szakasz – előkészítés – a platformba bevonni kívánt releváns érdekelt felek meghatározása, valamint a párbeszéd megkezdése az érdekek, fő célkitűzések, feladatok és hatókör feltérképezése céljából.
- II. II. szakasz – kidolgozás – elfogadandó tervezetek kidolgozása az érdekelt felekkel együtt: kötelezettségvállalási charta, feladatok, hatókör és célkitűzések. Ezenkívül ütemtervek, lehetséges források, titkársági és informatikai támogatóeszközök feltérképezése.
- III. III. szakasz – megvalósítás – alakuló rendezvény szervezése a platformért felelős biztos részvételével, ahol a tagok megállapodnak a fogalom meghatározásokról, feladatokról és hatókörökről, valamint konkrét intézkedéseket ajánlanak. Vita a SMART célkitűzésekről, mutatókról, a nemek közötti különbséget figyelembe vevő kommunikációról, nyomon követésről, értékelésről, publikációkról és azok terjesztéséről.
- IV. IV. szakasz – fenntarthatóság – a mutatók, célkitűzések, aktuális források, évenkénti felülvizsgálatok és visszajelzési mechanizmusok meghatározása. A kötelezettségvállalások fenntartására és a további szereplők bevonására irányuló lehetőségek azonosítása.

4. Az uniós intézmények szerepe

4.1. Jean-Claude Juncker elnök növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló törekvése mellett a máltai elnökség egyik prioritása a nemek közötti esélyegyenlőség megteremtése. A platform olyan uniós hozzáadott értékkel rendelkező mechanizmust biztosíthat a hagyományos politikai döntéshozatal számára, amely kifejezetten egyetlen uniós kihívásra, „**A nemek közötti egyenlőség biztosította lehetőségek az európai közlekedési ágazatban**” kérdésre összpontosít. Ez a célkitűzés olyan releváns érdekelt felek bevonását teszi lehetővé, akik máskülönben nem kerülnének kapcsolatba az Európai Bizottsággal. A platform így az uniós intézmények munkájának kiegészítésül szolgálhatna.

4.2. Rendkívül fontos, hogy a DG MOVE álljon a kezdeményezés élére, a platformért felelős biztos pedig támogassa annak munkáját, például a platform alakuló és általánosan a többi ülésein való személyes részvételével. A platform tagjai, akik önkéntesen végzik vállalt tevékenységeiket, így megtiszteltetésnek érzik majd az ilyen szerep betöltésére való felkérést. Ezért alapvetően fontos a DG MOVE vezetőinek elérhetősége és a velük való interakció. Hasonlóképpen fontos, hogy amennyiben uniós intézmények a platform tagjai kívánnak lenni, nekik is kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy célzott intézkedéseket javasolnak.

4.3. Az uniós intézmények és a (tagállami) közlekedési minisztériumok képviselői kulcsfontosságú szerepet töltenek be a fő megállapítások tagállami szintű terjesztésében. Ezért az EGSZB egy magas szintű csoport létrehozását ajánlja, amely áttekintést nyújt a kormányok és politikai döntéshozók számára, mechanizmust hoz létre a bevált gyakorlatok terjesztésére, megerősíti a partneri együttműködést és javítja a politikai döntéshozók és a platform közötti kapcsolatot. Amennyiben ezek az érdekelt felek a platformnak is tagjai kívánnak lenni, nekik is kötelezettséget kell vállalniuk konkrét intézkedések elvégzésére.

4.4. Az EGSZB szeretné, ha a DG MOVE lenne felelős a platform működtetéséért. A DG MOVE biztosítaná a költségvetést, a titkárságot és egyes forrásokat. Más uniós intézmények hálózataik révén tehetnek javaslatokat az érdekelt feleknek, valamint biztosíthatnak üléstermeket, fordítási és tolmácsolási szolgáltatásokat. A platform tagjainak erőforrásai alternatív finanszírozási lehetőséget nyújthatnak.

4.5. Lényeges költséget jelent majd a központi kommunikációs eszköz, a weboldal és az adatbázis, valamint annak karbantartása. Különbféle uniós testületek dolgoztak már ki ilyen webes erőforrásokat, és valószínűleg a DG MOVE is képes egy ilyen, már meglévő modell átalakítására.

5. Tagság

5.1. A platformnak nem „társalgót” kell jelentenie, hanem olyan folyamatot, amely lehetővé teszi, hogy a döntéshozók találkozzanak, megvitassák a nők lehetőségeit és kihívásait a közlekedési ágazatban, majd ellenőrizhető intézkedésekre irányuló kötelezettséget vállalhassanak. Annak megértése, hogy a tagok az érdekelt felek mely kategóriáját képviselik, segít majd potenciális érdekeltségi szintjük és befolyásuk meghatározásában. A legnagyobb érdekeltséggel rendelkezők azok lesznek, akik közvetlenül szembesülnek az ágazat jelenlegi kihívásaival.

5.2. A platform tagjai lehetnek a következő európai és nemzeti szintű érdekelt felek: ipar, kkv-k szervezetei, szakszervezetek (szociális partnerek) – köztük a nők képviseletére specializálódott szervezetek –, közigazgatási szereplők – köztük a beszerzésre és pályázatokra befolyással rendelkezők, pl. az EBRD –; nem kormányzati szervezetek – köztük a nők jogait és az egyenlőséget védő ernyőszervezetek –, média, agytrösztök, tudományos körök és kutatóintézetek.

5.3. Emellett fontolóra lehetne venni a következők alkalmi bevonását is: 1) a kötelezettségvállalások kidolgozásába bevont személyek, akik azonban nem feltétlenül tagjai a platformnak, 2) döntéshozók és befolyással rendelkezők, köztük uniós intézmények és tagállamok képviselői/közigazgatási szervek.

5.4. A platformtagságnak díjmentesnek kell lennie, kritériumokhoz és feladatmeghatározáshoz kötve. A tagok által végrehajtott tevékenységekhez kapcsolódó, illetve a platformtagsággal járó költségek megtérítése a kezdeti szakaszban nem lesz előirányozva.

5.5. A platformtagságra nézve a következők irányadóak:

- befogadó részvétel,
- átláthatóság, nyitottság és elszámoltathatóság,
- a különbségek elfogadása és az arányosság tiszteletben tartása,
- SMART célkitűzések alkalmazása a koherencia biztosítása érdekében.

6. A platform célkitűzésének és hatókörének ismertetése

6.1. A platform átfogó célkitűzése lehet a nők részvételének növelése és a nemek közötti egyenlőség fokozása a közlekedési ágazatban, azáltal, hogy növeli a nők, a női tulajdonú vállalatok és a női vezetők lehetőségeit, valamint az ágazat minden dolgozója számára javítja a munkakörülményeket, továbbá azoknak a munkahelyekre, a befogadó jellegre, az innovációra, a fenntarthatóságra és a növekedésre gyakorolt hatását. A középpontban a nemek közötti egyenlőségnek kell állnia, ezzel előmozdítva a foglalkoztatást és kezelve az ágazatban megmutatózó hiányosságokat. Ezt a célt többek között a munkahelyek és munkakörülmények minőségének javításával; a zaklatás és a nemi alapú erőszak problémájának kezelésével, a munka, a magánélet és a családi élet egyensúlyának javításával, a döntéshozatali pozíciókban lévő nők számának növelésével, valamint az ágazatról kialakult kép javításával lehet elérni, hogy az vonzóbbá váljon a női munkavállalók, vállalkozók, tudományos körök és innovátorok számára. A platform tevékenységi körét később ki lehet bővíteni olyan ehhez kapcsolódó témákkal is, mint a felhasználói élmény javítása, valamint az olyan intézkedésekre való összpontosítás, amelyek a nőkkel mint felhasználókkal foglalkoznak.

6.2. Az EGSZB a nemi szempontokat is szem előtt tartó politikák és költségvetések megvalósítását ajánlja a fenti célok elérésének kulcsfontosságú eszközeként. Ezt az új koncepciót gyakran félreértik: nem azt jelenti, hogy növelni kell a kiadásokat, hanem azt, hogy új prioritásokat kell találni és át kell szervezni a programokon, osztályokon és szolgálatokon belüli kiadásokat. A nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő költségvetés-tervezés nagyobb átláthatóságot eredményez, és olyan mechanizmusokat hoz létre, amelyek globális, átfogó megközelítést tesznek lehetővé a nemek közötti egyenlőség előmozdítása érdekében.

6.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a kezelendő feladatkör és prioritások legyenek összhangban az uniós politikákkal és jogszabályokkal, tiszteletben tartva a szociális partnerek közötti párbeszédet is. A platformnak ötvöznie kell a fentről lefelé és az alulról felfelé építkező megközelítéseket a magánszektor és az állami politikák támogatásához, elkerülve a jogszabályi változtatás szükségességét. A platformot mindenkinek pozitív és szükséges beruházásnak kell tekintenie.

6.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az érdekelt felek részvételének előnyei az alábbiak:

- lehetőség nyújtása az érdekelt felek számára nézeteik, szükségleteik és ismereteik megosztására,
- közös célkitűzések meghatározása közös célok elérése érdekében,
- annak lehetővé tétele, hogy a résztvevők befolyással lehessenek az elért eredményekre, bevonva őket az intézkedések meghatározásának, kidolgozásának, azonosításának és végrehajtásának folyamatába,
- az érdekelt felek csoportjai közötti egyetértés növelése, ezáltal csökkentve a potenciális konfliktusokat vagy nézeteltéréseket, illetve támogatva a hatékony együttműködést,
- az érdekelt felek kötelezettségvállalásának, valamint a részesedés és a felelősség érzetének kialakítása,
- a tervek és kapcsolódó döntések fenntarthatóságának biztosítása,
- autonómia és rugalmasság kialakítása a döntéshozatal és végrehajtás terén.

6.5. Az EGSZB szerint a platform tevékenysége az alábbi fő területeket érinthetné:

- adatgyűjtés és kulcsfontosságú mutatók meghatározása az akadályok és sztereotípiák feltérképezéséhez és lebontásához,
- annak biztosítása, hogy a nők láthatóan és tevékenyen vegyenek részt a politika kidolgozásában és a döntéshozatalban, valamint a tervezésben – az adminisztratív feladatokon túlmutatóan,
- mindkét nem proaktív bevonása a jobb munkakörnyezet megteremtésébe, beleértve a létesítményeket, az egyenlő munkáért járó egyenlő bért, az oktatást, a munka, magánélet és családi élet összeegyeztetését stb.,
- olyan intézkedések hozatala, melyek a munkahelyek minőségét és mennyiségét növelő lépések – különösen a munkaerő-felvételi folyamatok felülvizsgálata – révén vonzóbbá teszik a nők számára a foglalkoztatási lehetőségeket,
- azoknak a jogi akadályoknak a vizsgálata, amelyek akadályozhatják, hogy a nők bármilyen típusú munkahelyhez hozzáférhessenek,
- az egyetemek és a karriertanácsadó szolgálatok jobb bevonása az ágazat szerteágazó lehetőségeinek – ideértve a technológiát, a kutatás-fejlesztést és a mérnöki területet – népszerűsítésébe, figyelmet fordítva a legkevésbé ismerttel rendelkezők esetében a képzési lehetőségek javítására,
- a nők üzleti életben betöltött szerepének proaktív támogatása,
- lehetőségek biztosítása a nők számára és az ágazat nyitottabbá tétele számukra,
- a nők élethosszig tartó tanulására és szakképzésére fektetett hangsúly támogatása,
- a munkahelyi erőszak, zaklatások és diszkrimináció megelőzése.

6.6. Növekedése során a platform összpontosíthat olyan kulcsfontosságú területekre is, amelyek esetleg nem minden tagot érintenek. Ezt a közlekedési ágazat sokfélesége teheti szükségessé. Ezért albizottságot lehet létrehozni, amelyek fontos érdeklődési területekkel foglalkoznak.

7. Iránymutatások a prioritások meghatározásához és annak biztosításához, hogy ezeknek a meghozott intézkedések is megfeleljenek

7.1. Az EGSZB elismeri, hogy a platform prioritásainak végleges meghatározását csak maguk a platform tagjai végezhetik. Az érdekelt felek adott esetben saját egyéni érdekeiket szem előtt tartva érkeznek a platformba, így mindenki számára elsődlegesen fontosnak kell maradnia, hogy közösen vállaljanak kötelezettséget a közös kihívások kezelése érdekében. A változások támogatására és előidézésére irányuló tevékenységek iránti elköteleződés az érdekelt feleket arra ösztönzi, hogy magukénak érezzék a szervezeteiket és a platformot.

7.2. Az EGSZB azt javasolja, hogy a kötelezettségvállalások nagyratörők legyenek, törekedjenek a jelenlegi helyzet megváltoztatására, és követeljék meg a tagok saját erőforrásainak felhasználását is. Az intézkedéseknek a weboldalon történő egyértelmű kommunikációja és átláthatósága nemcsak a kötelezettségvállalások elismerését fogja eredményezni, hanem lehetővé teszi az érdekelt felek által történő ellenőrzést is. A platform tagjai közötti megfelelő kommunikáció és párbeszéd tehát kiemelkedő fontosságú a folyamatos elköteleződés biztosításához és a téves elvárások elkerüléséhez. A közös tevékenységeket szintén támogatni kell.

7.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a platform tevékenységeinek támogatásához szükség esetén további célkitűzéseket és mutatókat is határozzanak meg. E célkitűzéseknek és mutatóknak segíteniük kell a nők foglalkoztatási lehetőségeinek, egyenlőségének és szerepének erősítése érdekében tett lépések megvalósítását és értékelését, beleértve a férfiak és nők közötti egyenlőség megvalósításának módját az alkalmazott technológiáktól függetlenül. A fejlődés mutatói mint az értékelés eszközei, melyek erősítik az eredmények hatását és az értékelő jelentésbe történő beépítését, az előrehaladás feltérképezésével segítenek a politikai és stratégiai tervezés befolyásolásában.

7.4. Általános statisztikai adatok elérhetők az Eurostattól. A DG MOVE együttműködhetne az Eurostattal és a platform tagjaival a nemek szerint lebontott adatok gyűjtésében, hogy teljesebb képet tudjon adni.

7.5. Az adatoknak, célkitűzéseknek és mutatóknak elő kell segíteniük a nemek közötti egyenlőség, a sztereotípiák, valamint a diszkrimináció átgondolását. Nem normatív jellegűek, céljuk a szervezetek arra való ösztönzése, hogy a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdéskörrel átláthatóan és érthetően tájékoztassák saját szerveiket és a nyilvánosságot, lehetővé téve eközben saját politikáik és gyakorlataik belső elemzését is.

7.6. Az alábbi területeken kiindulási mutatókat lehetne kidolgozni:

- a platform konkrét célkitűzéseket határozhat meg az elérhető célok megvalósításához,
- a nők százalékos aránya az egyes munkakörökben, többek között a vezetőtestületekben, a tulajdonosok és vezetők között, a szakszervezeti tagok között, az adminisztrációban, műszaki területen stb.,
- a nemek közötti egyensúlynak a döntéshozatali szinten történő biztosítása érdekében hozott intézkedések időszakos felülvizsgálata és az ezekről való jelentéskészítés,
- az egyenlő bérezést, valamint a nők és férfiak bére és nyugdíja közötti szakadék fokozatos csökkentését célzó hatékony politikák,
- az egyenlő lehetőségek előtt álló akadályok eltávolítása érdekében hozott politikák/intézkedések és a nők munkavállalásának támogatása (gyermekgondozási szolgáltatások, a munka, magánélet és családi élet összeegyeztetése, átlátható keretrendszer stb.),
- a kifejezetten az egyenlő lehetőségek támogatására megállapított költségvetés,
- a munkaerő-felvétel feltételeinek időszakos felülvizsgálata – ideértve a munkaerő-felvételi ügynökségek és az oktatási intézmények feltételeit is –, átláthatóság, hozzáférhetőség, a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő kommunikáció,
- mutatók kidolgozása a munkahelyi erőszak, zaklatások és diszkrimináció méreteiről, gyakoriságáról és előfordulásáról,
- a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő költségvetésben meghatározott célkitűzések éves áttekintése.

8. Nyomon követés és értékelés

8.1. Az EGSZB azt javasolja, hogy a partneri együttműködés erősítése céljából a tagok tegyenek kötelezettségvállalásokat és hozzanak intézkedéseket, amelyeket végrehajtás előtt megvitatnak a platform többi tagjával. Az intézkedéseket követően nyomonkövetési jelentést készítenének, amely felsorolja a tevékenységeket, azok ütemezését, az összegyűjtött adatokat és a legfőbb megállapításokat, hogy a platform elemezhesse és értékelhesse ezeket. Ezeknek a felülvizsgálatoknak objektívnak és pártatlannak kell lenniük, adatokon és minőségértékeléseken kell alapulniuk, és ki kell tűnnie belőlük, hogy mi a jelentősége a tárgyalt tényezőknek a platform célkitűzései szempontjából. Amennyiben a források lehetővé teszik, külső tanácsadókat is igénybe lehet venni e célra, amint a DG SANTE platformjának értékelése esetében (lásd: 2016. évi nyomonkövetési jelentés).

8.2. Az EGSZB javasolja, hogy a kötelezettségvállalásokat már a kezdetekkor megfelelően alakítsák ki, és azok a kitűzött célok szempontjából relevánsak legyenek. A tagoknak figyelembe kell venniük a SMART kötelezettségvállalásokat, amelyek alapos felkészülést igényelnek a határidők, célkitűzések és tágabb célok, a hatékony jelentéskészítés, a könnyű nyomon követés és a végrehajtással kapcsolatos tájékoztatás terén.

8.3. A kötelezettségvállalások munkát és elhivatottságot igényelnek a tagok részéről a szokásos feladataikon túlmenően. Ez a beruházás a vállalati társadalmi felelősségen túlmenő értéknövelő tényezőnek tekinthető a belső munkájuk szempontjából, a külvilág felé pedig tükrözi a nemek közötti nagyobb munkahelyi egyensúly támogatása iránti szándékukat. Tevékenységeiknek mások számára is elérhetőnek és átvehetőnek kell lenniük.

8.4. A platform által végzett tevékenységek felülvizsgálatának fokozott hálózatépítést kell lehetővé tennie, valamint lendületet kell adnia a célkitűzések elérését szolgáló közös munkához. Ez tehát segít a közös kötelezettségvállalások számának növelésében az alábbiak révén:

- fokozott együttműködés a politikai döntéshozók, a magas szintű csoport és a platform tagjai és ezek szövetségei között, támogatva a hosszú távú kapcsolatokat és tevékenységeket elősegítő szinergiákat, és, ha szükséges, esetleg új politikákat hozva létre vagy hozzájárulva ezekhez,
- intenzívebb tevékenységek a platform struktúráján kívül kevésbé formálisan is, ideértve például azok bevonását, akik nem felelnek meg a tagság kritériumainak,
- az ágazat láthatóságának és a nagyobb esélyegyenlőség elérése érdekében tett erőfeszítéseinek javítása mindenki számára jobb feltételekkel,
- külső rendezvények létrehozása a tevékenységek bemutatásához és új munkavállalók, innovációk és hozzájárulások bevonásához a közlekedési ágazatba,
- közös tanulságok levonása a folyamatos fejlődésből, valamint új munkamódszerek és az ágazat népszerűsítésének megvalósítása.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Digitalizáció és innovatív üzleti modellek az európai pénzügyi szektorban, a foglalkoztatásra és az ügyfelekre gyakorolt hatás

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2017/C 246/02)

Előadó: **Carlos TRIAS PINTO**

Társelőadó: **Pierre GENDRE**

Közgyűlési határozat:	2016. 09. 22.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága (CCMI)
Elfogadás a szekcióülésen:	2017. 04. 07.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017. 04. 26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	150/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az utóbbi néhány évtizedben a technológia, a szabályozás, az ügyfelek változó igényei és elvárásai a bank- és biztosítási szektor mélyreható és most is zajló átalakulásához vezettek. Új befektetési, megtakarítási, biztosítási és átutalási modellek teszik lehetővé az egyének lehető legszélesebb köre számára a különféle méretű projektekben való részvételt.

1.2. A pénzügyi technológiai (FinTech) és a biztosítási technológiai (InsurTech) vállalatok **katalizátorok** és gyakran **partnerei** a pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó intézményeknek szolgáltatásaik korszerűsítésében, az erősségek és a gyengeségek ötvözésében és az egymás közötti szinergiák létrehozásában. Az EGSZB véleménye szerint jelentős potenciál áll rendelkezésre arra, hogy egy innovatív, együttműködésen és partnerségen alapuló versenyző (ún. „co-opetition”) ⁽¹⁾ jellegű ökoszisztéma támogatásával értékteremtés valósuljon meg.

1.3. Határozottan szükség van arra, hogy a pénzügyi szektorba vetett bizalom helyreálljon, és ennek során alapvető fontosságú a régiről (a hagyományos bankrendszerrel) az új rendszerre való átállás lebonyolítása. Az EGSZB ebben a tekintetben olyan megfelelő jogszabályok bevezetését kéri az Európai Unióban – ahol éppen a **bankunió** és a **digitális egységes piac** integrációs folyamata zajlik –, amelyek lehetővé teszik a növekedést és az innovációt, ugyanakkor a fogyasztók és a munkavállalók védelmét is biztosítják a pénzügyi ágazatban.

1.4. Egy valóban egységes **európai pénzügyi piac** megvalósításához az Európai Bizottság szakpolitikájának támogatnia kellene az egyenlő versenyfeltételeket az innováció terén. Általános elvként nagyjából egyező feltételekre van szükség a szabályozás, valamint a fogyasztói jogok, a munkakörülmények és a felügyeleti kötelezettségek tekintetében mind a hagyományos pénzügyi ágazat, mind a FinTech vállalatok számára, összhangban azzal a szabállyal, amely szerint az azonos tevékenységre azonos szabályozásnak és azonos felügyeletnek kell vonatkoznia. Konkrétan:

1.4.1. Az innováció életciklusa során következetesen fenn kell tartani a szabályozás kockázatalapú megközelítését, arányos és egyszerűsített keretszabályokat biztosítva mind az inkumbens, mind az új szereplők számára ahhoz, hogy a szabályozókkal együttműködve új technológiákkal és üzleti modellekkel kísérletezzenek. Ha az ágazati és a szélesebb

⁽¹⁾ Nem csupán versenyző, hanem együttműködésen és partnerségen is alapuló.

értelemben vett érdekelt felekkel – többek között a fogyasztók és a munkavállalók képviselőivel – folytatott együttműködésben létrehoznának egy uniós kísérletezési keretrendszert, az biztosítaná az ahhoz szükséges eszközöket, hogy a vállalatok tevékenységeik kapcsán fokozzák az innováció támogatását („szabályozott tesztkörnyezet” a pénzügyi technológiai innováció céljára) ⁽²⁾.

1.4.2. A harmadik felek iránt támasztott feltételeknek való megfelelés érdekében a szoftvereket immateriális javakként kell kezelni, elkerülve ezáltal azt, hogy az Európai Unióban székhellyel rendelkező vállalatoknak a saját tőkéjükből kelljen levonniuk a már végrehajtott, nagy értékű információtechnológiai beruházások összegét (az amerikai és svájci bankrendszerek vagy a biztosítási szektor példáját követve ⁽³⁾).

1.4.3. Az Európai Bizottságnak, az Európai Bankhatóságnak és a tagállamoknak határozottan el kell kötelezniük magukat a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló felülvizsgált irányelv (PSD2) összehangolt és eredményes végrehajtása mellett, amely nagyon szigorú biztonsági követelményeket vezet be az elektronikus fizetések kezdeményezésére és feldolgozására, valamint a fogyasztók pénzügyi adatainak védelmére vonatkozóan, és külön figyelmet kell fordítani a technológiai közösségi médiára és a kereskedelmi óriásokra.

1.4.4. A lakossági pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési tervnek ⁽⁴⁾ és a pénzügyi technológiával foglalkozó munkacsoportnak alaposan meg kell vizsgálnia a pénzügyi szolgáltatások digitalizációjával kapcsolatos fogyasztói kihívásokat és kockázatokat, és szoros együttműködést kell biztosítani a Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság (DG JUST) és a Pénzügyi Stabilitás, a Pénzügyi Szolgáltatások és a Tőkepiaci Unió Főigazgatósága (DG FISMA) között, különös tekintettel a fogyasztóvédelmi ügyekre, például annak meghatározására, hogy milyen adatokat kellene felhasználni a hitelképesség elbírálásához, hogyan biztosítsák a szerződés kötést megelőző információk megértését vagy a személyazonosság átvilágítási folyamat révén történő hatékony ellenőrzését.

1.4.5. A pénzmosási irányelv (AML) javasolt módosításaiban foglalt intézkedéseket haladéktalanul át kell ültetni ⁽⁵⁾, különösen azokat, amelyek a terrorizmusfinanszírozás virtuális fizetőeszközökhöz kapcsolódó kockázatait és a nem névre szóló előre fizetett eszközökkel kapcsolatos kockázatok elleni küzdelemre irányulnak.

1.4.6. A közösségi finanszírozás és egyéb közösségi gazdasági megoldások erősítése egy „minőséget igazoló címke” bevezetési lehetőségének felméréseivel, hogy elnyerjék a fogyasztók bizalmát a virtuális közösségek jobb kialakítása és az együttműködő ügyletek közötti interakció megkönnyítése érdekében.

1.4.7. A nyílt forráskódú szoftvermegoldások pénzügyi szektorban való bevezetésének támogatása az egészséges piaci verseny fokozása, a költségek csökkentése és az ágazatban az eladóktól való függés megelőzése érdekében.

1.4.8. Ugyanakkor a személyközi hitelezésre (PtP lending) vonatkozó szabályozással is foglalkozni kell a kisebb mérlegek ösztönzése érdekében.

1.4.9. Az Európai Bizottságnak támogatnia kell a (Bázel III tőkekövetelmények által vezérelt) hibrid hitelezést.

1.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a digitalizáció sosem helyettesítheti a kompetens tanácsadók által végzett személyre szabott megfelelő tanácsadást (a megfelelő ügynökségek hálózatának segítségével a bankszektorban biztosított ügyfélközelségnek nem szabad megszűnnie!).

1.6. A pénzügyi technológiák koncepciójának megértése minden szereplőtől új készségeket kíván: a szabályozóktól, a felügyelőktől, a pénzügyi ökoszisztéma érdekelt feleitől és az egész lakosságtól. Ahhoz, hogy a pénzügyi technológia – mint a pénzügyi kirekesztés felszámolásának egyik motorja – egyik lehetséges fő előnyét kiaknázzák, az EU-tagállamoknak az új forgatókönyvekre készülve fejleszteniük kell a pénzügyi oktatást és a digitális jártasságot. Ennek az iskolákban kell kezdődnie, és a pénzügyi termékek online megjelenési módjával és a dolgok internete fejlődésével való kapcsolatukkal összefüggésben a pénzügyi termékekre vonatkozó információkat is bele kell építeni.

⁽²⁾ Az Európai Bizottság egy olyan egységes európai engedély bevezetésének lehetőségét vizsgálja, amely lehetővé teszi a pénzügyi szolgáltatási szektor technológiai vállalatai számára, hogy tevékenységüket egész Európában folytathassák, továbbá egy összeurópai szabályozott tesztkörnyezet („sandbox”), azaz egy speciális szabályozási keret létrehozását mérlegeli az Európai Unió egésze számára.

⁽³⁾ Lásd a Szolvencia II követelményeket.

⁽⁴⁾ A cselekvési tervet (COM (2017) 139 final, Cselekvési terv a fogyasztóknak szóló pénzügyi szolgáltatásokról) március 23-án indították útjára, ideértve egy a Fintech-kel kapcsolatos nyilvános konzultációt is.

⁽⁵⁾ HL C 34., 2017.2.2., 121. o.

1.7. A pénzügyi szektorban zajló digitalizáció számos munkahelyre fenyegetést jelent, és ez a munkavállalókat kompetenciáik és készségeik frissítésére készíti. Az EGSZB a kétszintű készségfejlesztési képzés és továbbképzés mellett foglal állást. Házon belül azért, hogy lehetővé tegyék a munkavállalók számára új feladatok végzését és az „átjárást” a hagyományos pénzügyi intézmények és a FinTech/InsurTech vállalatok jelenlegi pénzügyi alkalmazottai között, külsőleg pedig azoknak a munkavállalóknak az egyéb ágazatokbeli munkavállalásra való felkészítésével, akik nem maradhatnak a szektorban.

1.8. Az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Szociális Alap „a digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció”⁽⁶⁾ elnevezésű, új, kiemelt kezdeményezés keretében speciális képzési programokkal segítse a pénzügyi szektor munkavállalóinak továbbképzését és átképzését az új digitális technológiákra való felkészítésük érdekében.

1.9. Az EGSZB sürgeti a vállalatokat, hogy példaként kövessék a magatartási kódexeket és az azokra a belső szabályokra vonatkozó bevált gyakorlatokat, amelyek korlátozzák a munkavállalók arra irányuló kötelezettségét, hogy a nap minden órájában online rendelkezésre álljanak, továbbá adjanak ki olyan iránymutatásokat, amelyek visszatartják a munkavállalókat a hétvégi és a szabadság alatti munkavégzéstől. Ha az önkéntes alapon működő megközelítések nem válnak be, az EGSZB kötelező érvényű szabályok bevezetését szorgalmazza ebben a tekintetben.

1.10. A munkavállalók tájékoztatásáról és a velük folytatandó konzultációról szóló vonatkozó uniós irányelvekkel összhangban történő, időszerű tájékoztatás és konzultáció kulcsfontosságú ezeknek a kihívásoknak a teljes körű kezeléséhez. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak biztosítaniuk kell a hatályos jogszabályok rendelkezéseinek való megfelelést, különös tekintettel a munkavállalók képviselőinek a vállalatokon belül zajló változásokban való részvételi jogára.

1.11. Az EGSZB a megelőző szerkezetátalakításról és a második esélyről szóló irányelvjavaslat megerősítését és végrehajtását kéri, mivel ez még a vállalatok fizetéseiket nyilvánítását megelőzően megkönnyíti a szerkezetátalakítási folyamatokhoz való hozzáférést.

2. Egy gyors ütemben átalakuló, koncentrált és diverzifikált szektor

2.1. Európában a bank- és biztosítási szektor változatos képet mutat, hiszen nagyméretű európai, sőt globális intézmények, valamint többé-kevésbé független helyi és regionális szervezetek jelenléte, továbbá az egyes országokra jellemző sajátos tulajdonságok jellemzik. Annak ellenére, hogy a legtöbb tagállamban folyamatban van a koncentráció, európai szinten a szektor még mindig széttagolt. A valódi pénzügyi konglomerátumok létrejöttével a bankcsoportok és a nagy biztosítási vállalatok közötti régi választóvonalak gyakorlatilag megszűntek.

2.2. A bankszektor eredményeit továbbra is rontja a változékony piacok és alacsony kamatlábak jellemezte új helyzet, az – a pénzügyi válság következtében a bankrendszerre terhelt – erős szabályozói nyomás, felügyelet és ellenőrzés, amihez még a digitális átállás, a növekvő verseny (új FinTech vállalatok) és az új fogyasztói trendek hatása is hozzáadódik. A digitális gazdaságban az új, nem banki modellek megjelenése szükségessé teszi négy elem – a hagyományos bankok, az új digitális szereplők, a szabályozó hatóságok és az ügyfelek – kölcsönhatásának vizsgálatát.

2.3. Mivel az internetet egyre többen használják, a bankok online leányvállalatokat és virtuális fiókokat hoznak létre, amelyek segítségével az ügyfelek egyszerű tranzakciókat hajthatnak végre, vagy kapcsolatba léphetnek tanácsadóikkal. A vállalatoknak a humánerőforrás-beruházások radikális csökkentésére irányuló stratégiai, valamint az ügyfélfogadási feltételek romlása azt eredményezték, hogy kevesebben keresik fel személyesen a bankfiókokat és Európa-szerte sok fiók bezár.

2.4. A biztosítási ágazatban számos forgalmazási mód létezik egymás mellett, például fizetett értékesítők, üzletkötők, biztosítási ügynökök, bankbiztosítás, valamint az egyetlen vállalat számára dolgozó önálló vállalkozó ügynökök. A biztosításokat jelenleg már interneten és okostelefonokon keresztül is értékesítik. Ezeknek a többcsatornás forgalmazási hálózatoknak a jelentősége EU-tagállamonként és termékenként is különböző. Az életbiztosításokat például főként bankhálózatokon keresztül forgalmazzák (ez bankbiztosításként ismert).

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition-bargaining-and-soc>

2.5. A fizetési módok folyamatosan fejlődnek, és ez a tendencia tovább fokozódik. Az 1990-es évek eleje óta a csekk- és készpénzhasználat jelentősen csökkent. Ugyanakkor egyre inkább terjednek a kártyával, a csoportos beszédessel és a banki átutalással történő fizetések, amelyek nagyobb fokú visszakövethetőséget, ellenőrzést és biztonságot garantálnak és gyengítik az informális gazdaságot. Az elektronikus fizetéseknek megvan a potenciáljuk arra, hogy még tovább bővítsék az alkalmazási lehetőségeket, például a magánszemélyek közötti pénzáttalásokat és a szociális ellátások kifizetését illetően. Az elektronikus pénz használatát lehetővé tevő új szereplők egyesítik erőiket az e-kereskedelemmel, miközben a bankkártyák mellett olyan új technológiák jelennek meg és terjednek el, mint például az érintés nélküli fizetés. Ezenkívül külön figyelmet kell fordítani a kriptovaluták (bitcoin és egyébek) piacainak fejlődésére is.

3. Technológiai előrelépések az európai pénzügyi szektorban és új szereplők

3.1. A pénzügyi szektorban az innováció színtere az internet, gondoljunk csak például az internetes bankolásra, a nagy adathalmazokra, a mesterséges intelligenciára, a blokkláncra vagy a kiberbiztonságra. Az adatok cseréje nagyon gyorsan történik, ami lehetővé teszi az algoritmusok és nagy adathalmazok alapján történő kockázatelemzéseket és pénzügyi döntéshozatalt.

3.2. Ez a technológiai paradigmaváltás, valamint a hagyományos bankok előtt álló, tőkeproblémákkal kapcsolatos nehézségek és a likviditás átmeneti beszűkülése, továbbá az olyan alternatív értékesítési csatornák kialakulása, amelyekre nem vonatkoznak a bankszektort érintő szabályozási kötelezettségek, kikövezték az utat a pénzügyi technológiai és biztosítási technológiai cégek és a blokklánc megjelenése felé, ugyanakkor új lehetőségeket nyitottak meg és új kockázatokat teremtettek az ügyfelek számára.

3.3. A FinTech és InsurTech vállalatok, amelyek száma továbbra is növekszik, a pénzügy, a biztosítás és a technológia koncepcióját ötvözik. Ezek a vállalatok a technológiát használják a pénzügyi termékek innovatív módon történő értékesítéséhez. Különösen a megtakarítások kezelése, a személyi kölcsönök, a vállalatfinanszírozás és az online fizetések területén növekszik létszámuk. Egyre nagyobb szerepet játszanak a részvételi alapú finanszírozásban (közösségi és személyközi finanszírozás) az erre a célra szolgáló platformokon keresztül, valamint mobil alkalmazások, virtuális fizetőszerkezetek és interneten vagy okostelefonon keresztül elektronikusan fizetés használatával. Jelentős nyomást gyakorolnak a bankokra és a biztosítótársaságokra azért, hogy azok hagyományos területén folytatnak versenyt. A legnagyobb internetes technológiai vállalkozások, és különösen a „négy nagy” internetes vállalkozás (GAFA: a Google, az Amazon, a Facebook és az Apple) szintén dolgoznak olyan projekteken, amelyek a pénzügyi szektorhoz kapcsolódnak, mivel nagy adathalmazokat ellenőriznek.

3.4. A megosztott könyvelés technológiáján (distributed ledger technology, DLT) alapuló alkalmazások alkalmasnak bizonyulhatnak arra, hogy újfajta bizalmat építsenek ki a szolgáltatások széles skálája iránt. A blokklánc központi ellenőrző szerv nélkül, átlátható és biztonságos módon működik. A vállalatok és a magánszemélyek egyaránt használhatják ezt a rendszert bizonyos tranzakciók végrehajtására és a pénzügyi szektor megkerülésére, különösen a kriptovaluták használatával.

A PayPal hasonlóképpen lehetőséget kínál arra, hogy az árukat külföldi pénznemben fizessék ki anélkül, hogy meg kellene adni a banki adatokat.

3.5. A pénzügyi technológiák lehetővé teszik a vállalatok és magánszemélyek számára, hogy specifikus projektekhez közösségi finanszírozást vegyenek igénybe úgy, hogy adományok vagy kölcsönök, vagy akár tőkebefektetés formájában történő forrásteremtés célját szolgáló platformokat használnak. Ezek a platformok lehetővé teszik a személyközi hitelezést, többek között a fogyasztói hitelek és a személyi kölcsönök nyújtását anélkül, hogy a bankokhoz kellene fordulni, és lehetővé teszik a magánszemélyek számára, hogy közvetlenül finanszírozzanak nagyon kis vállalkozásokat vagy kis- és közép-vállalkozásokat. Ezek a platformok képesek kiegészíteni vagy támogatni a kockázati tőkét, különösen az innovatív vállalkozások esetében, és a mobil alkalmazásaik segítségével képesek valós idejű tájékoztatást nyújtani az ügyfeleknek a kiadási vagy befektetési döntéseik meghozatalához szükséges pénzügyi információkról.

3.6. Ezek az új szereplők versenyeznek a banki és biztosítási szolgáltatások hagyományos üzleti modelljeivel, azonban mind a bankok, mind a biztosítótársaságok kezdenek átállni a velük párhuzamos piaci működésre. Néhányuk már belekezdett a pénzügyi technológiai és biztosítástechnológiai vállalatokkal való együttműködés kialakításába, míg másoknak saját fiókvállalataik vannak. A pénzügyi technológiákba való beruházás ráadásul gyors ütemben növekedett az utóbbi években, és ez az érdeklődés a biztosítástechnológia területére is áttért.

4. Az ügyfelek mint nyertesek?

4.1. A nagyvállalatok esetében a pénzügyi szolgáltatások digitalizációjához való igazodás olyan változásokkal jár, amelyeket képesek beépíteni mindennapi üzletmenetükbe. Sok hagyományos kkv és különösen a nagyon kis vállalatok esetében azonban más a helyzet, mivel ezek nem rendelkeznek azokkal a házon belüli ismeretekkel és erőforrásokkal, amelyek lehetővé tennék számukra, hogy könnyedén beilleszkedjenek egy gyorsan változó pénzügyi világba.

4.2. Az internet és az okostelefonok korában az ügyfélprofilok már nem ugyanolyanok, a digitális banki szolgáltatások és biztosítás iránti igény számos tényezőtől függ, így például az életkortól, a képzettség szintjétől és a foglalkozástól. Mégis, amikor pénzügyi tanácsadásról van szó, továbbra is jelentkezik az ügyfélélményen alapuló emberi kapcsolatok iránti igény, többek között a fiatalok körében is.

4.3. A bank- és biztosítói csoportok virtuális fiókjai, online leányvállalatai interneten és okostelefonon keresztül hozzáférést kínálnak a hitelekhez, kölcsönökhöz és biztosításokhoz, új alkalmazásokat használva. Ezek kedvezőbb feltételeket biztosítanak: ingyenes bankkártya, kedvezményes kamatlábak, számlanyitási bónusz, többhavi kedvezményes díjszabás a biztosítások és biztosító egyesületek esetében. Ezek az ügyfélelőnyök a bankok, biztosítók és biztosító egyesületek hagyományos üzleti modellről a digitalizáció eredményeként kialakuló modellre való átállásának időszakában jelentkeznek.

4.4. Ez az új forgatókönyv egyaránt jelent kockázatokat és lehetőségeket a fogyasztók számára:

- Könnyebb hozzáférés a termékekhez, nagyobb/jobb választék, lehetőség az árak összehasonlítására a weboldalak segítségével, személyre szabottabb ajánlatok, csökkenő tranzakciós költségek (mind az időráfordítás, mind a pénzbeli kiadások tekintetében), továbbá nagyobb biztonság az új biometrikus hitelesítési rendszereknek köszönhetően.
- Új hasznos termékek (pl. közösségi finanszírozás), ugyanakkor olyan új termékek megjelenése, amelyek összetettek, átláthatatlanok, nem könnyen érthetőek és kockázatosak: pl. az azonnali kölcsönök.
- A szerződéskötést megelőző tájékoztatás nyújtásával/közzétételével kapcsolatos esetleges kihívások az új értékesítési csatornák esetében: pl. okostelefonok esetében a kisméretű kijelzők miatt.
- Nem kielégítő tájékoztatás a pénzügyi termékekkel kapcsolatos kockázatokról.
- Az új piaci szereplők tevékenységére vonatkozó megfelelő felügyelet/jogérvényesítés hiánya a pénzügyi szolgáltatási szektorban.
- Jobbizonytalanság a tekintetben, hogy az új szereplőkre melyik jogszabály alkalmazandó.
- Szabályozatlan területek (pl. automatikus tanácsadás).
- A nagy adathalmazok használatával vagy a digitális készségek hiányával kapcsolatos esetleges indokolatlan diszkrimináció.
- Kiberbiztonság.

4.5. A digitalizáció eredményeként a pénzügyi termékek forgalmazásának átláthatóbbá kell válnia, azonban előfordulhat, hogy a kínált termékek látszólagos egyszerűsítése az általános pénzügyi kapcsolat egyensúlyának hiányát palástolja. Az algoritmusok használata nem garantálja sem azt, hogy nincsenek rejtett hiányosságok, sem pedig azt, hogy a termékek megfelelnek az európai szabványoknak. A pénzügyi oktatásnak következőképpen a pénzügyi termékek online megjelenési módjával összefüggésben a pénzügyi termékekre vonatkozó információkat is magában kell foglalnia.

5. Egyéb finanszírozási források és az etikus és felelős pénzügy helye

5.1. Az üzleti tevékenység jelenleg nagy mértékben függ a banki finanszírozástól (Európában több mint 75 %-os arányban, míg ugyanez az arány 20 % az Amerikai Egyesült Államokban) és Európában hiányzik a sajáttőke-kultúra, ami a kkv-kat (az összes európai vállalat több mint 98 %-a, ezek foglalkoztatnak 3-ból 2 alkalmazottat és hozzájárulnak az összes hozzáadott érték 58 %-át) potenciálisan sebezhetővé teszi a hitelválság veszélyével szemben, ahhoz hasonlóan, ahogyan az a pénzügyi világválság éveitől történt. Ennek megfelelően célszerű feltárni a kiegészítő nem banki finanszírozás módszereit, valamint az azokban rejlő kockázatokat, különösen azokat, amelyekkel válság esetén számolni kell.

5.2. A kkv-k finanszírozása során azon a Juncker-tervben előírt támogatáson kívül, amelyet az uniós alapokból a munkahelyteremtés és a vállalati versenyképesség fokozása érdekében nyújtanak a szokásos finanszírozási költségek csökkentése útján, számos alternatív forrás segíthet a vállalkozásfejlesztés tökéletesítésében és a kockázatok csökkentésében.

5.3. Meg kell erősíteni a társadalmilag felelős, átlátható és fenntartható bankmodellt és a realgazdaságban gyökerező pénzügyi rendszert, ugyanakkor biztosítani kell a stabilitást, valamint a társadalmi és területi kohéziót. A fenntartható bankok szándékosan a hármas kiindulóponton alapuló üzleti modell választják (ehhez pénzügyi, szociális és környezeti teljesítménymérések tartoznak, biztosítandó a negatív externáliák nélküli projektfinanszírozást), ügyfelekkel és tág értelemben vett érdekeltségi körökkel szoros kapcsolatok kiépítésére törekedve.

5.4. A bankok és a biztosítási szövetkezetek, valamint a biztosító egyesületek üzleti tevékenységük fejlesztése során már régóta a valamennyi érdekelt fél részére történő értékteremtésre (az „érdekelt félnél jelentkező érték” modellje) összpontosítanak. Ugyanakkor a hagyományos kereskedelmi intézmények gyakorlatait is átvették, és nem kerültek őket el a pénzügyi válságból fakadó nehézségek. A jelen pillanatban nem tűnik úgy, hogy a digitalizáció a társadalom valós igényeihez igazodó etikusabb üzleti gyakorlatokhoz való visszatérés egyik fő hajtóereje lenne.

6. A foglalkoztatásra és a munkakörülményekre gyakorolt hatás

6.1. A Bloomberg szerint a 2008. évi gazdasági válság óta a bankok közel 600 000 munkahelyet szüntettek meg. E nagy létszámú leépítések főként a válságnak tudhatók be, azonban a digitalizációs folyamat is közrejátszott bennük.

6.2. Európában a bankok és a biztosítók becslések szerint közel négymillió munkahelyet jelentenek, ebből hárommilliót a bankszektorban, közel egymilliót pedig a biztosítási szektorban. A Citigroup előrejelzése szerint az elkövetkezendő tíz évben Európában és az Amerikai Egyesült Államokban a bankszektorban mintegy 1,8 millió munkahely leépítésére fog sor kerülni. Európában, ahol a bankok teljes munkaidős egyenértékes alapon közel 2,9 millió alkalmazottat foglalkoztatnak, 2025-ben csupán 1,82 millió alkalmazottat fognak megtartani. Ezt a tendenciát jól mutatja a számos jelentős európai bankcsoport által a közelmúltban bejelentett nagy számú munkahely-leépítés. Számos országban a részmunkaidős és egyéb formájú foglalkoztatás irányába mutató tendencia figyelhető meg a pénzügyi ágazatban.

6.3. Aktív munkaerőpiaci intézkedésekre van szükség, hogy kezelni tudjuk a szóban forgó munkavállalókat érintő jelenlegi és jövőbeni változásokat. A szociális partnerek valamennyi szinten kulcsfontosságú szerepet játszanak a megfelelő megoldások megtalálásában. E tekintetben a bevált gyakorlatok egyik példájaként említhető az összes érintett banki alkalmazott átképzésére Ausztriában létrehozott általános alap (általános átképzési alap), amely ágazati szintű kollektív tárgyalás eredményeképpen jött létre, és amely ágazati és közfinanszírozásból is részesül.

6.4. A bankfiókhálózat folyamatos leépülését a fiókokon alapuló koncepció teljes körű, az érintett ügyfelek jellegének megfelelő átalakítása kísérte. A fiókbezárások előtt a tranzakciók automatizálásnak eredményeként az alkalmazotti létszámok megcsappantak. A biztosítási ágazatban a biztosítási ügynökök és üzletkötők hálózata a csökkenés irányába mutató erőteljes tendencia ellenére nagy. A fizetett értékesítők száma csökkenni fog.

6.5. A kereskedési parketten a vállalati részvények vétel/eladását, a deviza- és hitel-nemteljesítési csereügyleteket (olyan származtatott pénzügyi eszközök, amelyek esetében az eladó kompenzálja a vevőt, amennyiben a harmadik fél nem teljesít) egyre növekvő számban végzik számítógépek.

6.6. Egy az egyik fontos bankcsoport által tesztelt új kognitív platform nagy adathalmazokra támaszkodva rendkívül sok területről képes megválaszolni természetes nyelven feltett kérdéseket, és válaszcsomagokat javasol az ügyfelek tanácsadói számára. Ez a technológia virtuális asszisztensként alkalmazható, mind a bank-, mind a biztosítási szektorban. Hatásait elsőként az értékesítő személyzet érezheti meg.

6.7. A munkakörülmények instabillá váltak, a képzési követelmények pedig jelentősen megnövekedtek, egyrészt azért, hogy a munkavállalókat felvértezzék a szükséges digitális készségekkel, másrészt, hogy képessé tegyék őket a munkahelyváltásra, amennyiben a foglalkozási mobilitás szükségessé válik.

6.8. Mivel a digitális fejlesztések hatalmas változást követelnek a munkavállalók által igényelt eszközökben, készségekben és kompetenciákban, a vállalatoknak készeknek kell lenniük arra, hogy beruházzanak a készségek és képességek folyamatos fejlesztésébe. A kollektív tárgyalásnak és a szociális párbeszédnek a szakképzés jövőbeni szükségletekhez való igazításának fontosságára, és az ilyen képzés lehetővé tételére, valamint az arról nyújtott részletes tájékoztatásra kell összpontosulnia, hogy az új technológiát már most milyen módon használja fel az ágazat. Eseti alapon célszerű feltárni, hogy milyen készségek szükségesek a jelenlegi pénzügyi alkalmazottak számára ahhoz, hogy a jövőben is naprakészek legyenek, és hogyan lehet ezeket a készségeket oktatni.

6.9. Egyre nagyobb aggodalomra ad okot az online munkavégzés bevezetésével kapcsolatban a munkaórák kérdése, valamint a leépített munkahelyek nagy száma. Már ma is nyilvánvaló, hogy az Európai Unión belül és Európán kívül több pénzügyi tevékenység kerül majd áthelyezésre olyan országokba, amelyekben alacsony a munkaerőköltség és a szociális védelem szintje.

6.10. Lényeges, hogy a digitális megoldások mindig a polgárok érdekeit szolgálják, és segítsék a szociális színvonal és a munkakörülmények javítását. Az ágazati szociális párbeszédet valamennyi szinten intenzívebbé kell tenni, európai szinten is, a legjobb megoldások feltérképezése és ezáltal a társadalmi viszályok bekövetkezésének megelőzése érdekében. A

munkaadóknak ágazati szinten és valamennyi vállalatnál törekedniük kell arra, hogy tárgyalásokat kezdjenek a szakszervezeti képviselőkkel annak biztosítása érdekében, hogy hatékony intézkedésekre kerüljön sor a jövedelmek, a munkakörülmények, a szociális védelem, a belső, földrajzi és foglalkozási mobilitáshoz nyújtott képzés és támogatás, valamint az újbóli elhelyezkedés esélyének javítása (outplacement) tekintetében. Ezeket az intézkedéseket már a lehető legkorábban, a szerkezetátalakítási folyamatokat megelőzően meg kell hozni, és nem csupán akkor, amikor a munkahelyek ténylegesen is elkezdenek megszűnni.

6.11. A pénzügyi szektor szabályozott digitalizációjának a színvonalas munkahelyek fenntartását és az ügyfélkapcsolatok fejlesztését kell szolgálnia, ugyanakkor a személyre szabott pénzügyi tanácsadás megfelelő igénybevételének lehetőségét is fenn kell tartania. Biztosítani kell a tranzakciók tényleges biztonságosságát, valamint a személyes adatok hatékony védelmét, mind az ügyfelek, mind az alkalmazottak esetében. Képviselési szervezeteik révén a munkavállalókat és a pénzügyi szolgáltatások ügyfeleit be kellene vonni e folyamatba a területen meglévő gyakorlati tudásuk figyelembevételére érdekében.

7. Szabályozás és felügyelet

7.1. A pénzügyi termékek egyre növekvő összetettsége és az adatkezelés sebessége – az anonim, automatizált értékesítési, tanácsadási és útmutatási szolgáltatásokkal együtt – olyan nagy kockázattal járó helyzetek kialakulásához vezet, amelyet az elhelyezett vagy befektetett pénzeszközök tulajdonosa nem tud megítélni, illetve befolyásolni. Az EGSZB aggodalommal állapítja meg, hogy a kockázati modellek nem kielégítőek, és nem alkalmasak arra, hogy megfelelően felmérjék a biztosíték nélküli befektetések különböző kategóriáinak kockázati profiljait.

7.2. A franciaországi jegybank elnöke szerint a digitális pénzügy megjelenését olyan szabályozásnak kell kísérnie, amely alkalmazkodóképes kell, hogy legyen, hogy ne fojtsa el az innovációt, és továbbra is biztosítsa a tranzakciók magas szintű biztonságosságát, valamint a magas szintű fogyasztóvédelmet. Az EGSZB úgy véli, hogy mind a hagyományos pénzügyi ágazatra, mind az új pénzügyi technológiai vállalatokra/üzleti modellekre egyformán szigorú normáknak kell vonatkozniuk.

7.3. A MiFID II az egyik olyan kulcsfontosságú szabályozói kezdeményezés, amely megváltoztatja majd a piacszerkezetet és az üzleti modelleket. A cégeknek a szabályozói követelményeket stratégiai lehetőségnek kellene tekinteniük.

7.4. A digitális fizetésről szóló új szabályozás (a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló felülvizsgált irányelv, PSD2) célja az online tranzakciók biztonságosságának fokozása az ilyen csatornákon jelenleg előforduló csalások visszaszorítása érdekében.

7.5. Az EU új pénzmossási irányelve új ügyfél-átvilágítási ellenőrzési követelményeket léptet majd hatályba, a gyanús pénzügyi műveletek bejelentésére és a kifizetési nyilvántartások megőrzésére vonatkozó új kötelezettségekkel együtt.

7.6. A fogyasztóvédelmi együttműködésről szóló keret (CPC-rendelet) nagyobb hatáskörökkel ruházza fel a nemzeti hatóságokat a fogyasztóvédelmi jogszabályok érvényre juttatására, és javítja majd a tagállamok között szükséges koordinációt.

7.7. A biztosítótársaságok esetében a Szolvencia II jogszabály, a bankok esetében pedig a Bázeli III/CRD IV-csomag szerinti megállapodások alkalmazása kapcsán felmerül a kérdés, hogy egy kiegészítő szabályozási megközelítés hogyan képes figyelembe venni a pénzügyi rendszerbe belépő új szereplők által viselt kockázatokat és azoknak a szektor egészére gyakorolt hatását.

7.8. Az Európai Bankhatóság által 2016-ban végzett stressztesztet követően az Európai Bizottság javaslatokat terjesztett elő a jelenleg a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság által vezetett, a tőkekövetelmények szigorításáról szóló vita szellemében. Az elfogadott egységes normáknak a hitelintézetek és a pénzügyi induló vállalkozások méretéhez és jellegéhez képest arányosoknak kell lenniük. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság legutóbbi javaslatcsomagját ⁽⁷⁾.

7.9. Az utóbbi években a pénzügyi válság nagy üzletet jelentett a közvetlen befektetési alapok (bankrendszeren kívüli hitelezés) számára. A digitalizáció ezen alapokra gyakorolt hatása nem teremthet olyan szabályozási hiányosságot, amely ártalmas a pénzügyi rendszer stabilitására nézve.

⁽⁷⁾ Az EGSZB véleménye (ECO/424) – A tőkekövetelményekről szóló rendelet (CRR) módosítása a bázeli keretrendszer módosításainak beépítése érdekében (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

7.10. Tekintettel a hagyományos kockázatértékelési modellek tökéletlenségére, amelyek nem alkalmasak a nem biztosítékalapú finanszírozási modellek megfelelő értékelésére, az európai felügyeleti hatóságoknak intenzívebbé kell tenniük a FinTech induló vállalkozásokkal ápolat kapcsolataikat, hiszen a pénzügyi technológia új készségeket igényel a felügyelőktől.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Fogalomtár

Bankbiztosítás. Biztosítási termékek bankfiókokon keresztül történő értékesítése. Ez a fajta, hálózatokat összefogó stratégiai partnerség üzleti szinergiákat teremt.

Bigtech. Azok a technológiai óriásvállalatok, például a Google, az Apple, a Facebook és az Amazon (GAFA), amelyek a bakszektorban is kezdenek komoly befolyásra szert tenni.

Bitcoin. Kísérleti fázisban lévő virtuális fizetőeszköz, melyet egyre szélesebb körben elfogadnak a piacon.

Blokklánc. A bitcoint támogató technológiai platform. Igen hatékony adatbázissal rendelkezik, mely felhasználható a pénzügyek területén vagy többféle alkalmazásban.

Digitalizáció. Ez arra vonatkozik, amikor különféle technológiákat (internet, mobiltechnológiák, nagy adathalmazok, blokkláncok, mesterséges intelligencia, számítási felhő, robotika, kiberbiztonság) alkalmaznak új ügyfélkapcsolati modellekre, valamint a banki és biztosítói ügyletek kezelésére. A technológia önmagában nem cél, hanem a digitalizáció megvalósításának eszköze.

Exponenciális banki tevékenységek. A digitális forradalom eredményeképpen létrejött exponenciális technológiák felhasználásával bővíti a pénzügyi szolgáltatások körét és javítja azok minőségét, valamint csökkenti a költségeket.

Felhő. Internetalapú szolgáltatásnyújtási modellek.

Fizetési módok. Egy e-kereskedelmi trend, a POS terminálon keresztüli fizetés világszerte a legelterjedtebb mobil fizetési forma. Ennek az ökoszisztémának a része a PayPal rendszer, illetve a technológiai szolgáltatók saját rendszerei – Samsung Pay, Apple Pay stb. – is. A személyközi (P2P) fizetési szolgáltatások valódi alternatívát jelentenek a kevésbé fejlett bankrendszerrel rendelkező országok lakossága számára. Mára a mobil bankolási „appok” már a mindennapok részévé váltak.

Hibrid hitelezés. A bank és magánbanki ügyfelek által nyújtott kölcsön ötvözése. Ezáltal a bank több üzleti tevékenységet végezhet anélkül, hogy jelentősen növelné a mérlegfőösszegét, és közben az ügyfelek és befektetők elégedettségéről is gondoskodhat.

Kiberbiztonság. A kibertámadások és az adatlopás kockázatára terjed ki, emellett garantálja és javítja az ügyfelek bizalmát.

Közösségi finanszírozás. A vállalkozókat és a befektetőket összehozó internetes platformokon keresztül történő finanszírozás. Egyes platformok kötelezik a vállalkozókat, hogy a finanszírozásért cserébe ajánljanak tulajdonrészt a vállalkozásaikból (tőkealapú közösségi finanszírozás).

Közösségi hitelezés. Interneten keresztül történő finanszírozás, ahol a vállalkozók magánszemélyek csoportjától kapnak kölcsönt, melyet egy meghatározott kamatláb mellett kell visszafizetniük.

Mesterséges intelligencia. Olyan gép, amely képes tanulni. A „robot tanácsadó” olyan gép, amely ugyanúgy működik, mint az emberi agy, és képes pénzügyi tanácsot adni.

Nagy adathalmazok. Nagy mennyiségű, gyorsan továbbított adat tárolása és feldolgozása. Az „adatelemzés” azt jelenti, hogy az adatokat matematikai és statisztikai módszerekkel a pénzügyi ágazatbeli döntéshozatalhoz felhasználható információkká alakítják.

Neobankok. A működéshez nincs szükségük pénzügyi engedélyre: egy létező bank infrastruktúrájára építkezve szoftvert fejlesztenek.

Összekapcsoltság. A technológiai fejlődés eredményeképpen ma már bármikor, bárhol hálózatba kapcsolódhatunk. Ennek köszönhetően az alkalmazottak rugalmasabban, akár otthonról vagy máshonnan (táv munka, intelligens munkavégzés), és részmunkaidőben is dolgozhatnak. A fiatalok már megszokták ezt a munkamódszert, és hasznos célra fordíthatják azt, hogy több lehetőség közül választhatnak.

Paradigmaváltás. A digitális átalakulás nem lehetséges a szervezeti és kulturális modell megújítása nélkül. Az innováció a versenyképesség kulcsa ebben az átfogó banki folyamatban. A változás az emberekkel kezdődik.

Pénzügyi technológiai (fintech) és biztosítási technológiai (insurtech) cégek. Olyan innovatív startupok, amelyek újszerű banki vagy biztosítási megoldásokat kínálnak olcsón.

Regtech. Olyan innovatív technológiák, amelyeket a szabálykövetés elősegítésére használnak, csökkentve az ilyen feladatok költség- és erőforrásigényét. A digitális szabályozás és felügyelet kihívást jelent a pénzügyi ágazat számára (biztosítani kell az egyenlő versenyfeltételeket).

STEM. Természettudományos, technológiai, mérnöki és matematikai tanulmányok. A jelenleg egyre fontosabbá váló szakmák e szakterületekhez kapcsolódnak, és a digitális készségek minden ágazatban elengedhetetlenek. Ezért a képzésnek kiemelt jelentősége van.

Többcsatornás ügyintézés. A digitális és a személyes banki ügyintézési csatornák hatékony ötvözése. A banki ügyvitel ügyfélközpontú.

Tudásnomádok. Azok az új szakemberek, akik úgy érzik, hogy fő hozzájárulásuk a szaktudásuk, és ezért kiemelt fontosságot tulajdonítanak annak, hogy szabadon osszák be munkájukat és idejüket.

Ügyfélélmény Minden egyes ügyfél alapos megismerése annak érdekében, hogy a bankkal való kapcsolattartás minden területén személyre szabott szolgáltatást nyújtsanak. A közösségi hálózatok és a *webes* platformok alapvető elemei ennek.

Y generáció. Az 1980 és 2000 között, már a digitális világba született első generáció, mely 2025-ben a munkaerő 75 %-át fogja adni. Ők jellemzően nem járnak bankfiókba.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 525. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. ÁPRILIS 26–27.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás létrehozásáról szóló, 2014. május 6-i 560/2014/EU tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2017) 68 final – 2017/0024 (NLE))

(2017/C 246/03)

Főelőadó: **Mihai MANOLIU**

Felkérés:	Tanács, 2017.3.21.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 187. és 188. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elnökségi határozat:	2017.3.28.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.27.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	160/0/4
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB megítélése szerint a vizsgált rendelet módosítására irányuló javaslat célja a tanácsi rendelet rendelkezéseinek javítása és további egyszerűsítése a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás célkitűzéseinek megvalósítása érdekében. A javaslat teljes mértékben összhangban áll az eredeti célkitűzésekkel és a meglévő szakpolitikai rendelkezésekkel.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás szinergiák kialakítására törekszik az Unió más programjaival, például a kohéziós politikával kapcsolatos, oktatási, környezetvédelmi, kkv-, versenyképességi és vidékfejlesztési programokkal, erősítve a nemzeti és regionális kutatási és innovációs kapacitásokat az intelligens szakosodási stratégiák jelenlegi keretében.

1.3. Az Európai Bizottság állandó operatív információcserét folytat a Bio-based Industries Consortium-mal (BIC), többek között konzultációkat és megbeszéléseket folytat arról, hogy a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás tagjai miként teljesíthetik a pénzügyi hozzájárulást. A módosításra vonatkozó javaslatnak nincs más hatása, mint amelyet a tanácsi rendelet eredetileg el kívánt érni. A tervezett módosítások csupán technikai jellegűek, amelyek e kezdeményezés tekintetében nem tesznek szükségessé hatásvizsgálatot.

1.4. Az EGSZB üdvözli, hogy a vizsgált javaslat csökkenti a BIC adminisztratív terheit a **BIC pénzügyi hozzájárulásokat fizetni köteles résztvevői és a projekt tagjai** közötti közvetítői szerepét illetően. Továbbra is a BIC felel a tagok által fizetendő pénzügyi hozzájárulások összegéért.

1.5. Az EGSZB egyetért az új rendelet által egyértelműbbé tett lényeges pontokkal:

- a pénzügyi hozzájárulást kétféleképpen lehet majd teljesíteni: a BIC-től a BBI Közös Vállalkozásnak történő átutalás útján (mint korábban) és/vagy közvetlenül az egyik BIC-tagtól egy másik kedvezményezettnek történő átutalás útján,
- kibővíti azon felek körét, amelyek a pénzügyi hozzájárulást teljesíthetik (a BIC-et alkotó jogalanyok),
- fenntartja az átfogó pénzügyi célkitűzés melletti elkötelezettséget,
- lehetővé teszi a BIC-tagok számára, hogy beszámoljanak az általuk projektszinten nyújtott pénzügyi hozzájárulásokról.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a bioalapú iparág fogalma a biogazdaság széles területéhez tartozik, amely úgy határozható meg, mint a megújuló biológiai erőforrások kitermelése és biológiai elemeken alapuló termékekké – például élelmiszerré, takarmánnyá, bioenergiává – való átalakítása. Az EU szántóterületének háromnegyedét erre a célra használják; 17–19 millió polgár dolgozik ebben a gazdasági szektorban, amelynek forgalma 2 000 milliárd euróra tehető. A biogazdaság tudásalapú vállalkozásainak forgalma 57 milliárd euro, a foglalkoztatottak száma majdnem 305 000 (2009).

2.2. Európa számára a biogazdaság fejlődést, értéktöbbletet, új, biztos és tisztességes munkahelyeket teremthet, lényegesen csökkentheti az importfüggőséget, optimálisan hozzájárulhat a véges, de megújuló biológiai erőforrások felhasználásához, és lényeges szerepet játszhat a világkereskedelemben.

2.3. Általában megállapítható, hogy különböző szinteken verseny zajlik: a különböző technológiák és a biológiai erőforrások felhasználásai közötti verseny. Ezt fokozza, hogy a biológiai erőforrások korlátozottan állnak rendelkezésre. Egyrészt a biogazdaság jelentősen hozzájárulhat a CO₂-kibocsátások által okozott üvegházhatás csökkentésének célkitűzéséhez, ami jótékony hatást gyakorol a közegészségre. Másrészt megállapítható egy ellentétes hatás is, éspedig a további üvegházhatásúgáz-kibocsátás, amelynek a környezetre gyakorolt hatása nem elhanyagolható.

2.4. A biogazdaságra vonatkozó európai politikai keret több ágazati politikára van felosztva – mezőgazdaság, halászat, erdők, éghajlat, körforgásos gazdaság, kutatás –, és ezeket a területeket számos jogszabály és ágazati politika szabályozza ⁽¹⁾.

2.5. Ugyanakkor 2012-től kezdődően egy, a bioalapú iparra vonatkozó átfogó stratégia igyekezett biztosítani a szakpolitikai összhangot. Megállapítható, hogy bizonyos következetlenségek továbbra is fennállnak. Az EU a biogazdasággal kapcsolatos innovatív tevékenységek finanszírozását a Horizont 2020 kutatási keretprogram keretében, valamint számos egyéb pénzügyi eszköz révén biztosítja. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy ezen a területen fenntarthatóságra és összehangolt politikára van szükség.

2.6. Az Európai Bizottság több közleményében is hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a **bioalapú iparágakban létrehozott köz- és magánszféra közötti partnerségeket** technológiai kezdeményezésnek kell tekinteni ⁽²⁾.

2.7. E javaslat jogalapja az EUMSZ 187. és 188. cikke. A közös vállalkozás jogi keretét az EU tudja módosítani, tekintettel arra, hogy a tagállamok nem járhatnak el önállóan. A vizsgált javaslat a tanácsi rendelet rendelkezéseinek kiigazítására irányul, annak érdekében, hogy a BIC-tagok a gyakorlatban teljesíteni tudják a pénzügyi hozzájárulás nyújtására vonatkozó kötelezettségüket. A javaslat megfelel az arányosság elvének. A módosítás azért is szükséges volt, mert jelenleg nincs lehetőség a tanácsi rendelet olyan értelmezésére, amely lehetővé tenné a pénzügyi hozzájárulás **projektszinten** történő teljesítését.

⁽¹⁾ KAP – a közös agrárpolitika, az uniós erdőgazdálkodási stratégia, CFP – a közös halászati politika, az Európa 2020 stratégia, az EU körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terve, 50 európai kutatási térség hálózata és három közös programozási kezdeményezés.

⁽²⁾ COM(2012) 60 final: Innováció a fenntartható növekedésért: Az európai biogazdaság; COM(2014) 14 final: Az európai ipar „reneszánszáért”; COM(2013) 494 final: Köz-magán társulások a „Horizont 2020” keretprogramban: az európai innováció és növekedés ösztönzésének hatékony eszköze; COM(2012) 79 final: „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Az Európai Bizottság 2012-ben, a kutatási keretprogram alapján elfogadta a biogazdaságra vonatkozó stratégiát, arra törekedve, hogy mind nemzeti szinten, mind az Európai Unió szintjén biztosítsa a szakpolitikai összhangot a vonatkozó politikák és a megfelelő célok között. Erre a megközelítésre a biogazdasággal kapcsolatos állami finanszírozás és magánberuházások növelése érdekében volt szükség. Részvételen alapuló kormányzati modellek kerültek meghatározásra. E stratégia lefektette egy olyan cselekvési terv alapjait, amely az alábbi három fő téma köré csoportosított 12 intézkedést tartalmazza:

- beruházások a kutatás, az innováció és a készségfejlesztés terén,
- folyamatos politikai együttműködés, valamint az érdekelt felek bevonása,
- kedvező feltételek a piac és a versenyképesség számára a biogazdaság keretében.

3.2. A meghozott intézkedések magukban foglalták a biogazdaság területén működő érdekelt felek szövetségének, valamint a biogazdaság keretében végzett tevékenységek megfigyelőközpontjának létrehozását, és szabványok, többek között a tartósságra/fenntarthatóságra vonatkozó szabványok kidolgozásával támogatták az új piacokat, biztosítva az elsődleges termelés fenntartható fokozásához szükséges alapismereteket. Ezenkívül előirányozták e stratégia 2017-es felülvizsgálatát és aktualizálását is.

3.3. Az Európai Bizottság javaslata tartalmazza a meglévő dokumentum – a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás (BBI Közös Vállalkozás) létrehozásáról szóló 560/2014/EU tanácsi rendelet – egy technikai módosítását is.

3.3.1. A Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás egy olyan szervezet, melynek célja a köz- és magánszféra közötti partnerség megvalósítása, melynek tagjai az Európai Bizottság által képviselt Európai Unió, valamint a Bio-based Industries Consortium. A BBI Közös Vállalkozás a bioalapú iparágakra vonatkozó közös technológiai kezdeményezés 2024. december 31-ig való végrehajtása céljából jött létre.

3.3.2. Mivel a BIC-nek nehézséget okoz pénzügyi hozzájárulását a tanácsi rendelet által előírt módon teljesíteni, kívánatos, hogy a pénzügyi hozzájárulás jelenlegi, a program szintjén való teljesítése mellett tegyék lehetővé annak a projektek szintjén való teljesítését. Ez hatékony megoldást jelent a helyzetre, és elősegíti a tanácsi rendelet eredeti céljainak elérését azáltal, hogy lehetővé teszi a BIC-tagok számára eredeti kötelezettségvállalásuk teljesítését. Ez a megoldás hasonlít az IMI 2 közös vállalkozás (innovatív gyógyszerek kutatására irányuló kezdeményezést megvalósító második közös vállalkozás) esetében alkalmazott megoldáshoz, melyben az Uniótól eltérő tagok pénzügyi hozzájárulásukat teljesíthetik akár a program szintjén (a vagyonkezelő társaságok és a jótékonyági szervezetek által rendszeresen alkalmazott módszer), akár a projektek szintjén (a kereskedelmi szereplők által alkalmazott módozat). Ez a módosítás nem része a REFIT programnak.

3.4. A Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás célja egy olyan, a köz- és magánszféra közötti partnerség végrehajtása, amelynek résztvevő felei egyrészt az Európai Bizottság által képviselt Európai Unió, másrészt az 560/2014/EU tanácsi rendelettel létrehozott Bioalapú Iparágak Konzorciuma (BIC). E partnerség célja a bioalapú iparágakra vonatkozó közös technológiai kezdeményezés 2024. december 31-ig való végrehajtása a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás alapokmányának megfelelően.

3.5. A tanácsi rendelet 3. cikke konkrétan meghatározza mindegyik fél hozzájárulását a közös vállalkozáshoz, az igazgatási és működési költségeket, valamint a megosztott kiadásokat, továbbá rendelkezik egy meg nem határozott összegről, amely a közvetett intézkedések végrehajtásához nyújtott természetbeni hozzájárulásból (IKOP), valamint a kiegészítő tevékenységek végrehajtásához nyújtott természetbeni hozzájárulásokból (IKAA) áll. Az alapokmány értelmezéséből az következik, hogy a BIC e hozzájárulását be kell vezetni a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás költségvetésébe **a program szintjén**. Az Uniótól eltérő tagokat alkotó jogalanyoknak, amelyek a közvetett finanszírozási intézkedések végrehajtásában vesznek részt, pénzügyi hozzájárulásukat közvetlenül, **a projektek szintjén** a közvetett intézkedések felé kellene teljesíteniük.

3.6. Számos BIC-tag szembesül nehézségekkel a teljesítés módját illetően. Megállapítható, hogy kereskedelmi szempontból nem kifizetendő programszintű pénzügyi hozzájárulást nyújtani, mivel nem kínál cserébe garantált előnyöket, főleg a projektek eredményeit és a kapcsolódó szellemi tulajdonjogokat illetően, és mert a program szintjén nyújtott hozzájárulások azt eredményezhetik, hogy a BIC-ben részt vevő egyik fél saját versenytársainak juttatja a hozzájárulást. A jelen módosítás a **pénzügyi hozzájárulás** teljesítésének alternatív módjára tesz javaslatot, a **projektszintű teljesítésre**, amelynek keretében a projekt eredményeinek előnyeit a pénzügyi hozzájárulást nyújtó résztvevők élvezik, és ez a megoldás nem sérti az Európai Unió érdekeit. Meg kell védeni a bioalapú értékláncok érdekeit, többek között a kkv-k, a kutatási és technológiai központok, valamint az egyetemek révén.

3.7. Az Uniótól eltérő tagok által nyújtott pénzügyi hozzájárulásoknak meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

- a programszintű pénzügyi hozzájárulást kizárólag a BBI Közös Vállalkozás alkalmazza,
- a vállalkozás jelenlegi modellje megfelelő a vagyonekezelő társaságokkal és a jótékonyági szervezetekkel való együttműködés fokozásához,
- a Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás jogi keretét úgy kell módosítani, hogy az elősegítse az együttműködést a kereskedelmi vállalatokkal.

3.8. E javaslattal összhangban a BIC-tagoknak lehetőségük nyílik arra, hogy továbbra is **a program szintjén** nyújtsanak pénzügyi hozzájárulást. Emellett lehetőségük lesz arra, hogy a pénzügyi hozzájárulást közvetlenül ugyanazon **projekt** egy másik résztvevőjének utalják át a két fél által kölcsönösen elfogadott szabályokkal (a konzorciumi megállapodással) összhangban, az alkalmazandó jogi keretnek [(átutalás BIC-tagoktól a BIC-nek) és (pénzügyi átutalások a BIC-tagoktól a projekt kedvezményezettjeinek)], a nemzeti jogszabályoknak és a szokásos számviteli gyakorlatoknak megfelelően. A BIC lesz felelős azért, hogy beszámoljon a kapott pénzügyi hozzájárulások összegéről.

3.9. A Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás támogatási megállapodásának mintája ennek megfelelően kerül módosításra. Megjegyzendő, hogy a vizsgált módosítási javaslat nincs hatással az alapvető jogok védelmére, és nincsenek költségvetési vonzatai sem. Úgy tekinthető, hogy a költségvetés csökkentése a tudományos köröket és az érintett kkv-kat sújtaná, mert az Európai Unió részéről érkező hozzájárulás elsősorban kutatási és innovációs tevékenységekre van fenntartva.

3.10. A módosítás teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. Magyarázó dokumentumra nincs szükség.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Unió területére belépő, illetve az Unió területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről és az 1889/2005/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD))

(2017/C 246/04)

Előadó: **Javier DOZ ORRIT**

Társelőadó: **Mihai IVAȘCU**

Felkérés:	Európai Parlament, 2017.1.19. az Európai Unió Tanácsa, 2017.1.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.6.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.27.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	154/4/4
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a terrorizmus és annak finanszírozása, a pénzmosás, valamint az ehhez kapcsolódó egyéb gazdasági bűncselekmények elleni küzdelemnek az uniós politikák állandó prioritásának kell lennie.

1.2. A javaslat hatályon kívül helyezi a korábbi, 2005. évi rendeletet, hogy a szabályozási keretet a jelenlegi helyzethez igazítsa és kezelje a különféle tanulmányok által a végrehajtás kapcsán feltárt hiányosságokat.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az ellenőrzések hatályának és a hatóságok hatáskörének kiterjesztése úgy, hogy ellenőrzéseket végezhesse és árukat kobozhassanak el olyan esetekben, amikor alapos okkal feltételezhető az illegális tevékenység, meg fogja könnyíteni, hogy több csalárd esetet tárjanak fel és több információt gyűjtsenek össze.

1.4. Az EGSZB szükségesnek tartja az együttműködés javítását mind az illetékes hatóságok, mind pedig a tagállamok között annak érdekében, hogy az új rendelet alkalmazása terén maximális hatást érjenek el. Az EGSZB arra kéri az összes tagállamot, hogy terrorizmus elleni adatbázisaikat bocsássák az Europol rendelkezésére. Az Európai Bizottságnak emellett olyan együttműködési intézkedéseket kellene ösztönöznie, amelyek minden tagállam számára lehetővé teszik, hogy hozzájussanak az ahhoz szükséges eszközökhöz, hogy eredményesen ellenőrzésük alatt tartsák a különféle készpénzfajtákat és szállításuk módjait.

1.5. Az EGSZB azt ajánlja, hogy egy tanulmány és kiterjedt konzultációk nyomán az Európai Bizottság állítson össze egy tervet az EU-n belüli készpénzhasználat csökkentéséről. Ennek kapcsán fontolóra kell venni azt a kérdést, hogy megfelelő küszöbérték-e a 10 000 EUR a kötelező nyilatkozattétel kapcsán.

1.6. Az EGSZB úgy érzi, hogy az Európai Bizottságnak többet kellene tennie annak érdekében, hogy szankciót határozzon meg a nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztásáért. A szankciókat az egyes tagállamok között össze kell hangolni, és az Európai Bizottságot koherens módon tájékoztatni kellene azokról, hogy elkerüljük a kibúvókat a csalók számára.

1.7. Az EGSZB megismétli az ECO/408 jelű véleményben⁽¹⁾ már korábban kifejtett aggályait azt illetően, hogy a rendelet eredményességét egy sor tényező súlyosan korlátozhatja. A fő probléma az, hogy azok az adóparadicsomok, amelyekben a legjelentősebb a pénzmosási tevékenység – és amelyeknek az EU irányából vagy irányába zajló készpénzáramlásait különösen figyelemmel kísérni –, nem szerepelnek azon a listán, amely a 2016. július 14-i rendeleti javaslatban az Európai Bizottság által magas kockázatúnak tekintett országokat és régiókat tartalmazza.

1.8. A bűntevékenységhez kapcsolódó pénzáramok kivizsgálása más, elsősorban adóügyi bűncselekményekhez kapcsolódik. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az adóhatóságok is férhessenek hozzá a készpénzáramlatok ellenőrzése során gyűjtött információkhoz.

1.9. Az EGSZB úgy véli, hogy az új rendelet elfogadásakor az arany mellett más „könnyen készpénzzé tehető árukat” is meg kellene említeni a „készpénz” fogalom meghatározásában.

1.10. Az EGSZB elismeri az előre fizetett kártyák társadalmi értékét az EU-ban, ám felhívja a figyelmet annak veszélyére, hogy bűnözők és terroristák továbbra is arra használhatják fel az ilyen eszközöket, hogy rejtett módon finanszírozzák tevékenységeiket.

1.11. Az összegyűjtött és a hatóságok között kicserélt adatok mennyiségének növekedése miatt az EGSZB javasolja ezen adatok védelmének a megerősítését, illetve annak a lehetőségnek a kivizsgálását, hogy komolyabb adminisztratív és büntetőjogi szankciókat alkalmazzanak azon tisztviselők és személyek kapcsán, akik nem megfelelő vagy jogellenes módon használják fel ezeket az adatokat.

1.12. A probléma nemzetközi nagyságrendű, következésképpen az uniós intézményeknek teljes körű szerepet kell vállalniuk az ezen a területen működő nemzetközi szervezetek munkájában is.

1.13. Az EGSZB javasolja az európai intézményeknek – különösen az Európai Bizottságnak és az Európai Központi Banknak –, valamint a nemzeti központi bankoknak, hogy készítsenek tervet az 500 eurós bankjegyek 2018-tól való érvényen kívül helyezéséről és eltörléséről, mivel azok használata széles körben dokumentált a tiltott kereskedelem készpénzben történő kifizetésére, pontosan azért, mert könnyű szállítani, illetve nagy mennyiségű pénzt kisebb helyen tárolni.

1.14. Az EGSZB ismételten felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy az európai polgárok védelmének a legmagasabb szintű prioritások között kell maradnia, függetlenül attól, hogy ez mekkora költség és erőfeszítéssel jár.

2. Háttér és az Európai Bizottság javaslata

2.1. A terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem fokozásáról szóló cselekvési tervvel⁽²⁾ összhangban az Európai Bizottság új rendeletre tesz javaslatot az Unió területére harmadik országokból belépő, illetve az Unió területét harmadik országok felé elhagyó készpénz ellenőrzéséről és a 2005. évi hatályos rendelet hatályon kívül helyezéséről⁽³⁾.

2.2. Az EU 2015 májusában fogadta el a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni negyedik csomagot, amely egyéb kezdeményezések mellett tartalmazta a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló negyedik irányelvet (negyedik pénzmosási irányelv), valamint a jelenleg az átültetési szakaszban levő, a pénzáttalásokat kísérő adatokról szóló rendeletet⁽⁴⁾. Az EGSZB a jogalkotási csomagról a pénzmosás elleni csomag témájában készült véleményében⁽⁵⁾ alkotott ítéletet.

2.3. 2016. februárban az Európai Bizottság közzétette a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem fokozásáról szóló cselekvési tervét⁽⁶⁾, amelynek végrehajtására két jogalkotási szakaszban került sor. Az első szakaszban (2016. július) az Európai Bizottság két irányelvre vonatkozó javaslatot állított össze: az ötödik pénzmosási irányelvet, a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos információkhoz való adóhatósági hozzáférésről szóló irányelvet⁽⁷⁾ és az Európai Bizottságnak a negyedik és az ötödik pénzmosási irányelvet⁽⁸⁾ kiegészítő felhatalmazáson alapuló rendeletét⁽⁹⁾ a kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok megállapításáról. Az EGSZB véleményeket fogadott el az ötödik pénzmosási irányelvről és ez utóbbi rendeletről, illetve a második irányelvről⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ HL C 34., 2017.2.2., 121. o.

⁽²⁾ COM(2016) 50 final.

⁽³⁾ 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 309., 2005.11.25., 9. o.).

⁽⁴⁾ 2015/849/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 141., 2015.6.5., 73. o.) és 2015/847/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 141., 2015.6.5., 1. o.).

⁽⁵⁾ HL C 271., 2013.9.19., 31. o.

⁽⁶⁾ COM(2016) 50 final.

⁽⁷⁾ COM(2016) 450 final, 2016/0208 (COD) és COM(2016) 452 final, 2016/0209 (COD).

⁽⁸⁾ HL C 34., 2017.2.2., 121. o.

⁽⁹⁾ (EU) 2016/1675 felhatalmazáson alapuló rendelet (HL L 254., 2016.9.20., 1. o.).

⁽¹⁰⁾ HL C 34., 2017.2.2., 127. o.

2.4. A második szakaszban (2016. december) a jelen vélemény tárgyát képező rendelet mellett az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő egy a pénzmosással szembeni büntetőjogi fellépésről szóló irányelvre⁽¹¹⁾, illetve egy a biztosítási intézkedést és vagyonekmozgást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló rendeletre⁽¹²⁾ is.

2.5. A 2005-ös rendelet kiegészíti a pénzmosási irányelv rendelkezéseit azzal, hogy ellenőrzéseket vezet be az összesen legalább 10 000 EUR összegű készpénzszállítmányokra. A most vizsgált európai bizottsági javaslat⁽¹³⁾ célja: a hatályos jogszabályokban a rendőrség által végzett vizsgálatok fényében feltárt hiányosságok kijavítása; a negyedik⁽¹⁴⁾ és az ötödik⁽¹⁵⁾ pénzmosási irányelv továbbfejlesztése és kiegészítése a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás problémájának kezelése érdekében; valamint az uniós jogszabályok kiigazítása, hogy azok megfeleljenek a nemzetközi normáknak és ajánlásoknak, különösen a FATF 32. ajánlásának.

2.6. A jelenlegi javaslat a határokon átnyúló készpénzforgalom nem tökéletes lefedettségét, a hatóságok közötti információcsere nehézségeit, a küszöbérték (10 000 EUR) alatti összegek visszatartásának lehetetlenségét, a készpénz fogalmának nem tökéletes meghatározását, a nyilatkozattétel elmulasztása esetén a tagállamokban alkalmazott szankciók eltéréseit és a végrehajtás szintjében tapasztalható eltéréseket igyekszik kezelni.

2.7. A hatályos jogszabály helyébe lépő új rendeletre irányuló javaslat kiterjeszti és pontosítja a **készpénz fogalm meghatározását**, négy kategóriát határozva meg: valuta, bemutatóra szóló átruházható értékpapírok (csekkek, utazási csekkek, váltók és fizetési megbízások), könnyen készpénzzé tehető értékhardozóként használt áruk (aranytartalmú érmék és tömbarany) és előre fizetett kártyák.

2.8. A javaslat nyilatkozattételi kötelezettséget vezet be a 10 000 EUR összeget elérő vagy azt meghaladó kísérő nélküli, azaz **postán, futárszolgálattal vagy teherszállítás keretében** feladott készpénz vonatkozásában. Egyes tagállamok EU-n belüli készpénzellenőrzést is végeznek.

2.9. Ez hatáskört biztosít az illetékes hatóságoknak arra, hogy 10 000 EUR összeget el nem érő készpénzszállítmányokat ellenőrizzenek, illetve jelentést tegyenek és vizsgálatot indítsanak minden olyan esetben, amikor komolyan felmerül a bűnözői részvétel gyanúja.

2.10. Feljogosít továbbá a **pénzösszegek visszatartására**, amennyiben **elmulasztották a nyilatkozattételt** a legalább 10 000 EUR összegű készpénzszállítmányok kapcsán, illetve ha bármilyen értékű szállítmány **a bűnözői részvétel jeleit mutatja**.

2.11. Javítja az **információcsere**t azáltal, hogy aktív kommunikációt követel meg a pénzügyi információs egységekkel; jelenleg az illetékes hatóságoknak csupán elérhetővé kell tenniük az információt. A szabálytalan műveletekkel kapcsolatos információkat a többi tagállam illetékes hatóságainak és az Európai Bizottságnak is a rendelkezésére kell bocsátani, amennyiben bűncselekményre utaló jelek merülnek fel. Ezek az információk bizonyos előírások betartása mellett harmadik országokkal is megoszthatók.

2.12. A javaslat támogatja, hogy minden tagállamban a bűnözői tevékenységért kirótt jogi büntetéseket kiegészítő szankciókat vezessenek be a nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztása esetére. Minden tagállamnak közölnie kell a szankciókat az Európai Bizottsággal.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság folyamatos erőfeszítéseit a pénzmosás és a terrorizmus elleni küzdelem terén. Támogatja ezenkívül a tárgyalat javaslat által ajánlott módosításokat, amelyek célja a hatályos jogszabályok minőségének javítása.

3.2. Az Európai Bizottságnak és a többi uniós intézménynek keményen kell dolgozniuk annak biztosításán, hogy az európai közvélemény teljes mértékben tisztában legyen azzal, hogy az összes szükséges jogi eszköz, valamint információszerzési, bűnüldözési és igazságügyi fellépés felhasználásával kívánnak küzdeni a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása ellen. Ha a polgárok tisztában vannak az intézmények által ezen a területen az összes tagállammal együttműködésben végrehajtott erőfeszítésekkel, az fokozza hitelességüket és legitimitásukat. Már ma is használnak számos mutatót a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása kapcsán, de ezek nem mindegyike hozható nyilvánosságra.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 826 – 2016/0414 (COD)

⁽¹²⁾ COM(2016) 819 – 2016/0412 (COD)

⁽¹³⁾ COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)

⁽¹⁴⁾ 2015/849 (EU) irányelv (HL L 141., 2015.6.5., 73. o.).

⁽¹⁵⁾ Javaslat az ötödik pénzmosási irányelvre.

3.3. Az EGSZB arra kéri továbbá az EU-t és a tagállamokat, hogy támogassák a folyamatos nemzetközi szintű együttműködést a terrorizmus, a pénzmosás és az ezekhez kapcsolódó komoly bűncselekmények elleni küzdelem terén. Minden uniós intézménynek törekednie kellene annak elérésére, hogy nemzetközi szinten elfogadják az Európai Bizottság által javasolt intézkedéseket. Ez az egyik módja annak, hogy eredményesebbé válhassanak.

3.4. Az új rendeletre irányuló javaslat célja az EU és harmadik országok közötti illegális készpénzáramlás elleni fellépés. Sikeressége érdekében az Európai Bizottságnak együtt kell működnie a tagállamokkal, hogy biztosítsa, hogy illetékes hatóságai rendelkezzenek a leghatásosabb műszaki és humán erőforrásokkal, illetve minden más szükséges eszközzel (például képzett kábítószer-kereső kutyákkal).

3.5. A terrorizmus finanszírozását szolgáló rendszerek igen sokfélék lehetnek, a jogszerű vállalkozásokkal vagy szabályos nonprofit szervezetekkel való visszaéléstől elkezdve a bűncselekményekig és a nemzetközi kereskedelmi rendszerrel való visszaélésig. A terroristaszervezetek folyamatosan fejlesztik finanszírozási módszereiket, hogy megkerüljék a hatályos jogszabályi rendelkezéseket, emiatt pedig világos, hogy a jogi keretet is folyamatosan naprakésszé kell tenni. A bűnözők és a terroristák általában kihasználják a tagállamok jogszabályai között meglévő különbségeket, és azokat az országokat választják ki pénzügyi műveleteikhez, ahol a jogszabályok a leggyengébbek.

3.6. Az európai biztonsági stratégiával⁽¹⁶⁾ kapcsolatos fejlemények, az Európában és másutt történt terroristatámadásokra adott válasz, valamint az, hogy az adóparadicsomokon keresztül végrehajtott pénzmosás, adócsalás és adóelkerülés a közvélemény érdeklődésének középpontjába került, ahhoz vezetett, hogy az Európai Bizottság az elmúlt két év során nagy számban fogadott el jogalkotási kezdeményezéseket.

3.7. A FATF jelentése⁽¹⁷⁾ szerint a készpénz használata elterjedt az illegális gazdaságban, és továbbra is a terrorizmus finanszírozásának jelentős forrását jelenti. Az így „tisztára mosott” pénz mennyiségét nehéz megbecsülni, ám a FATF-jelentés szerint az „éves szinten több száz és ezer milliárd USD között lehet”.

3.8. A hatályos rendelet hatásosságának elemzése rámutatott, hogy továbbra is magas az EU területére belépő és azt elhagyó készpénzszállítmányok száma. A készpénzellenőrzések száma azonban korlátozott (az összes tagállamban együttesen évente 100 000), országonként eltérő és a kivizsgált gyanús esetek száma is nagymértékben eltér. A témában legutóbb tartott konzultáción mindössze kilenc ország vett részt, és az esetek számát és elemzését illető adatok különféle és korlátozottak voltak.

3.9. A hatályos rendelet joghézagai következtében a postán, futárszolgálattal vagy teherszállítás keretében küldött készpénzt nem vetik alá kellő mértékű, célzott ellenőrzésnek. Számos esetben az illetékes hatóságok nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel ahhoz, hogy megfelelő ellenőrzéseket végezzenek.

3.10. Az ellenőrzések hatályának kiterjesztése és a hatóságok felhatalmazása arra, hogy ellenőrzéseket végezzenek és árukat kobozzanak el – még a 10 000 eurós küszöbérték alatt is – olyan esetekben, amikor feltételezhető a bűnözői részvétel, lehetővé fogja tenni, hogy több csalárd eset tárjanak fel és több információt gyűjtsenek össze. A megszerzett információkat jelenleg nem használják fel úgy, ahogy kellene. Az információkat egyes tagállamokban passzív módon teszik elérhetővé, és nincsenek intézkedések annak biztosítására, hogy megfelelően feldolgozásra kerüljenek. Létfonosságú javítani az illetékes hatóságok közötti kommunikációt: a nagyrészt az ellenőrzések elvégzéséért felelős vámhatóságok és az információ fogadásáért és elemzéséért felelős pénzügyi információs egységek között; a pénzügyi információs egységek és az adó- és igazságügyi hatóságok között; a tagállamok és a – különösen az EU viszonylatában áramló illegális készpénz megnövekedett mennyiségéért felelős, például adóparadicsom – harmadik országok illetékes hatóságai között.

3.11. A hatályos rendelet szerinti készpénzbejelentés elmulasztásáért kirótt szankciókat nem hangolták össze, és az elvégzett elemzések arra tűnnek mutatni, hogy azok nem érték el a szándékolt visszatartó hatást. Az új rendelet szerint a tagállamok kötelesek szankciót kirotni a bejelentési kötelezettség elmulasztásáért, függetlenül attól, hogy felmerül-e a bűnözői részvétel gyanúja vagy hogy a készpénz kapcsolódik-e más bűncselekményekkel vagy szabálysértésekkel kapcsolatos vizsgálatokhoz; ezekről a szankciókról tájékoztatni kell az Európai Bizottságot. Az EGSZB szerint ki kellene alakítani egy közös kommunikációs eljárást a tagállamok számára. Minden tagállam szabadon határozhatja meg azonban az általa kirótt szankciókat. A 13. cikkben említett szankciókat össze kell hangolni, hogy ne nyúljanak lehetőségek a bizonyos országokon keresztül működő bűnözők számára.

⁽¹⁶⁾ COM(2015) 185 final

⁽¹⁷⁾ A FATF jelentése: Money Laundering: Through the Physical Transportation of Cash (2015).

3.12. A rendelet és a fent említett pénzmosás elleni intézkedések végrehajtása nagyban növeli majd a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem keretében összegyűjtött, tárolt és az illetékes testületek és hatóságok rendelkezésére bocsátott személyes adatok mennyiségét. Az egyének alapvető, különösen a személyes adatok védelmével kapcsolatos jogainak védelme érdekében fontos felmérni, hogy szükség van-e új védelmi mechanizmusokra; ahol szükséges, ezeket be kell vezetni, és szigorúbb büntügyi szankciókat kell támogatni az információkat illegális módon felhasználó köztisztviselők és más személyek ellen.

3.13. A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás, ezen belül az illegális készpénzszállítmányok problémája elleni küzdelemhez használt csatornák és eljárások típusa miatt az Európai Bizottság – helyesen – olyan jogalkotási intézkedéseket fogadott el, amelyek mindkét bűncselekményre vonatkoznak. Azok ugyanis kapcsolódnak más, hasonló vagy nagyobb volumenű bűncselekményekhez. Az összes érintett hatóság és nemzeti testület, valamint a tagállamok közötti, a megfelelő mechanizmusokon keresztül megvalósuló szoros koordináció alapvető annak biztosításához, hogy a rendelet és más vonatkozó jogalkotási intézkedések eredményesen végrehajtásra kerüljenek. Le kell szögezni, hogy a különféle tagállami hatóságok és intézmények – rendőrség, hírszerzési, igazságszolgáltatási, vám- és adóhatóság – közötti együttműködés messze nem ideális. Az EGSZB-t különösen aggasztja a nemzeti rendőrségek és az Europol közötti együttműködés hiánya, amit az a tény is illusztrál, hogy a legtöbb tagállam nem bocsátotta az európai bűnüldözési ügynökség rendelkezésére terrorizmus elleni adatbázisait. Az EGSZB ezért felkéri az uniós hatóságokat és a tagállamokat, hogy vessenek véget ennek a helyzetnek.

3.14. A rendelet és más, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemhez kapcsolódó jogalkotási rendelkezések eredményes alkalmazásának másik fontos akadály az, hogy valójában nincsen politikai szándék az adóparadicsomok felszámolására. Ennek legszembetűnőbb bizonyítéka „a stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok” listája, amely a negyedik és ötödik pénzmosási irányelvet kiegészítő 2016/1675 (EU) rendelet mellékletében található. Ezen a listán nem szerepel egy sem azon adóparadicsomok közül, amelyek az illegális tranzakciók, különösen a rendeleti javaslatban tárgyalt készpénzáramlások többségéért felelnek. Az EGSZB kénytelen megismételni az ECO/408 jelű véleményben foglalt kérését, hogy az Európai Bizottság tegyen javaslatot az adóparadicsomok egy új listájára, és annak beolvasztásával hozza létre a pénzügyi bűncselekmények és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemben való együttműködést megtagadó térségek egységes listáját.

4. Részletes megjegyzések

4.1. A terrorizmus finanszírozásának egyértelmű globális dimenziója van, azaz a valamely országban folytatott terrorista műveleteket gyakran egy másik országban elkövetett bűncselekményekkel finanszírozzák. Készpénzellenőrzésre és intenzív jogszabályi változásokra van szükség a készpénzmozgások megállítása, a pénzügyi műveletek nyomon követése és korlátozása, valamint a terroristákról és finanszírozóikról szóló fontos információk megszerzésének megkönnyítése érdekében. Az EGSZB, mivel tökéletesen tisztában van a terrorizmus finanszírozásának külső dimenziójával, azt ajánlja, hogy az összes uniós intézmény teljeskörűen vegyen részt az összes illetékes nemzetközi szervezetben, amelyben képviselteti magát, hogy hasonló intézkedéseket lehessen világszinten is bevezetni.

4.2. A készpénzszállítmányok továbbra is a pénzmosás szereplői és más pénzügyi bűncselekmények elkövetői tevékenységeinek elsődleges csatornáját jelentik⁽¹⁸⁾. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság készítsen átfogó tanulmányt, konzultáljon az összes érintett féllel és alakítson ki szoros munkakapcsolatot a tagállamokkal, az EKB-val és a nemzeti bankokkal, ezt követően pedig állítson össze egy tervet az EU-n belüli készpénzhasználat csökkentésére. Az 500 eurós bankjegyek megszüntetése a megfelelő irányba mutató lépés. Az említett tanulmány részeként fontolóra kell venni azt a kérdést, hogy megfelelő küszöbérték-e a 10 000 EUR a kötelező nyilatkozattétel kapcsán.

4.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fokozza arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a Varsói Egyezmény⁽¹⁹⁾ eredményeit az egész EU-ban konzisztens módon ratifikálják. Annak ellenére, hogy 26 tagállam írta azt alá, eddig mindössze 17 ratifikálta.

4.4. Az EGSZB elismeri, hogy a javasolt rendelet jelentős mértékben javíthatja a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemben felhasznált eszközöket, eközben pedig minimális hatást fejt ki az európai kis- és középvállalkozásokra.

⁽¹⁸⁾ „Why is cash still king? – A strategic report on the use of cash by criminal groups as a facilitator for money laundering” [Miért még mindig a pénz az úr? – stratégiai jelentés a bűnszervezetek általi, a pénzmosást elősegítő készpénzhasználatról]. Pénzügyi hírszerzési csoport, Europol, 2015.

⁽¹⁹⁾ Az Európa Tanács egyezménye a pénzmosásról, a bűncselekményekből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról, valamint a terrorizmus finanszírozásáról, 2005.

4.5. Az EGSZB úgy véli, hogy az átlátható pénzügyi műveletek előmozdítása és az alacsonyabb költségek érdekében alapvető, hogy pénzügyi együttműködési politikákat alakítsanak ki a szomszédos országokkal, valamint azokkal, amelyek az EU felé irányuló migránsáramlatok különösen nagy részéért felelősek. Az ezen országok felé, illetve ezen országokból történő pénzáttalások korlátai és magas költsége készpénzszállítmányok és kevésbé átlátható műveletek alkalmazására ösztönöz, így bünelkövetési céllal is ezeket a módszereket alkalmazzák.

4.6. Az EU területén a közelmúltban elkövetett támadások kapcsán kiderült, hogy a terroristák előre fizetett kártyákat használtak például a szállodai szobák kifizetésekor (például a 2015. november 13-i párizsi támadások kapcsán). Bár ezek az eszközök nyilvánvaló társadalmi értékkel bírnak, mivel lehetővé teszik, hogy kiszolgáltatott vagy kirekesztett személyek online vagy offline módon teljesítsenek kifizetéseket, az EGSZB felhívja a figyelmet annak veszélyére, hogy ezeket az eszközöket a bűnözők vagy terroristák a jövőben is használni fogják.

4.7. A készpénz illegális szállítása kapcsolódik másfajta bűncselekményekhez: adócsaláshoz, pénzmosáshoz és a terrorizmus finanszírozásához. Az Európai Bizottság rendeleti javaslata nem teszi lehetővé a rendszeres készpénz-bejelentési adatok adózási célú cseréjét. Az EGSZB úgy érzi, hogy az említett bűncselekmények üldözése során átfogó módon kell eljárni. A fent említett információcserét például lehetővé kell tenni, tekintettel az adócsalás és a számos esetben készpénzmozgással járó pénzmosási tevékenység közötti egyértelmű kapcsolatra.

4.8. Miközben a javasolt rendelet 2. cikkének (2) bekezdése és 14. cikke felhatalmazza az Európai Bizottságot arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el a melléklet módosítása érdekében, különös tekintettel arra a részre, amely azt határozza meg, hogy mely „könnyen készpénzzé tehető értékhardozóként használt áruk” tekintendők a készpénz egyik típusának, az EGSZB nem lát okot arra, hogy ezt a kategóriát a kezdetektől csak az aranyra korlátozzák. Az Európai Parlament és a Tanács által jóváhagyott első listára fel lehetne venni más különösen értékes árukat is, mint amilyenek a nemesfémek vagy a (nyers vagy vágott) ékszerhez használt kövek.

4.9. Az EGSZB megismétli, hogy mind az EU-nak, mind a tagállamoknak elsősorban a polgárok biztonságának garantálását kell szem előtt tartaniuk, akármeckora erőfeszítést igényel is ez.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozásáról, valamint az (EU) 515/2014 rendelet, az (EU) 2016/399 rendelet, az (EU) 2016/794 rendelet és az (EU) 2016/1624 rendelet módosításáról

(COM(2016) 731 final – 2016-357-COD)

(2017/C 246/05)

Előadó: **Jan SIMONS (NL/I)**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.2.17. Európai Parlament, 2017.1.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.27.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye (mellette/ellene/tartózkodott):	184/0/4

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) tervezett létrehozása, melynek célja a schengeni térségbe vízummentesen utazó látogatókhoz fűződő kockázatok azonosítása, jelenleg elkerülhetetlen lépés, amely megfelel a külső és belső körülményekből fakadó fenyegetéseknek.

1.2. Az EGSZB üdvözli, hogy az ETIAS jól illeszkedik az Unió általános migrációs és biztonsági stratégiájába, amelyet az Európai Bizottság határozott meg az intelligens határellenőrzésről szóló 2011. évi programjában, továbbá üdvözli azt is, hogy a rendszer révén gyűjtött információk lehetővé teszik majd a potenciális biztonsági vagy az irreguláris migrációval kapcsolatos kockázatok előzetes ellenőrzését annak érdekében, hogy az uniós polgárok védelmet élvezzenek az Unió területére rossz szándékkal belépő személyekkel szemben.

1.3. Az EGSZB határozottan hangsúlyozza, hogy az ETIAS-nak teljes mértékben tiszteletben kell tartania a kérelmezők alapvető jogait, és el kell kerülnie a megkülönböztetés minden formáját. Gondoskodni kell a rendszer által összegyűjtött valamennyi adat – különösen az egészséggel, az iskolai végzettséggel, büntetett előélettel stb. kapcsolatos bizalmas adatok – védelméről, és a hozzájuk való hozzáférést szigorúan a bűncselekmények, terrorizmus, illegális bevándorlás és egyéb fenyegetések ügyében nyomozó hatóságokra kell korlátozni. Az ETIAS-nak továbbá tiszteletben kell tartania a kérelmezők arra vonatkozó jogát, hogy utazási engedélyük elutasítása vagy visszavonása kapcsán jogorvoslattal éljenek.

1.4. Az EGSZB tudatában van annak, hogy az ETIAS terén számos technikai probléma vár megoldásra, különösen ami a más adatgyűjtési rendszerekkel való interoperabilitást és összekapcsolhatóságot, valamint az irányítást illeti. Az ETIAS-nak a kockázatok és a biztonság helyes egyensúlyán kell alapulnia, ugyanakkor nem róhat fokozott adminisztratív terhet az Unióba üzlet, tanulmányok, orvosi kezelés stb. céljából gyakran utazó látogatókra, és nem állíthat eléjük nagyobb korlátokat.

1.5. Az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak figyelmet kell fordítania az ETIAS létrehozásának politikai vonatkozásaira is. Az érintett országokat tájékoztatni kell azokról az okokról, amelyek a vízummentességi rendszer ellenére szükségessé teszik az utazási engedély megszerzésére vonatkozó kötelezettséget, valamint az utazási engedéllyel rendelkező utazók zökkenőmentes és gyors határátlépésének előnyeiről. Az Európai Bizottságnak arról is gondoskodnia kell, hogy az érintett országok által életbe léptetett, az uniós polgárokra vonatkozó esetleges kölcsönös intézkedések arányosak legyenek az uniós intézkedésekkel.

1.6. Az ETIAS-nak figyelembe kell vennie azokat a személyeket is, akik nem tudnak online kérelmet benyújtani, és e kérelmezők számára „kérelembenyújtási fülkét” kell kialakítaniuk a fő indulási repülőtereken és kikötőkben, valamint a főbb szárazföldi határátkelőhelyeken. Valamennyi kérelmező számára lehetővé kell tenni, hogy igénybe vegyék közvetítők – például utazási irodák vagy közlekedési vállalatok – szolgáltatásait. Az e közvetítők által a szolgáltatásukért felszámított díjakat azonban a harmadik országokbeli uniós delegációknak nyomon kell követniük és értékelniük kell.

1.7. Szükség lesz arra is, hogy a migrációval kapcsolatos, biztonsági vagy közegészségügyi kockázatok figyelembevételével megfelelően meghatározzák azokat a kritériumokat, amelyek alapján a harmadik országok bizonyos állampolgárai mentesülnek az utazási engedély megszerzésére vonatkozó kötelezettség alól.

1.8. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy megoldást találjanak azon tagállamok helyzetére is, amelyek még nem alkalmazzák teljeskörűen a schengeni vívmányokat (Bulgária, Ciprus, Horvátország és Románia), és ennek folytán nem rendelkeznek hozzáféréssel a SIS-hez, a VIS-hez és a határregisztrációs rendszerhez.

2. Háttér

2.1. Az Európai Unió polgárai elvárják, hogy a hatóságok szavatolják a biztonságukat egy nyitott Európán belül. Számítanak arra, hogy gondoskodnak a schengeni térség külső határainak hatékony igazgatásáról az irreguláris migráció megelőzése, a fokozott belső biztonság és a schengeni térségen belüli szabad mozgás biztosítása, valamint a mobilitás világában az Unió külső határai átlépésének megkönnyítése érdekében.

2.2. Ma a világ mintegy 60 országából ⁽¹⁾ hozzávetőlegesen 1,4 milliárd ember utazhat be vízummentesen az Európai Unióba és élvezheti a kölcsönösség elvének előnyeit, amely az uniós polgárok számára is lehetővé teszi a vízummentes utazást az Unión kívül. A vízumkötelezettség alól mentesülő harmadik országbeli, a schengeni országokba látogató állampolgárok száma tovább fog növekedni: 2020-ra – több mint 30 %-os növekedést elérve – várhatóan 39 vagy 40 millió főre emelkedik a 2014-es 30 millióhoz képest ⁽²⁾.

2.3. Ezek az adatok azt mutatják, hogy szükség van egy olyan, néhány országban – az Amerikai Egyesült Államokban ⁽³⁾ 2009 óta, Ausztráliában ⁽⁴⁾ 1996 óta és Kanadában ⁽⁵⁾ 2016 óta – már működő rendszerhez hasonló engedélyezési rendszer létrehozására, amelynek feladata az Unióba látogató harmadik országbeli állampolgárok által jelentett esetleges, irreguláris migrációval kapcsolatos és biztonsági kockázatok értékelése és kezelése, azonban mindezt a szokásos vízumrendszernél egyszerűbb és látogatóbarátabb módon, az EU vízumliberalizációs politikájának célkitűzéseivel összhangban valósítja meg.

2.4. A vízumköteles harmadik országbeli állampolgárokkal összehasonlítva az illetékes határrendészeti és bűnüldöző hatóságok kevés információval rendelkeznek a vízummentességet élvező harmadik országbeli állampolgárokról a schengeni határra való érkezésüket megelőzően azon kockázatokat illetően, amelyeket e személyek jelenthetnek. Ha ismereteink kiegészülnének e hiányzó adatréggel és a vízummentes látogatókra vonatkozó kockázatfelméréssel, ez jelentős hozzáadott értéket nyújtana a schengeni térség biztonságának fenntartása és erősítése érdekében jelenleg is meglévő intézkedések számára, és lehetővé tenné a vízummentességgel rendelkező látogatók számára, hogy kiélvezhessék vízummentes jogállásukat.

2.5. Az intelligens határellenőrzésről szóló 2011. évi programjában az Európai Bizottság kijelentette, hogy az Unió külső határain az utazók áramlásait korszerűbb és hatékonyabb módon kell kezelni, új technológiákat alkalmazva az Unióba gyakran utazó külföldiek életének egyszerűbbé tétele és a határokon átlépő harmadik országbeli állampolgárok jobb nyomon követése érdekében.

⁽¹⁾ Albánia, Amerikai Egyesült Államok, Andorra, Antigua és Barbuda, Argentína, Ausztrália, Bahama-szigetek, Barbados, Bosznia-Hercegovina, Brazília, Brunei, Chile, Costa Rica, Dél-Korea, Dominikai Köztársaság, Egyesült Arab Emírségek, Grenada, Guatemala, Honduras, Hongkong, Izrael, Japán, Kanada, Kelet-Timor, Kiribati, Kolumbia, Macedónia, Makaó, Malajzia, Marshall-szigetek, Mauritius, Mexikó, Mikronézia, Moldova, Monaco, Montenegró, Nicaragua, Palau, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, Saint Kitts és Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent és Grenadine-szigetek, Salamon-szigetek, San Marino, Seychelle-szigetek, Szamoa, Szerbia, Szingapúr, Tajvan, Tonga, Trinidad és Tobago, Tuvalu, Új-Zéland, Uruguay, Vanuatu, Vatikánváros, Venezuela, és az Egyesült Királyság azon brit állampolgárai, akik a közösségi jog értelmében nem tekintendők az Egyesült Királyság állampolgárainak.

⁽²⁾ A vízummentes rendszer életbe lépése jelenleg Ukrajnával, Grúziával, Koszovóval és Törökországgal folyamatban lévő megállapodás vagy tárgyalás tárgyát képezi.

⁽³⁾ Évente 30 millió kérelem.

⁽⁴⁾ Évente 1 millió kérelem.

⁽⁵⁾ Évente 3 millió kérelem.

2.6. Az ezt követő években megjelent új fenyegetések és kihívások szükségessé tették az intelligens határellenőrzésről szóló kezdeti program felülvizsgálatát, és több műszaki tanulmányt és egy konzultációs folyamatot követően 2016-ban napvilágot látott egy, a határregisztrációs rendszer létrehozásáról szóló rendeletre irányuló új jogalkotási javaslat. Az EGSZB 2016 szeptemberében véleményt fogadott el a határregisztrációs rendszerről⁽⁶⁾. A Schengeni határellenőrzési kódex módosítására nemrégiben benyújtott javaslat⁽⁷⁾ – amelynek célja megerősíteni a releváns adatbázisok (SIS, az Interpol ellopott és elveszett úti okmányokat tartalmazó adatbázisa és egyéb európai adatbázisok) lekérdezésével történő ellenőrzéseket a külső határokon – arra irányul, hogy bevezesse valamennyi harmadik országbeli állampolgár és uniós polgár kötelező ellenőrzését mind az Európai Unióba történő belépéskor, mind kilépéskor.

2.7. E felülvizsgálati folyamat lezárásaképpen az Európai Bizottság javaslatot tett egy Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozására a vízummentességet élvező utazók biztonsági ellenőrzésének megerősítése céljából⁽⁸⁾. Az ETIAS rendszer egy automatizált informatikai rendszer lesz, amely a célból jön létre, hogy azonosítsa a schengeni térségbe vízummentesen beutazó látogatókhoz fűződő kockázatokat. A rendszer 2021-re tervezett működésbe lépésétől kezdve 40 millió kérelemre lehet számítani⁽⁹⁾.

2.8. A rendszer révén összegyűjtött információk lehetővé teszik majd a potenciális biztonsági vagy az irreguláris migrációval kapcsolatos kockázatok előzetes ellenőrzését az alapvető jogok és az adatvédelem teljes mértékű tiszteletben tartása mellett.

2.9. Az ETIAS keretében nyújtott engedély nem vízum. A vízummentességet élvező országok állampolgárai továbbra is vízum nélkül utazhatnak, de a schengeni térségbe légi, tengeri vagy szárazföldi közlekedési eszközzel történő belépés kötelező feltételeként az utazást megelőzően díjfizetés ellenében utazási engedélyt kell szerezniük (a javasolt díj 5 euro). Az Unióba való beutazásra vonatkozó kérelem elbírálása során a rendszer automatikus ellenőrzéseket (95 %-ban pozitív eredmény várható) vagy szükség esetén kiegészítő előzetes manuális ellenőrzéseket végez, amelyeket követően kiadja vagy elutasítja az utazási engedélyt. Ezen eljárás eredményéről nagyon rövid időn (néhány percen vagy amennyiben kiegészítő ellenőrzésekre van szükség, legfeljebb 72 órán) belül tájékoztatják a kérelmezőt. A beutazási engedély megadására vagy elutasítására vonatkozó végleges döntést mindig a Schengeni határellenőrzési kódexnek megfelelően határellenőrzéseket végző nemzeti határőrök hozzák meg.

2.10. Ugyanakkor a vízummentességet élvező harmadik országbeli utazók előzetes ellenőrzése megkönnyíti majd a határellenőrzéseket, biztosítja a harmadik országok állampolgárainak koordinált és összehangolt kockázateértékelését, és jelentősen csökkenti a határátkelőhelyeken elutasított beutazási kérelmek számát. Bár az utazási engedély 5 évig – vagy az úti okmány érvényességének lejáratáig – érvényes, lehetőség van annak visszavonására vagy érvénytelenítésére, amennyiben az utazási engedély kiadásának feltételei többé nem állnak fenn.

2.11. A rendeletre irányuló javaslat tartalmaz egy általános alapelvet, mely szerint az ETIAS az általa lekérdezendő információs rendszerekkel való interoperabilitásra, valamint az ezen információs rendszerekhez – különösen a határregisztrációs rendszerhez – kifejlesztett alkotóelemek újbóli felhasználására épül. E megközelítés jelentős költségmegtakarítást eredményez az ETIAS létrehozása és működtetése tekintetében. Az ETIAS és a határregisztrációs rendszer rendelkezne egy harmadik országok állampolgárai személyes adatainak tárolására szolgáló közös adattárral, ahol az ETIAS rendszerben benyújtott kérelmekből származó kiegészítő adatokat (például a tartózkodási információ, válaszok a személy háttérére vonatkozóan feltett kérdésekre, IP-cím stb.) és a határregisztrációs rendszer be- és kilépésre vonatkozó adatrekordjait elkülönítve tárolnák, de kapcsolódnának ehhez a közös és egységes azonosító fájlhoz. E megközelítés teljes összhangban áll az interoperabilitásra vonatkozó stratégiával, és magában foglalná az összes megfelelő adatvédelmi biztosítékot.

2.12. Az Europol részt vesz az ETIAS átvilágítási szabályainak és figyelőlistájának kidolgozásában; e figyelőlista olyan személyekkel kapcsolatos adatokból áll, akiket egy bűncselekmény elkövetésével vagy abban való részvétellel gyanúsítanak, illetve akikkel kapcsolatban tényszerű bizonyítékok vagy megalapozott indokok alapján feltételezhető, hogy súlyos bűncselekményt követhetnek el, vagy egyéb biztonsági és közegészségügyi kockázatot jelentenek.

⁽⁶⁾ A határregisztrációs rendszerről szóló vélemény – előadó: Cristian Pirvulescu (HL C 487., 2016.12.28., 66. o.).

⁽⁷⁾ COM(2015) 670.

⁽⁸⁾ Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) létrehozásáról, valamint az (EU) 515/2014 rendelet, az (EU) 2016/399 rendelet, az (EU) 2016/794 rendelet és az (EU) 2016/1624 rendelet módosításáról (COM(2016) 731 final, 2016. november 16.).

⁽⁹⁾ Az Európai Bizottság becslése szerint a kérelmek várható napi száma hozzávetőlegesen 107 000, amelynek 5 %-a esetében lesz szükség manuális feldolgozásra. Ezen esetek 3–5 %-át tudná feldolgozni a központi egység, a többi pedig a nemzeti egységekhez kerülne.

2.13. Az eu-LISA, vagyis a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző európai ügynökség dolgozza majd ki az ETIAS Információs Rendszert, és gondoskodik annak műszaki irányításáról. Az ETIAS kifejlesztésének becsült költsége 212,1 millió euro, a működtetés átlagos éves becsült költsége pedig 85 millió euro lesz. Az ETIAS várhatóan már 2020-ban elindul.

3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az ETIAS tervezett létrehozása jelenleg elkerülhetetlen lépés, amely megfelel a külső és belső körülményekből fakadó fenyegetéseknek. Előfordulhat, hogy e lépés fogadtatása a vízummentességet élvező harmadik országbeli utazók körében nem lesz pozitív, mindazonáltal jól illeszkedik az Unió általános migrációs és biztonsági stratégiájába, amelyet az Európai Bizottság határozott meg az intelligens határellenőrzésről szóló 2011. évi programjában.

3.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy az ETIAS-ra vonatkozó javaslat célja, hogy betöltse az Unió külső határainak igazgatásában tátongó űrt, amely lehetővé teszi a vízummentességet élvező országok állampolgárai számára, hogy anélkül lépjenek át az Unió határait, hogy a schengeni határra érkezésük előtt megfelelő információk állnának rendelkezésre arról, hogy e harmadik országbeli állampolgárok milyen kockázatot jelenthetnek.

3.3. Az ETIAS-ra vonatkozó javaslat középpontjában a rendszer műszaki vonatkozásai, irányítása, a szükséges információs technológia és a más adatgyűjtési és adatelemzési rendszerekkel⁽¹⁰⁾ való interoperabilitás és összekapcsolhatóság áll. Az EGSZB tudatában van annak, hogy e kérdések rendkívül összetettek, és hogy sok technikai problémát kell megoldani ahhoz, hogy 2021-re tervezett elindítását követően a rendszer teljes mértékben működőképes legyen. Az ETIAS-nak a kockázatok és a biztonság helyes egyensúlyán kell alapulnia, ugyanakkor nem róhat fokozott adminisztratív terhet az Unióba gyakran, különösen üzlet, munka, kutatás vagy tanulmányok céljából utazó látogatókra, és nem állíthat eléjük nagyobb korlátokat.

3.4. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak figyelmet kell fordítania az ETIAS létrehozásának politikai vonatkozásaira is, továbbá meg kell indokolniuk az érintett országok felé annak felállítását, kitérve az abból származó előnyökre, hogy az új rendszer zökkenőmentes és gyors határátlépést tesz lehetővé az utazási engedéllyel rendelkező utazók számára, valamint megfelelő biztonsági szintet garantál, miközben az utazási engedéllyel kapcsolatos információs előírások egyszerűbbek és kevésbé terhesek lesznek, mint a szokásos vízumeljárás esetében. Az Európai Bizottságnak arról is gondoskodnia kell, hogy amennyiben az érintett országok az uniós polgárokra vonatkozó kölcsönös intézkedéseket léptetnek életbe, azoknak az uniós intézkedésekkel arányosnak kell lenniük.

3.5. Az EGSZB javasolja, hogy az érintett országokat kellő időben tájékoztassák a tervezett rendszerről, és valósítsák meg a szükséges kommunikációs kampányokat az utazók megfelelő tájékoztatása és a rendszer fokozatos – eleinte opcionális, majd a megfelelő végrehajtás és a műszaki működőképesség biztosítását követően kötelező rendszerként történő – bevezetése érdekében.

3.6. Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy hozzon döntést az uniós biztonsági szolgálatokkal való együttműködés lehetséges formáiról, valamint használja fel az általuk kínált szakértelmet a kockázati profilok meghatározásához és az ETIAS figyelőlistájának összeállításához.

3.7. Az EGSZB az intelligens határellenőrzési csomagról szóló véleményében hangsúlyozta, hogy szigorúan tiszteletben kell tartani az alapvető jogokat és a megkülönböztetésmentesség elvét, valamint eljárási és intézményi eszközökkel kell biztosítani a rendszer keretében összegyűjtött és tárolt valamennyi adat megfelelő védelmét és felhasználását⁽¹¹⁾. Ez különösen vonatkozik a többek között az iskolai végzettséggel, az egészséggel és a büntetett előélettel kapcsolatos bizalmas személyes adatokra. Ennek kapcsán az EGSZB megismétli kérését és ragaszkodik ahhoz, hogy az utazási engedélyekkel kapcsolatos adatokhoz való hozzáférést korlátozzák szigorúan a bűncselekmények, terrorizmus, illegális bevándorlás és egyéb fenyegetések ügyében nyomozó hatóságokra.

⁽¹⁰⁾ SIS II, VIS, határregisztrációs rendszer, EURODAC, ECRIS, az Europol és az Interpol adatbázisai (SLTD, TDAWN).

⁽¹¹⁾ HL C 271., 2013.9.19., 97. o.

3.8. Az EGSZB támogatja az ETIAS javasolt felépítését, amely egy információs rendszerből, egy, az Európai Határ- és Parti Őrségen belül létrehozott ETIAS Központi Egységből és nemzeti egységekből áll majd. Az ETIAS minden tagállam általi egyenlő mértékű és alapos végrehajtását nyomon kell majd követni. Az EGSZB támogatja egy programirányítási tanács felállítását, amelyre szükség van a központi fejlesztési csapat és a tagállamok közötti hatékony együttműködés biztosításához, amely a SIS II kifejlesztése alatt nagyon hasznosnak bizonyult.

3.9. Az EGSZB erőteljesen sürgeti, hogy biztosítsák az ETIAS teljes interoperabilitását más európai információs rendszerekkel, valamint kapcsolják össze azt az Interpol adatbázisaival, továbbá, hogy az alapvető jogok tiszteletben tartása és a személyes adatok védelme mellett használják fel más európai rendszerek – különösen a határregisztrációs rendszer – alkotóelemeit.

3.9.1. Ezzel kapcsolatban az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a társjogalkotókat, hogy vegyék figyelembe azokat az észrevételeket és megjegyzéseket, amelyeket az európai adatvédelmi biztos fogalmazott meg az ETIAS-javaslatról szóló véleményében⁽¹²⁾. Elsősorban az alábbiakról van szó: a migrációs és a biztonságpolitikai területek közötti alapvető különbségtétel tiszteletben tartása, a személyes adatokhoz való hozzáférés korlátozása, az összegyűjtött egészségügyi adatok megbízhatóságának és hasznosságának mérlegelése, a kérelmek automatikus ellenőrzésére szolgáló profilalkotási eszközök jobb meghatározása stb.

3.10. Az ETIAS figyelőlista olyan személyekkel kapcsolatos adatokból áll, akiket a javaslatban meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetésével vagy abban való részvétellel gyanúsítanak, illetve akikkel kapcsolatban tényszerű bizonyítékok vagy megalapozott indokok alapján feltételezhető, hogy bűncselekményt követhetnek el, vagy egyéb biztonsági vagy közegészségügyi kockázatot jelentenek. Az EGSZB véleménye szerint az európai normáknak megfelelően a kérelmezők számára biztosítani kell az elutasítás okainak megismeréséhez fűződő jogot és a jogorvoslat lehetőségét.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az adatmegőrzési időszak – a határregisztrációs rendszerről szóló rendelethez hasonlóan – 5 év legyen.

4.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy demokratikus felügyelet esetén az ETIAS-nak képesnek kell lennie arra, hogy rugalmas és hatékony választ adjon a migrációs minták, a biztonsági és közegészségügyi kockázatok terén bekövetkező változásokra, anélkül, hogy végrehajtási és felhatalmazáson alapuló jogi aktusok használatával járó hosszadalmas jogalkotási eljárásokra lenne szükség.

4.3. Az ETIAS-nak tekintettel kell lennie azokra a személyekre is, akik bármilyen súlyos oknál fogva nem tudnak online kérelmet benyújtani. Az EGSZB támogatja az arra irányuló szándékot, hogy a kérelmezők számára „kérelembenyújtási fülkéket” alakítsanak ki a fő indulási repülőtereken és kikötőkben, valamint a fő szárazföldi határátkelőhelyeken. Valamennyi kérelmezőnek lehetősége nyílik arra, hogy igénybe vegye közvetítők – például utazási irodák vagy közlekedési vállalatok – szolgáltatásait. A szolgáltatásaikért felszámított díjakat azonban a harmadik országokbeli uniós delegációknak nyomon kell követniük és értékelniük kell.

4.4. Mivel az Unió külső határain – különösen a szárazföldi határokon – történő határátlépések gyakoriságának növekedésére lehet számítani, ki kell használni minden lehetőséget a határellenőrzések hatékonyságának javítására, amint az szerepel a rendelet célkitűzései között. Az EGSZB ezért javasolja, hogy az utazási engedély iránti kérelemben szereplő bizonyos információkat bocsássanak a határrendészeti hatóságok rendelkezésére.

4.5. Az EGSZB el szeretné kerülni, hogy az utazási engedély iránti kérelmek manuális értékelésére biztosított idő rövidsége szűk keresztmetszetet eredményezzen az ETIAS-on belül, mivel szükség van a kérelmezők alapos átvilágítására, amelybe esetlegesen be kell vonni más tagállamokat és az Európolt. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy terjesszék ki a manuális értékelésre biztosított időszakot, valamint kössék ezt szigorú kritériumokhoz.

4.6. Szükség lesz arra is, hogy a migrációval kapcsolatos, biztonsági vagy közegészségügyi kockázatok figyelembevételével megfelelően meghatározzák azokat a kritériumokat, amelyek alapján a harmadik országok bizonyos állampolgárai mentesülnek az utazási engedély megszerzésére vonatkozó kötelezettség alól.

⁽¹²⁾ Az európai adatvédelmi biztos 2017/3. sz., 2017. március 6-i véleménye az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszerről szóló javaslatról.

4.7. Az utazási engedély iránti kérelem tervezett díját illetően az EGSZB kéri az alábbi kritériumok teljesítését: a kérelmek feldolgozásáért fizetendő díj és a fizetés módja nem akadályozhatja meg, hogy bizonyos csoportok tagjai utazási engedélyért folyamodjanak, továbbá e díj szűrőként is működhet, meggátolva, hogy a kérelmezők több utazási engedély iránti kérelmet is benyújtsanak.

4.8. Elegendő biztosítékot kell nyújtani arra, hogy az ETIAS-ban ne történhessen személyazonossággal való visszaélés; ilyen lehet például a biometrikus adatok jövőbeli lehetséges használata.

4.9. Az EGSZB támogatja, hogy a kérelmezőknek jogában álljon jogorvoslattal élni az utazási engedély elutasítása, visszavonása vagy érvénytelenítése esetén.

4.10. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy vannak olyan tagállamok, amelyek még nem alkalmazzák teljeskörűen a schengeni vívmányokat (Bulgária, Ciprus, Horvátország és Románia), és ennek folytán nem rendelkeznek hozzáféréssel a SIS-hez, a VIS-hez és a határregisztrációs rendszerhez. A rendeletre irányuló javaslat nem tér ki arra, hogy az ETIAS miként működik majd ezekben az országokban, és az EGSZB kéri, hogy keressenek megoldást ezen államok helyzetére.

4.11. Az EGSZB rá kíván mutatni arra, hogy a belvízi utakon zajló személyszállítás esetében – például a dunai hajóutakon, amelyek során valamely nem uniós vagy nem a schengeni térségbe tartozó országban felengednek a fedélzetre olyan új utasokat is, akiknek nincs szükségük vízumra ahhoz, hogy belépjenek az Unió területére – az ETIAS alkalmazandó a schengeni határok vízi úton történő átlépésére is.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az energiaunió irányításáról, valamint a 94/22/EK irányelv, a 98/70/EK irányelv, a 2009/31/EK irányelv, a 663/2009/EK rendelet, a 715/2009/EK rendelet, a 2009/73/EK irányelv, a 2009/119/EK tanácsi irányelv, a 2010/31/EU irányelv, a 2012/27/EU irányelv, a 2013/30/EU irányelv és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról és az 525/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2016) 759 final – 2016/0375/(COD))

(2017/C 246/06)

Előadó: **Brian Curtis**

Konzultáció:	Európai Parlament, 2017.1.16. az Európai Unió Tanácsa, 2017.1.20.
Jogalap:	Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 191., 192. és 194. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye (mellette/ellene/tartózkodott):	103/0/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az energiaunió irányításáról szóló rendelet nem csupán egy olyan teljes keretrendszert kíván biztosítani, amelyben az energiaunió számos szempontja fog működni, hanem egyértelmű jelentéstételi feladatokat is meghatároz, és egy folyamatot irányoz elő arra, hogy a belátható jövőben az EU valamennyi éghajlati és energetikai célját elérjék. Egy összetett, nagy horderejű és létfonosságú jogszabályról van szó.

1.2. Nem túlzás kijelenteni, hogy szilárd irányítási folyamat nélkül az energiaunió szét fog esni, és nagyot fog csökkenni annak az esélye, hogy az EU eleget tegyen a saját, illetve a Párizsi Megállapodásból eredő kötelezettségvállalásainak. E folyamat sikerében alapvető jelentősége van a civil társadalom bevonásának és szerepvállalásának, a tagállamok közötti együttműködésnek és a tagállamok által nyújtott támogatásnak, valamint a szociális partnerek beleegyezésének és elkötelezettségének. Egyértelművé kell tenni különösen azt, hogy a rendelet igazságos energetikai átmenetet mozdít elő, különösen a munkahelyek, valamint a háztartások és vállalkozások energiaköltségei tekintetében.

1.3. Az EGSZB támogatja a javasolt irányítási rendeletet. A rendelet egy olyan keretet dolgoz ki, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a legkevésbé költséges lehetőséget válasszák saját nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveikhez, továbbá mérsékli annak kockázatát, hogy használaton kívül maradjanak bizonyos infrastrukturális eszközök. Ez azonban aligha következik be, ha nem módosítják a rendeletet. A rendelethez kapcsolódóan kísérő intézkedéseket kell bevezetni, amelyek lehetővé teszik a társadalmi konszenzus megteremtését nemzeti, regionális és helyi szinten azzal kapcsolatban, hogy miként lehet a legjobban kezelni az igazságos energetikai átmenet megvalósításának társadalmi-gazdasági és műszaki következményeit.

1.4. Az energetikai szolidaritás és az energiabiztonság rendkívül fontos, és bár egyike a rendeletben szereplő öt fő jelentéstételi és értékelési területnek, kiemelt figyelmet kell szentelni annak, hogy egyértelmű és közös energiadiplomáciát és -politikát alakítsunk ki és folytassunk harmadik országokkal szemben.

1.5. Ha a javasolt irányítási rendeletet nem erősítik meg, akkor az energiaunió teljes koncepciója veszélybe kerül amiatt, hogy gyengül az energetikai átmenet levezénylése céljából az Uniónak adott megbízatás legitimitása. Súlyos annak a kockázata is, hogy ha nem hoznak kézzelfogható intézkedéseket a polgárok bevonására és az elszámoltathatóság megkövetelésére, akkor az energiaunió összekeveredik az EU-ról mint távoli és technokrata entitásról alkotott képpel.

1.6. Más fogalmakat is tisztázni kell a rendelet fogalommeghatározásokról szóló cikkében, többek között azt, hogy mi a „célkitűzés”, a „cél”, a „nemzeti hozzájárulás”, a „konzultáció”, az „energiaszegénység” és a „regionális”.

1.7. A rendeletnek egyértelműen meg kell fogalmaznia, hogy kitekint a 2030 utáni időszakra is, és tartalmaznia kell az EU kifejezett elkötelezettségét a 2050-re vonatkozó üvegházhatásúgáz-kibocsátási célok, ideális esetben pedig a 2050-ig megvalósítandó nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátásra vonatkozó új nemzetközi kötelezettségvállalás iránt.

1.8. A rendelet mellékletének tartalmaznia kell a 2030-ra vonatkozó indikatív referenciaértékeket (az Európai Bizottság legjobb becsléseit), amelyeket a tagállamok megújuló energiával és energiahatékonysággal kapcsolatos nemzeti hozzájárulásaira határoznak meg.

1.9. A rendeletnek köteleznie kell a tagállamokat, hogy nemzeti jogukban rögzítsék az elfogadott 2030-as kötelezettségvállalásokat.

1.10. A rendeletnek egyértelműen meg kell fogalmaznia, hogy az egyes tagállamok felelőssége, hogy megfelelően és arányosan járuljanak hozzá az általános uniós célokhoz.

1.11. Hangsúlyozni kell, hogy a tagállamoknak a jelentéstételi időszakra vonatkozó és aktuális adatokat kell szolgáltatniuk, és ennek biztosításához megfelelő erőforrásokat és támogatási rendszereket kell rendelkezésre bocsátani.

1.12. A 2030-ra szóló nemzeti terveket a hosszú távú stratégiák szellemében és mentén kellene kidolgozni, hogy a maximumot lehessen kihozni belőlük (sokkal költséghatékonyabbak lennének például a rövid távú döntések, ha azokat a hosszú távú stratégiával összhangban hoznák meg).

1.13. A rendeletnek egy „kilincszáradékban” kell rögzítenie egy arra szolgáló mechanizmust, hogy hozzájáruljanak ahhoz a Párizsi Megállapodásban kitűzött célhoz, miszerint a hőmérséklet emelkedése nem fogja meghaladni a 1,5 °C-ot az iparosodás előtti szinthez képest.

1.14. A mellékletben egy „referencia fogalommeghatározást” kell adni az energiaszegénységről, hogy össze lehessen hasonlítani és következetesen elemezni lehessen az adatokat.

1.15. A rendeletnek világossá kell tennie, hogy a tagállamoknak a lehető legkorábbi fázisban közzé kell tenniük a nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveik tervezetét, a kidolgozás alatt álló terv minden ezt követő változatát pedig, beleértve az Európai Bizottság, a regionális partnerek és a tagállamok észrevételeit és válaszait is, nyilvánosan kell megvitatni.

1.16. Részletezni kell a pénzügyi hozzájárulások kompenzálásának és a „pénzügyi platformok” jellegének értékelését, valamint azt, hogy ez felhasználható-e a további finanszírozás előteremtéséhez. A források alkalmazási körét ki kell bővíteni, hogy az energiahatékonysági intézkedéseket is magában foglaljon.

1.17. A „regionális” együttműködés fogalommeghatározása nem szorítkozhat pusztán a földrajzi közelségre, hanem magában kell foglalnia az egymást kiegészítő energiaforrásokkal rendelkező államcsoportokat is, azokat az államokat is ideértve, amelyek nem tagjai az EU-nak.

1.18. A mellékletnek konkrét rendelkezéseket kell tartalmaznia a nyilvános konzultáció jellegéről, hatóköréről és erőforrásairól, hogy Uniószerre biztosítsák a polgárok következetes és megalapozott tájékoztatását és szerepvállalását.

1.19. Meg kell fontolni az Európai Környezetvédelmi Ügynökségen belül egy külön Európai Energiaügyi Információs Egység létrehozását.

1.20. A „28-ak forgatókönyve” mellett ki kell dolgozni egy brexit-forgatókönyvet is, és a két forgatókönyvet párhuzamosan, a nemzeti hozzájárulások értékelésével együtt kell megvitatni.

2. Bevezetés

2.1. Európa jelenleg számos kihívással szembesül; ezek a politikai, gazdasági vagy technikai jellegű kihívások érintik az egyes polgárokat is, így befolyásolják a demokráciánk jellegét és jövőjét. Éveken át befolyásos politikai, technológiai és gazdasági erőik működtek az energiaügy terén. A saját jövőképet és egy kohéziós stratégiát felvázoló energiaunió az EU egyik fő eszköze annak biztosításához, hogy Európa biztonságos, megfizethető és éghajlatbarát energiával rendelkezzen.

2.2. Az energiaunió hatékony irányítása nem csak a fogyasztói és befektetői bizalom megteremtésére irányul, hogy a lehető legalacsonyabb költségek mellett maximális előnyöket érjenek el – döntő szerepe van annak szemléltetésében is, hogy az Unió elkötelezett a Párizsi Megállapodás végrehajtása mellett, és olyan pályára állítja az EU-t, amelyen haladva túlteljesítheti a 2050-es energetikai és éghajlati célokat. Megfelelő formában az irányítási rendelet fontos lehetőséget kínál tehát Európa számára ahhoz, hogy bemutassa értékeit a polgárok, a tagállamok és a világ előtt. Ez azért is fontos, mert a rendelet túllép a kibocsátás-kereskedelmi rendszer és a közös kötelezettségvállalási rendelet közötti ellentétet, és arra ösztönzi a tagállamokat, hogy tervezzék meg a gazdaság teljes dekarbonizációját.

2.3. 2015 áprilisában az EGSZB az Európai Bizottság felkérésére feltáró véleményt fogadott el az *éghajlat- és energiapolitika 2030-ra szóló keretében javasolt irányítási rendszer fejlesztéséről* ⁽¹⁾. A közbelső időszakban nyilvánvalóvá vált, hogy sürgősen cselekedni kell az energiapolitika és az éghajlatvédelem terén, és egy hosszabb távú perspektívába kell illeszteni az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé tartó átmenet irányítását. A javasolt rendelet immár meghatározza az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekre vonatkozó követelményeket és a létrehozásukra és felülvizsgálatukra vonatkozó észszerűsített eljárást. Az elmúlt két évben viszont Unió-szerte mindenhol csökkent a polgárok bizalma a politikai és intézményi vezető szerep és a politika kohéziós szerepe iránt, ami még szükségesebbé, ugyanakkor még nehezebbé is tette az irányítással kapcsolatos kihívások kezelését.

2.4. Ugyanakkor a 2015. decemberi Párizsi Megállapodással egy globális egyezség jött létre, amelyet az EU és tagállamai egyetemesen írtak alá, elkötelezve ezzel magukat a nemzeti vállalások mellett, amelyek azonosnak tekinthetők az ebben a rendeletben vállalt kötelezettségekkel. Megállapodtak abban is, hogy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy a globális hőmérséklet-emelkedést 1,5 °C-ra korlátozzák az iparosodás előtti szinthez képest – ez a célkitűzés hosszú távú tervezést és nagy próbatételt jelentő célokat követel meg, amelyek valószínűleg jóval ambiciózusabbak, mint az EU által eddig 2050-re vonatkozóan elfogadott célok.

2.5. Az EGSZB 2015-ös véleményében számolt ezekkel a tendenciákkal, és pragmatikus megközelítést alkalmazott, felismerve azt, hogy egy sikeres irányítási javaslatnak előfeltétele a polgárok mélyreható és széles körű oktatása, tájékoztatása és szerepvállalása. Vannak jelei annak, hogy ez bekövetkezett. Az irányítás – mivel kötelező követelményeket támaszt a szuverén nemzeti intézkedésekkel szemben – érzékeny terület, nem utolsósorban az energetika területén, ahol a tagállami körülmények nagyon eltérőek. Ráadásul a siker érdekében a folyamatot nem jogalkotási intézkedéseknek és fellépéseknek kell kiegészíteniük.

2.6. 2001-ben az Európai Bizottság fehér könyvet fogadott el a kormányzásról ⁽²⁾. Ez meghatározza a felelősségteljes kormányzás öt elvét, amelyek még mindig érvényesek (bár nem mindig valósulnak meg):

- nyitottság
- részvétel
- elszámoltathatóság
- hatékonyság
- koherencia

Ezeket az elveket és értékeket az EGSZB is támogatja, mi viszont a javasolt rendelettel összefüggésben kiegészíténk ezeket az „igazságos átmenet” elvével is.

2.7. Ezenkívül az irányítási rendszernek lehetőséget kell adnia nézetek, preferenciák, vélemények és értékek folyamatos kifejezésére is, valamint arra, hogy ezeket folyamatosan figyelembe vegyék a döntéshozatal és a szakpolitikák finomhangolása során. Az irányításnak megbízható és legitim eljárást kell biztosítania a döntéshozatal számára, de azt is lehetővé kell tennie, hogy ezeket a döntéseket a nemzeti körülményekhez igazítsák, és alkalmazkodjanak az előre nem látható eseményekhez. Ez nem azt jelenti, hogy gyakorta megváltoztatják a fő irányvonalat. Éppen ellenkezőleg, az általános irányt az éghajlattudománnyal összhangban lévő rövid és hosszú távú célok melletti elkötelezettség és egy stabil döntéshozatali folyamat biztosítja, amely arra irányul, hogy hatásában hogyan lehet következetesebben és inkluzívabb módon elérni ezeket a célokat.

⁽¹⁾ HL C 291., 2015.9.4., 8. o.;

⁽²⁾ COM(2001) 428 final.

3. Az európai bizottsági javaslat lényegi tartalma

3.1. A javasolt irányítási rendelet, amely biztosítani kívánja azt, hogy az energiauniót alkotó politikák és intézkedések koherensek, egymást kiegészítőek és kellően ambiciózusak legyenek, két, egymással összefüggő elemre alapul. Az első igyekszik észszerűsíteni és integrálni a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek tervezési, jelentéstételi és nyomonkövetési kötelezettségeit, valamint a 2050-re vonatkozó tervezést és a későbbi eredményjelentéseket, amelyhez az Európai Bizottság uniós szintű integrált nyomon követése kapcsolódik; a második elem egy politikai irányítási folyamatra tesz javaslatot, amely az Európai Bizottság és a tagállamok részvételével zajlik a nemzeti tervek kialakítása és végrehajtása terén. Ha a javaslatot a bemutatottak szerint elfogadják (új jogalkotási intézkedés és a meglévő másodlagos jogszabályok felülvizsgálata), akkor egy új együttműködési mechanizmus jönne létre a tagállamok és az Európai Bizottság között.

3.2. Összességében a javasolt rendelet egy olyan jogalkotási alapot hoz létre, amely az energia- és éghajlat-politikai vívmányok több mint 50 egyedi tervezési, jelentéstételi és ellenőrzési kötelezettségét integrálja, illetve hatályaon kívül helyezi (31 kötelezettséget integrál, 23-at pedig töröl). A rendelet az energiaunió öt fő dimenziójára vonatkozik: energiaszolidaritás és energiabiztonság; energiapiac; energiahatékonyság; dekarbonizáció; valamint a kutatás, innováció és versenyképesség. Bizonyos fokú részletességgel meghatározza az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek tartalmát, amelyeket 2019 januárjától, azt követően pedig tízévente minden tagállamnak el kell készítenie ezen öt dimenzióról. Nyilvános konzultációkat kell tartani, regionális együttműködést kell folytatni, ötévente pedig felül kell vizsgálni az első és az azt követő terveket. A fő eredmények közé tartoznak a megújuló energia és az energiahatékonyság terén tett nemzeti hozzájárulások, valamint a gazdaság dekarbonizációjára vonatkozó 2050-es tervek elkészítése.

3.3. Az Európai Bizottságnak értékelnie kell a terveket, azok aktualizálásait, valamint az Európai Bizottság ajánlásait követően a tagállamok által tett intézkedéseket. A rendelet részletes kétéves jelentéstételi struktúrát ír elő, amelyet a tagállamoknak be kell tartaniuk, és amely részletes követelményeket állapít meg az üvegházhatású gázokkal kapcsolatos szakpolitikákra, intézkedésekre és előrejelzésekre, az alkalmazkodást célzó nemzeti intézkedésekre, a fejlődő országoknak nyújtott pénzügyi és technológiai támogatásra, az árverésből származó bevételekre, a megújuló energiára, az energiahatékonyságra, az energiabiztonságra, a belső energiapiacra, valamint a kutatásra, innovációra és versenyképességre nézve. A rendelet azt javasolja, hogy e jelentések számára hozzanak létre egy „e-jelentéstételi platformot”.

3.4. A rendelet részletes rendelkezéseket ír elő az értékelésről és nyomon követésről, valamint bevezet egy válaszméchanizmust arra az esetre, ha a célkitűzések nem elég ambiciózusak, illetve ha a haladás nem kielégítő. Az összehasonlíthatóság és a következetesség biztosításában nyújt segítséget az a rendelkezés, amely átfogó kötelező keretet ír elő a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek számára. A tagállamok kötelesek pénzügyileg hozzájárulni ahhoz a pénzügyi platformhoz, amely a megújuló energiára vonatkozóan elfogadott kiinduló célok terén jelentkező hiányt fedezi. Az energiaunió állapotáról szóló éves jelentésnek átfogóan be kell számolnia ezekről a területekről. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség speciális és komoly szerepet kap az Európai Bizottság támogatásában.

3.5. A rendelet kiegészíti az európai szemesztert, és összhangban van azzal, amennyiben pedig az éghajlat-specifikus szakpolitikai kérdések a makrogazdasági és strukturális reformok szempontjából is jelentőséggel bírnak, akkor azokkal még mindig lehet foglalkozni az európai szemeszter országspecifikus ajánlásaiban.

4. Általános és részletes megjegyzések

4.1. Célkitűzések, célok és hozzájárulások

4.1.1. Az energiaunió irányításáról szóló rendelet részletes keretet ír elő a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek számára, valamint az azt követő jelentéstételi, értékelési és kiigazítási folyamathoz. Meghatározza a célkitűzéseket, nyomonkövetési célokat és az ezek eléréséhez szükséges hozzájárulásokat. E fogalmakat azonban a 2. cikkben található fogalommeghatározások nem tisztázzák – ezt a hiányosságot orvosolni kell.

4.1.2. Az EGSZB támogatja a kötelező nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekhez az 1. mellékletben meghatározott részletes keretet. Ezek a tervek váltják fel az energiahatékonyságra és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó különálló terveket. Különösen fontos az a minden tagállamra érvényes kötelezettség, hogy nemzeti hozzájárulásokat kell meghatározniuk ezeken a területeken, amelyeknek összesítve el kell érniük legalább az uniós szinten elfogadott általános célokat.

4.1.3. Az EGSZB korábbi véleményeiben határozottan és következetesen a kötelező nemzeti célok bevezetése mellett érvelt⁽³⁾. Ennek oka az, hogy a korábbi energiapolitikai intézkedések a gyenge végrehajtás miatt sokszor kudarcot vallottak. A nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek következetesen alkalmazott, kiigazított és végrehajtott hozzájárulásai ugyanolyan eredményeket érhetnek el, mint a kötelező célok. Viszont ahhoz, hogy ez megvalósuljon, orvosolni kell a jelenlegi rendelet több gyenge pontját.

4.1.4. Az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatos nemzeti hozzájárulásokhoz a kiindulási alapot azok az elfogadott kötelezettségvállalások képezik, amelyekről a tagállamok már jelezték, hogy 2020-ig el fogják érni őket. Mindazonáltal a rendelet szilárdabb alapokon állna, ha a tagállamok hozzájárulásai tekintetében indikatív referenciaértékeket adna meg 2030-ra. Ezeket mindenképpen meg kell határozni, hogy alapul szolgáljanak a kiigazításról folyó párbeszédhez; ez – ha korai szakaszban előterjesztik és nyilvánosságra hozzák – fel fogja gyorsítani a tervezett iteratív folyamatot.

4.1.5. Néhány ország a nemzeti jogban rögzítette a 2020-ra vonatkozó energetikai célokat. Az EGSZB véleménye szerint a rendeletnek meg kell követelnie a tagállamoktól, hogy a 2030-ra elfogadott hozzájárulásait rögzítsék a nemzeti jogban, és így a jogszabályi kényszerítő erőn keresztül nagyobb súlyt adjanak a céloknak. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy még a jogi kötelezettségek sem garantálják szükségszerűen a célok teljesítését, éppen ezért hangsúlyozzuk a felelősségteljes irányítás, azaz egy olyan stabil folyamat fontosságát, amely biztosítja az előrelépést, e vélemény későbbi pontján pedig rámutatunk a még szigorúbb rendelkezések jelentőségére, amelyek lehetővé teszik és garantálják az érdekelt felek bevonását az irányításba.

4.1.6. A nemzeti „hozzájárulások” fontosságának további hangsúlyozása érdekében a rendeletnek – mind az energiahatékonyság, mind pedig a megújuló energiaforrások tekintetében – egyértelműen meg kell fogalmaznia, hogy az egyes tagállamok felelőssége, hogy megfelelően és arányosan járuljanak hozzá az általános uniós célokhoz. E kötelezettség jelenleg egy kollektív felelősség.

4.2. Jelentéstételi folyamat

4.2.1. Az EGSZB üdvözlöi a tagállamoktól megkövetelt jelentéstételi eljárást, valamint azt, hogy e jelentésekkel kapcsolatban az Európai Bizottság az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel együtt elemző/értékelő szerepet kapott. Ahhoz, hogy az Európai Bizottság következetes ajánlásai és véleményei hatást fejtsenek ki, pontos, határozott és bátor elemzésre van szükség. Az is létfontosságú, hogy az adatok a jelentéstételi időszakra vonatkozzanak és aktuálisak legyenek, ahogy arra az EGSZB által az energiaunió 2015. évi helyzetéről kiadott vélemény is rámutat⁽⁴⁾.

4.2.2. Bár a jelentéstételi folyamat során megkövetelt adatok kapcsolódnak azokhoz az adatokhoz, amelyekre az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás alapján van szükség, a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek frissítésére a Párizsi Megállapodás öt éves globális értékelésének befejezése előtt kerül sor, ami jelentősen késlelteti az uniós szinten elfogadott nemzeti vállalások aktualizálására adott válaszokat. Ez elfogadhatatlan módon aláássa az összehangolt irányítást, mivel az EU most írta alá a Párizsi Megállapodást. Meg kell ragadni a lehetőséget, hogy biztosítsuk az ENSZ és az EU keretében elfogadott nemzeti vállalások felülvizsgálatának megfelelő időbeli ütemezését.

4.2.3. Ehhez kapcsolódóan a rendeletnek egy „kilincszáradékban” kell rögzítenie egy arra szolgáló mechanizmust, hogy hozzájáruljanak ahhoz a kitűzött célhoz, hogy a hőmérséklet emelkedése ne haladja meg a 1,5 °C-ot az iparosodás előtti szinthez képest. Ezt úgy lehetne elérni, hogy 5–10 lépésben karbonköltségvetéseket fogadnak el, amelyekben az EU kötelezettséget vállal arra, hogy 2050-ig elérni a nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátást.

4.2.4. A rendelet előírja, hogy a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek többek között tartalmazzanak egy hatásvizsgálatot a szociális kérdésekről, konkrét nemzeti célkitűzéseket határozzanak meg az energiaszegénységre vonatkozóan, és egy cselekvési programot vázoljanak fel. Az EGSZB kiemelten foglalkozik ezzel a kérdéssel, és üdvözlöi, hogy a téma bekerült a rendeletbe. Ugyanakkor a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek saját fogalom meghatározást használnak az energiaszegénységre, ami lehetetlenné teszi az adatok tagállamok közötti összehasonlítását, így az EU-nak

⁽³⁾ HL C 424., 2014.11.26., 39. o., és HL C 75., 2017.3.10., 103. o.

⁽⁴⁾ HL C 264., 2016.7.20., 117. o.;

kevés esélye van az igazságos átmenet biztosítására, és fennáll a lehetősége, hogy a nyilvánosság ellenezni fogja magát az átmenetet. Ezért azt javasoljuk, hogy a rendelet adjon egy egyszerű fogalom meghatározást az energiaszegénységre, amely hivatkozási alapként fog szolgálni. Ez nem lenne kötelező fogalom meghatározás, amelyet a tagállamoknak belső céljaikra is alkalmazniuk kell, viszont egy olyan kritériumot vezetne be, amelynek alapján a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekben jelentést kell tenni. E fogalom meghatározásra példa lehet az, hogy „energiaszegénység akkor áll fenn, ha a háztartás a rendelkezésre álló jövedelmének több mint 10 %-át a megfelelő szintű fűtési és hűtési energiára fordítja”. Egy ilyen fogalom meghatározás alapján néhány ország értékelni tudta az energiaszegénység elleni küzdelemben – vagy egyéb módon – elért haladást, a probléma azonban több tényezőből tevődik össze, ami szükségessé teheti azt, hogy a fogalom meghatározás más elemeket is felöleljen.

4.3. Átláthatóság, elszámoltathatóság és végrehajtás

4.3.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy sok korábbi energiaügyi jogszabály átültetése és végrehajtása késedelmet szenvedett, illetve pontatlan volt. A tagállamoknak ezért a szolidaritás és a kötelezettségvállalás szellemében minden erőfeszítést meg kell tenniük annak érdekében, hogy politikai akaratot mutassanak fel, és adminisztratív erőforrásokat biztosítsanak a rendelet hatékony végrehajtásához. A határidők betartása rendkívül nagy próbatételt jelent. A nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek tervezetét – amelyekről korábban tényleges konzultációt és regionális párbeszédet kellett folytatni – 2018. január 1-jén kell benyújtani az Európai Bizottsághoz. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek kidolgozása és az azokhoz kapcsolódóan az érdekelt felekkel és regionális partnerekkel folytatott párbeszéd már folyamatban vannak. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az új keret és a 2020–2030 közötti időszakra vonatkozó célok előrelendítik ezt a folyamatot, azonban aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy ha a polgárok alapjaiban nem értik meg a folyamatot, és nem vállalnak szerepet benne, akkor ez alááshatja az uniós energiapolitika legitimitását, különösen a növekvő energiaköltségekkel szembesülő fogyasztók körében.

4.3.2. A tervezett irányítási keret kevés egyértelmű szankciót irányoz elő arra az esetre, ha a célok nem elég ambiciózusak, vagy azokat nem teljesítik. Ahhoz, hogy az érdekelt felek, különösen a polgárok befolyást gyakoroljanak a folyamatra, elengedhetetlen az átláthatóság és az elszámoltathatóság. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy hozzanak létre egy érdekelt feleket tömörítő független szervezetet annak érdekében, hogy minden tagállamban biztosítsák az érdekelt felek képviseletét és a velük folytatott egyeztetést, továbbá hogy ez a szervezet is tegye közzé saját éves jelentését az irányítási folyamatról és az ahhoz kapcsolódó párbeszédéről. (Lásd a 4.6. pontot)

4.3.3. A rendelet gyakran megemlíti az átláthatóságot, az EGSZB-t viszont az a kérdés foglalkoztatja, hogy nem tették egyértelművé, hogy követelmény-e az időben történő közzététel és a nyilvánosság hozzáférése a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek kidolgozásának egyes szakaszaihoz. A preambulumban hivatkoznak az Aarhusi Egyezményre – a rendelkező részben viszont nem –, ezt viszont az EGSZB helytelennek tartja. A rendeletnek világossá kell tennie, hogy a tagállamoknak a lehető legkorábbi fázisban közzé kell tenniük a nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveik tervezetét, a kidolgozás alatt álló terv minden ezt követő változatát pedig, beleértve az Európai Bizottság, a regionális partnerek és a tagállamok észrevételeit és válaszait is, nyilvánosan kell megvitatni.

4.3.4. Mivel a megújuló energiára való átállás alapvető szerepet tölt be, egyértelműbben meg kell fogalmazni a „pénzügyi platform” (27. cikk) jellegét és működését, valamint azt, hogy miként rendelnek pénzügyi értéket a megújulóenergia-szolgáltatás kieséséhez. Például a platform magánszektorbeli pénzeket fog mozgósítani a tagállamok „hozzájárulásai” alapján? Azt javasoljuk, hogy az ebben a platformban felhalmozott erőforrásokat energiahatékonysági intézkedésekre, valamint a megújuló energia szolgáltatására fordítsák.

4.3.5. Van még némi bizonytalanság azt illetően, hogy az éves jelentéstételi folyamatot követően miként fogják végrehajtani az Európai Bizottság által kiadott ajánlásokat, ha a tagállamok nem cselekednek azonnal. Ha ez a szokásos kötelezettségzegési eljárás keretében fog történni, akkor a folyamat biztosan túl lassú lesz ahhoz, hogy a meghatározott időtartamon belül hatást fejtson ki.

4.4. Teljes mértékben támogatjuk azokat a rendelkezéseket, amelyek kötelező regionális együttműködést írnak elő a tagállamok között az intézkedések hatékonyságának és eredményességének javítása, valamint a piaci integráció és az energiabiztonság előmozdítása terén. Javasoljuk viszont, hogy a 2. cikkben, a fogalom meghatározások között szerepeljen a „regionális” fogalom is, hogy az Európai Bizottság javasolni tudja és ki tudja kényszeríteni az együttműködést, amennyiben az nem következik be. Jelenleg arra van lehetőség, hogy a „regionális” kapcsolatot államokon belüli, nem pedig államok közötti viszonyként értelmezzék, illetve hogy egy „régión” földrajzilag határozzanak meg, szemben az egymást kiegészítő energiaforrásokkal rendelkező államcsoporttal.

4.5. Különösen amiatt vagyunk rendkívül csalódottak, hogy a nyilvános konzultációval foglalkozó 10. cikk nem elég konkrét és nem megfelelő, és messze elmarad az EGSZB által javasolt átfogó európai energiaügyi párbeszédétől, amely közvetlenül és következetesen szólítaná meg a polgárokat/fogyasztókat, és közösségi oktatást és szerepvállalást kínálna egy olyan kérdésben, amely sok tagállamban nehezen lesz kommunikálható. Ez a párbeszéd túl fontos ahhoz, hogy a „nem jogalkotási intézkedések” címszó alatt foglalkozzanak vele – ha foglalkoznak vele egyáltalán –, ezért érdemi tartalommal kell megtölteni, mégpedig úgy, hogy a 10. cikket egy további rendelkezéssel egészítik ki. Az említett cikk nem tesz eleget a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló irányelv előírásainak, amely rögzíti az átlátható és részvételen alapuló környezeti irányítás normáit, amelynek az energetikai és éghajlati tervezés kritikus elemét képezi.

4.6. Ezért megismételjük, hogy az EGSZB véleménye szerint az ebben a rendeletben meghatározott irányítási folyamat az európai civil társadalom bevonása és támogatása nélkül nem lesz képes teljesíteni a nemzeti vállalatokat. Hogy elnyerje a polgárok bizalmát és elérje szerepvállalásukat, e párbeszédnek függetlennek kell lennie a kormányoktól és a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek folyamatától. A fogyasztók tájékoztatására kell összpontosítani, segítenie kell az energiaszolgáltatóknak a kapcsolatfelvételben és bizalom megteremtésében, és fórumot kell biztosítani a különböző csoportok energiabiztonsággal, megfizethetőséggel és fenntarthatósággal kapcsolatos számos aggodalmához. Az EGSZB kinyilvánította, hogy kész szerepet vállalni az európai energiaügyi párbeszéd folyamatában azzal, hogy lebonyolítja a szervezett nemzeti konzultációk bizonyos elemeit, és részt vesz azokban. Viszont e párbeszéd hatókörének nagyobb erőforrásokra és széles körű nemzeti kötelezettségvállalásokra kell támaszkodnia. Összefoglalva a következő lépésekre lenne szükség:

- Mechanizmust fognak bevezetni egy független és pártatlan finanszírozási kosár létrehozásához, amelynek forrásait elsősorban az energiatermelési és -ellátási láncban érdekelttek biztosítják, megfelelő uniós és tagállami kormányzati forrásokkal kiegészítve. Az európai energiaügyi párbeszéd általánosságban véve igen költséghatékony módot kínál a fogyasztók összes típusának az energiakereslet-szabályozásba történő bevonására és a termelő-fogyasztók szerepének elismerésére és ösztönzésére.
- A nemzeti tervek struktúrájáról szóló iránymutatással párhuzamosan az európai energiaügyi párbeszéd – az Európai Bizottsággal és a legfontosabb érdekelt felekkel konzultálva – a tagállami energiaügyi párbeszéd létrehozásáról dolgoz ki iránymutatásokat.
- Az európai energiaügyi párbeszédhez teljesen független koordinációs struktúrát hoznak létre a tagállamokbeli tevékenységek és végrehajtás ösztönzésére. E struktúra a tervek szerint hozzájárul többek közt a nemzeti tervek tartalmának és törekvéseinek, valamint végrehajtásának az Európai Bizottság által elvégzendő, szükséges felülvizsgálatához. Ez rámutat arra, hogy az érdekelt felek miként járulhatnak hozzá a politika kialakításához, és eleget tesz a tényleges konzultációval kapcsolatban a rendeletben megfogalmazott követelménynek.
- Nemzeti tervről szóló vitára és regionális megbeszélésekre kerül sor a szomszédos országok európai energiaügyi párbeszédével foglalkozó csoportjaival. Ezután uniós szintű megbeszélésekre kerül sor az összes csoport részvételével. Ezeknek a független koordinációs struktúra által szervezett vitáknak a célja az uniós és tagállami politikák költséghatékonyágának javítása, és az uniós intézményeknek tanácsadásként kellene őket figyelembe venniük.

4.7. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Környezetvédelmi Ügynökségen belül hozzanak létre egy külön Európai Energiaügyi Információs Egységet, amely az energiaunió irányításáról szóló rendelettel összefüggő adatgyűjtési és -értékelési eljárásokért felelne. Az egységnek szorosan együtt kellene dolgoznia a javasolt energiaszegénységi megfigyelőközponttal, és nemzeti szinten információkkal kellene ellátnia az európai energiaügyi párbeszédet.

4.8. Az energiabiztonság egyike a rendelet öt fő jelentéstételi és értékelési területének és különösen ez a terület széles körű regionális párbeszédet követel meg. Az EGSZB már korábban is megjegyezte, hogy az Uniónak egyértelmű és közös energiadiplomáciát és energiapolitikát kell folytatnia a harmadik országokkal szemben⁽⁵⁾. Az energiabiztonságot és a szolidaritást az Európai Bizottság a közös energiaunió első pilléréként jelölte meg, azonban a nagy globális szereplőkkel kialakított szilárd megállapodások és partnerségek, valamint közös energiapolitika nélkül nem lehet eredményt elérni ezen a téren.

⁽⁵⁾ HL C 264., 2016.7.20., 117. o.

4.9. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a brexit milyen hatást fejt ki az irányítási folyamatra. Először is a rendeletben előírt folyamat jelenleg az Egyesült Királyság tagságát feltételezi, a nemzeti vállalatokat pedig ennek alapján értékeli. A végleges nemzeti energia- és éghajlat-politikai terveket még azelőtt határozzák meg, hogy az Egyesült Királyság hivatalosan kilép az EU-ból, viszont ezen a ponton jelentős kiigazítások válhatnak szükségessé ahhoz, hogy ki lehessen vonni az Egyesült Királyság nemzeti vállalatát a teljes uniós hozzájárulásból. Azt javasoljuk, hogy az Európai Bizottság a „28-ak forgatókönyve” mellett dolgozzon ki egy brexit-forgatókönyvet is, és a két forgatókönyvet párhuzamosan vitassák meg. Másrészt az Egyesült Királyság kilépése nagyban érintheti a rendelet alkalmazási körébe tartozó öt kategória – és különösen az energiabiztonság – szempontjából fontos szerepet játszó politikai egyensúlyt és diplomáciai stratégiát.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról

(COM(2016) 761 final – 2016/0376/(COD))

(2017/C 246/07)

Előadó: **Mihai MANOLIU**

Felkérés:	Tanács, 2016.12.9. Európai Parlament, 2016.12.12.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 194. cikkének (2) bekezdése
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	115/1/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az európai polgároknak aktívan részt kell venniük az energiahatékonyság előmozdításában, meg kell ragadniuk a kezdeményezést, és közös projektek keretében együtt kell működniük, emellett törekedniük kell a gazdasági, adminisztratív és jogszabályi akadályok felszámolására. A COP21 során kialakított törekvések megvalósítását olyan, közös célnak kell tekinteni, amely számos előnnyel járna: munkahelyeket teremtő új beruházások (épületek felújítása, a komfortszint növelése, hatékony és korrekt mérőóra-leolvasás), az energiaszegénység, illetve a légszennyezés csökkentése és a lakosság egészségi állapotának javítása, továbbá az energiaimporttól való függőség csökkentése. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a tagállamok szilárdabban kötelezzék el magukat az energiahatékonysági irányelv végrehajtása mellett, mivel a 2030-ra javasolt új célkitűzések ambiciózusabbak, mint a 2020-ig szólóak.

1.2. Az energiahatékonyság kérdése valóban nagy jelentőségű az európai energiarendszer jövője szempontjából. Az energiahatékonyság növelése az energiafelhasználás minden területén hatékony eszköz lehet az európai gazdaság számára felmerülő költségek csökkentésére, és az energiahatékonyság elsődlegességének elve javíthatja a pénzügyi elérhetőséget. Ennek az elvnek az alkalmazása nyomán csökkenni fog majd az igény az igen költséges kiegészítő infrastruktúrák iránt. Az energiatakarékosságot illető kötelezettségek összhangban állnak a fenntartható fejlődés kívánalmával (tartós és biztos helyzet), a szinergiákat pedig fel kell használni egy ellenállóképes, alacsony szén-dioxid-kibocsátású, intelligens energiarendszer (több régiót átfogó elosztórendszerek, keresletoldali szabályozás, tárolórendszerek) felé történő hatékony átmenethez.

1.3. Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, hogy 2030-ra tűzzenek ki egy kötelező érvényű, 30 %-os energiahatékonysági célt, de úgy véli, hogy a célkitűzés 27 % fölé emelésére irányuló kezdeményezést megfelelően alá kell támasztani, kimutatva az ezzel járó gazdasági előnyöket, és ismertetve az említett cél eléréséhez szükséges beruházások szintjét. Alapvetően fontos, hogy a hatásvizsgálat az energiaügyi és az éghajlatváltozási jogszabálycsomagban előirányzott valamennyi intézkedést figyelembe vegye.

1.4. Az EGSZB kéri, hogy az energiahatékonysági irányelv 7. cikkének végrehajtása előtt álló főbb akadályok felszámolása érdekében az energiahatékonysági rendszerekre és más, alternatív lépésekre vonatkozó promóciós és tájékoztató tevékenységek révén növeljék a végső fogyasztók tudatosságát. Olyan kiegészítő beruházásokban kell megállapodni, amelyek révén az egyes tagállamok hiteles tájékoztató, kommunikációs, oktatási és segítségnyújtási tevékenységet végezhetnek a polgárok és a vállalkozások ösztönzése érdekében, hogy ezáltal az éghajlatváltozással és az energiahatékonysággal összefüggő szakpolitikai cél hamarabb megvalósulhasson.

1.5. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy fordítsanak több figyelmet az energiaszegénységben élő háztartásokra és a szociális lakásokban élőkre, akik számára az energia árát tartósan alacsonyabban kell megállapítani. Egy másik fontos cél ezen a téren az, hogy javítsuk a lakóépület-állomány energiahatékonyságát, és a bérlakások esetében minimumnormákat határozzunk meg (energetikai auditok).

1.6. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a fontos célra, hogy a végső fogyasztókat alaposan tájékoztatni kell a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés technikai lehetőségeiről (kogeneráció, klimatizáció), az intelligens fogyasztásmérésről és a felújítási tervekről. Ez elengedhetetlen a beruházók, a hatóságok és a vállalkozások ösztönzéséhez és annak eléréséhez, hogy meglegyen a kellő bizalmuk ahhoz, hogy potenciálisan nagy hatékonyságot hozó projekteket hajtsanak végre, és részt vegyenek a kutatás-fejlesztés finanszírozásában.

1.7. Az EGSZB szeretné, ha az európai finanszírozási eszközöket (kölcsonöket, garanciákat, finanszírozást lehetővé tévő saját tőkét, támogatásokat) meghatározó rendelkezések olyanok lennének, hogy az energetikai projektekre szánt magántőke bevonását is megkönnyítsék. Nem szabad megfélekezni a jelentős szociális hatású projektek támogatásáról sem. Ezeket a finanszírozási rendszereket az alacsony jövedelmű fogyasztókat célzó projektek esetében el kell fogadni. A nemzeti tervek esetében ajánlatos irányelveket kidolgozni az átláthatóság és az összehasonlíthatóság vonatkozásában. Az EGSZB úgy véli, hogy az energiaszegénységben élő háztartások támogatását kiemelten kell kezelni, garantálva ezzel, hogy a tagállamokban a fenntartható fejlődést szolgáló, hosszú távon is stabil szakpolitikai keret legyen érvényben.

1.8. Az EGSZB úgy gondolja, hogy ezt úgy lehet megvalósítani, ha innovatív, piaci alapú finanszírozási rendszerek révén technikai támogatást nyújtunk az energiahatékonysági irányelv végrehajtásához. A pénzügyi ösztönzők nyújtását illetően jelentős szerepet játszó kvantitatív elem az energetikai audit (a kkv-k definíciója, a kettős tanúsítás elkerülése, a de minimis küszöb egységes megközelítése), amely eszközt jelent az energiahatékonyság növelésére és egyben versenyképességi előny is. Emellett megfelelő minőségbiztosítási megközelítést, illetve az energiahatékonysági szolgáltatásokkal foglalkozók számára nemzeti képzési programokat kellene elfogadni.

1.9. Az EGSZB javasolja, hogy annak érdekében, hogy a fogyasztók számára javuljon az energiahatékonyság, végezzenek nemzeti szintű költség-haszon elemzéseket, ami a költségek csökkenéséhez vezetne.

1.10. Az EGSZB szeretné, ha átfogóbb megközelítést fogadnának el, és a közlekedés egészének energiahatékonyabbá tételét szorgalmazza a járművek és meghajtórendszerek folyamatos műszaki fejlesztésére, az energetikai szempontból hatékony közlekedési módokra történő átállásra és a meglévő kapacitások jobb kihasználását lehetővé tévő intelligens közlekedési rendszerekre (ITS) alapozva. Ezt az irányvonalat kell követni a légi és a tengeri közlekedés esetében is. A felhasználókat tájékoztatni kell az egyes közlekedési módokhoz kapcsolódó üzemanyag-fogyasztásról, ideértve a megfelelő CO₂-kibocsátási határértékeket is.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB egyetért azzal, hogy **„az energiahatékonyság elsődlegességének elve az energiaunió döntő fontosságú eleme”**, és a vizsgált módosítási javaslat ezt az elvet ülteti át a gyakorlatba. **„A legolcsóbb, a legtisztább és a legbiztonságosabb energia az, amely nem kerül felhasználásra. Az energiahatékonyság az egyik legköltséghatékonyabb módja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés, valamint a növekedés, a foglalkoztatás és a befektetési lehetőségek előmozdításának.”**

2.2. Noha a 2020-ra szóló energiahatékonysági célkitűzést 20 %-ban határozták meg, a 2030-ig terjedő időszakra több célszámot is vizsgáltak (27 és 40 % között). A legambiciózusabb az Európai Parlament állásfoglalása, amely 40 %-os kötelező erejű célkitűzést javasol. Az Európai Bizottság a foglalkoztatás és a gazdasági növekedés, az ellátás biztonsága, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, az egészség és a környezet szempontjából várható előnyök elemzését követően 30 %-os kötelező erejű célkitűzést ajánlott az energiahatékonyság terén. Az EGSZB úgy gondolja, hogy ennek az emelésnek a kapcsán igen fontos, hogy gondosan megvizsgáljuk, hogy az energiahatékonysági célszámok milyen hatással vannak az energiaüggyel és különösen az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerrel (EU ETS) foglalkozó jogalkotási javaslatokban szereplő egyéb célkitűzésekre.

2.3. Ezeknek a vonzó célkitűzéseknek az elérése érdekében a tagállamoknak – gazdasági és szociális tanácsuk segítségével –, valamint az energiaszolgáltatóknak és -elosztóknak kulcsintézkedésként évi 1,5 %-os energiamegtakarítást kell elérniük. Az EGSZB indokoltnak tartja azt a javaslatot, hogy az energiatakarékosságra vonatkozó kötelezettséget – a megtakarítási követelmények teljesítésére irányuló tagállami szintű kötelező mechanizmusok és alternatív, rugalmas lépések révén – a 2020 utáni időszakra is meghosszabbítsák, megtartva az évi 1,5 %-os mértéket.

2.4. Az új megközelítés, amelyet az EGSZB ugyancsak támogat, biztosítja a tagállamok és a befektetők számára azt a hosszú távú perspektívát, amely az uniós szintű célkitűzés elérését célzó stratégiáik kidolgozásához és az ilyen irányú beruházásaik megtervezéséhez szükséges. Ez a nemzeti és regionális szintre adaptált szakpolitikák végrehajtása révén lesz megvalósítható, és mostantól 2030-ig jelentős előnyöket hoz majd. Ilyen előny mindenekelőtt a végső energiafogyasztás 17 %-os csökkenése (2005-höz képest), a gazdasági növekedés fokozása, ami a GDP 0,4 %-ának felel meg, a villamos áram árának mérséklődése a háztartások és a vállalkozások számára (161-ről 157 euro/MWh-ra), megfelelő munkahelyeket teremtő új üzleti lehetőségek létrejötte, a levegőszennyezés és az egészségi károk korlátok közé szorítása (a kapcsolódó költségek 4,5–8,3 milliárd eurós csökkenésével), valamint az energiabiztonság javulása (2030-ra a gázimport 12 %-os csökkentése).

2.5. Az EGSZB véleménye szerint alapvetően fontos az energiapiac főbb szereplőinek tájékoztatása, a háztartások és az ipari fogyasztók megfelelő, világos és tömör információkkal való ellátása a saját fogyasztásukkal kapcsolatban, továbbá a fogyasztásméréshez (a mérőórák távolból történő leolvashatóságához) és a számlázáshoz kapcsolódó legitim jogaik erősítése, többek közt a hőenergia tekintetében. A kiszolgáltatót fogyasztókról sem szabad megfélemlíteni, akiknek energiaszámláik csökkenésével komfortérzetük és életszínvonaluk jelentős javulását kellene tapasztalniuk.

2.6. A kiszolgáltatót fogyasztók védelméhez azonban az is szükséges, hogy az irányelv ne írja elő az egyéni fogyasztásmérést azokban az országokban, ahol a jogszabályok szerint a bérbeadóknak kell fedezniük a bérlők energiaköltségeit, különösen mivel ezek a bérbeadásra vonatkozó törvények komoly ösztönzést jelentenek a bérbeadók számára az energiahatékonyságot javító felújításokhoz. Azt is hangsúlyozni kell, hogy egyes tagállamokban számos olyan, nemrég beszerelt és a hatályos uniós jogszabályoknak megfelelő egyéni fogyasztásmérő működik, amelynek a hasznos élettartama jóval tovább tart, mint az Európai Bizottság által előírt 2027-es határidő, ameddig azokat távolról leolvasható eszközökre kell lecserélni. Ezeknek a fogyasztásmérőknél a cseréje így az uniós fogyasztókat terhelő szükségtelen további költségnek tekinthető, ezért azt el kellene kerülni.

2.7. Az EGSZB alapvetően fontosnak tartja azt az elgondolást, hogy erősíteni kell az energiahatékonysághoz és az energiaszegénység elleni küzdelemhez kapcsolódó szociális szempontokat, mindenekelőtt a kiszolgáltatót fogyasztók esetében. Az uniós tagállamoknak nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a szociális intézkedésekre. Az irányelv végrehajtása fontos elem a jólét megteremtésében.

2.8. Nem szabad megfélemlenünk arról, hogy az energiahatékonysági célkitűzések összefüggnek az éghajlatot érintő célokkal, hiszen mindkettő az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése felé hat. Ez a kívánalom olyan politikákhoz vezet, amelyek növelik az új technológiák bevezetésének intenzitását és sebességét. Ezek az új technológiák energiamegtakarítást eredményeznek majd a közlekedésben, az iparban és az épületek, illetve a háztartások esetében. Végső soron pedig az új technológiák az irányelvjavaslat 7. cikkével összhangban (valódi energiamegtakarítások, konkrét energiahatékonysági intézkedések) egy gazdaságilag hatékony módot jelentenek majd a tagállamok számára ahhoz, hogy elérjék az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) és a közös kötelezettségvállalási nyilatkozat alapján kitűzött nemzeti célokat.

2.9. Az energiahatékonyságra vonatkozó jelenleg hatályos jogszabályokat illetően az Európai Parlament a következő megállapításokat teszi: „**az energiahatékonysági irányelv [...] átültetésének mértéke nem elégséges, de keretet biztosít az energiamegtakarítás eléréséhez**”; „**az egymással versengő jogi előírások visszafogják az ökológiai eredményeket, bürokráciát hoznak létre és drágítják az energiaköltségeket**”; „**növelni kell az energiaügyi jogszabályok koherenciáját**”; **illetve hogy „az energiahatékonyság növelése [...] több munkahely[et] és növekedés[t] jelent**”.

2.10. Ennek alapján az EGSZB meg van győződve arról, hogy az energiahatékonyságról szóló új jogalkotási javaslat figyelembe veszi majd ezt a véleményt, illetve az Európai Parlament által javasolt intézkedéseket.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Jogalap, szubsidiaritás és arányosság

3.1.1. Az energiaügyi intézkedések jogalapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés 194. cikkének (2) bekezdése és a 2012/27/EU irányelv jelenti. A meglévő irányelvet módosító irányelv tehát megfelelő eszközt jelent.

3.1.2. Az EGSZB úgy látja, hogy az energiahatékonysági célokat eddig nem sikerült elérni, aminek egyik oka az, hogy a tagállamok ebben a kérdésben függetlenül cselekedtek. A tagállami szintű tevékenységek alátámasztása érdekében tehát összehangolt, uniós szintű fellépésre van szükség. Az energiaügyi problémák politikai, gazdasági (belső piac, fejlődés,

beruházások, szabályozások) és társadalmi (energiafogyasztás, díjszabási problémák, bizonytalanság, foglalkoztatás) nehézségeket idéznek elő, és hátrányosan befolyásolják az energiaellátás biztonságát. Nem szabad megfedkezünk az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó nehézségekről sem.

3.1.3. Az EGSZB kiemelten hangsúlyozza, hogy ha biztosítani akarjuk azoknak a megtakarításoknak a megvalósulását, amelyekre a **tagállamok** 2030-ig terjedően **kötelezettséget vállaltak**, akkor tiszteletben kell tartanunk a szubszidiaritás elvét és meg kell őriznünk a rugalmasságot az energiaszerkezet egyes elemei és a vonatkozó intézkedések tekintetében.

3.2. *Végrehajtás, nyomon követés, értékelés és jelentéstétel*

3.2.1. A primer energiára vonatkozóan a 2007-es bázisvívi helyzethez képest többféle csökkentési szintet is vizsgáltak, és a cél megfogalmazása érdekében az energiamegtakarítás és az energiaintenzitás szempontjából elemezték a primerenergia- és a végsőenergia-fogyasztást. A vita eredményei alapján az érdekelt szereplők nagy része amellet foglalt állást, hogy a 2030-ra vonatkozó célkitűzést 30 %-ban rögzítsék.

3.2.2. Az elemzések alapján az alábbi előnyben részesített opciók adódtak:

- az energiamegtakarítási kötelezettséggel foglalkozó 7. cikk tekintetében a 3. lehetőség (a 7. cikk hatályának kiterjesztése 2030-ig, egyszerűsítés és naprakésszé tétel),
- a fogyasztásméréssel és számlázással kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazó 9–11. cikk tekintetében a 2. lehetőséget választották (az előírások egyértelműbbé és naprakésszé tétele, valamint egyes rendelkezések konszolidációja a belső energiapiaccal foglalkozó jogszabályokkal való összhang növelése érdekében).

3.2.3. Az egyik fontos megállapítás a társadalmi hatásokra vonatkozik: az energiahatékonyságba fektetett minden 1,2 millió euro körülbelül 23 munkahely létrehozását támogatja közvetlenül az energiahatékonysági ágazatban.

3.2.4. Ami a tüzelőanyag-költségek energiahatékonysági intézkedések révén történő csökkentését illeti az energiaszegénységben élők esetében, ettől pozitív eredmény várható, és hozzájárulhat az egyenlőtlenséghez és a társadalmi kirekesztéshez kapcsolódó egyes kérdések kezeléséhez.

3.2.5. Az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv-módosítási javaslat a benne szereplő konkrét rendelkezések és támogatási rendszerek (az energetikai auditok költségeinek átvállalására vonatkozó mechanizmusok), illetve a vállalkozásokat energetikai auditok elvégzésére ösztönző programok révén pozitív hatással lesz a kkv-kra. Az épületek felújítása és a 7. cikknek a jelenlegi határidőn túli, 2030-ig történő meghosszabbítása révén az építőipari kisvállalkozások több üzleti lehetőséget találhatnak. Az energiaszolgáltatókkal kötött energiahatékonyság-alapú szerződések szintén lehetőséget jelentenek az energetikai szolgáltató vállalkozások számára, amelyek gyakran kis- és középvállalkozások.

3.2.6. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy az energiafogyasztás mérése és számlázása terén javasolt intézkedések a technológia fejlődését követve egyértelműbbé teszik és aktualizálják a hatályos rendelkezéseket a hőfogyasztás (fűtés, klimatizáció) távolból történő mérésére alkalmas eszközöket illetően. Emellett az energiafogyasztásra vonatkozó információk pontosak, egyénre szabottak és nagyobb gyakorisággal elérhetőek lesznek, a nemzeti energiaügyi politikáknak megfelelően.

3.2.7. Noha az alkalmazási időszak meghosszabbodik, ez várhatóan nem jár lényeges, költségvetési vagy adminisztrációs többletköltségeket jelentő következményekkel a tagállami hatóságok számára, amelyek már az eddigiek során is életbe léptettek ilyen jellegű intézkedéseket és struktúrákat. Az energiahatékonysági kötelezettségi rendszerek keretében meghozott intézkedésekkel kapcsolatos költségek áthárulnak a végső felhasználókra, akik számára ugyanakkor előnyt jelentenek az energiafogyasztás csökkenéséből eredő alacsonyabb összegű energiaszámlák. A javaslatnak nincsenek az EU költségvetését érintő vonzatai.

3.2.8. Az új energiaügyi irányítás garantálni fogja, hogy olyan, rugalmas és átlátható elemzési, tervezési, beszámolási és nyomonkövetési rendszer lép életbe, amely az integrált nemzeti energiaügyi és éghajlat-politikai terveken alapul. Lehetővé teszi emellett a nemzeti tervek végrehajtásának nyomon követését a bennük foglalt energiahatékonysági célkitűzések teljesítésének szemszögéből, valamint az EU globális céljainak megvalósításában elért haladás követését. Ez az előnyben részesített lehetőségnek megfelelő, következő sikermutatók alapján történik: megfelelő átültetés és végrehajtás; gyorsabb haladás a célkitűzések megvalósítása felé; a fogyasztók rendelkezésére álló részletesebb információk; az adminisztratív terhek csökkentése és végül a megtakarításokról történő megfelelőbb jelentéstétel.

3.3. Megjegyzések az irányelv módosítására vonatkozó javaslat egyes konkrét rendelkezéseiről

3.3.1. A 27 %-os indikatív célkitűzést egy EU-s szintű, kötelező érvényű 30 %-os célkitűzés váltotta fel. Ennek alapján minden tagállamnak rögzítenie kell egy 2020-ig elérendő energiahatékonysági célkitűzést, amely a primerenergia-fogyasztáson és a végsőenergia-fogyasztáson alapul. Az Európai Bizottság valamennyi bejelentett célkitűzést elemezve értékeli az elért haladást, hogy mindezek alapján meghatározza az uniós szintű célkitűzés teljesítése terén elért előrehaladást. Ha az EU nem halad kellő pályán a cél elérése felé, akkor az Európai Bizottság megfelelő intézkedéseket javasolhat. Az értékelési folyamat részleteiben az energiaunió irányítása keretében kerül meghatározásra.

3.3.2. A tagállamoknak hosszú távú stratégiát kell kidolgozniuk a nemzeti épületállomány felújításához szükséges beruházások ösztönzésére. Azt a bekezdést, amelyben ez a rendelkezés szerepel, az irányelv áttemeli az energiahatékonysági irányelvből az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelvbe. Az EGSZB úgy véli, hogy az utóbbi nagyon fontos eszköz az EU által önmaga számára kitűzött célok eléréséhez, hiszen az épületek a legnagyobb energiafogyasztók Európában (a teljes végső energia több mint 40 %-át használják fel).

3.3.3. Az EGSZB kapcsolt energiatermelés alatt olyan energiatermelést ért, amelynek során ugyanabban a berendezésben (gőzturbinával vagy belső égésű motorral működő generátor stb.) egyidejűleg állítanak elő villamos energiát és hőenergiát (forró víz, gőz vagy hűtőfolyadék formájában). A nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez az szükséges, hogy a kombinált termelés legalább 10 %-os primerenergia-megtakarítást garantáljon a villamos áram és a hőenergia külön-külön történő megtermelésének referenciaértékeihez képest. A hagyományos, kondenzációs erőművektől eltérően, amelyek a primer energiának csupán 33 %-át alakítják villamos energiává, a két folyamatot kombináló – azaz villamos energiát és hőenergiát párhuzamosan termelő –, nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelő létesítmények esetében ez az átalakítási arány akár 90 % is lehet.

3.3.4. A kapcsolt energiatermelésnek jelentős előnyei vannak: energiahatékonyság, a tüzelőanyag rugalmas megválaszthatósága, könnyű üzemeltethetőség és karbantartás, kényelem a felhasználó számára, az egész életciklust tekintve alacsonyabb költség, alacsonyabb beruházási költség és rugalmasság a berendezés tervezésénél.

3.3.5. A megfelelő (alacsony szén-dioxid-kibocsátású) forrásokból történő energianyerés és az energiafogyasztás optimalizálása mellett a villamos energia tárolása jelenthet megoldást azon vállalatok számára, amelyek vagy megújuló energiát termelnek, és a szükségleteknek megfelelően optimalizálni akarják a fogyasztásukat, vagy pedig olyan módon kívánják csökkenteni a költségeiket, hogy a csúcsidőszakban csökkentik a fogyasztásukat, és inkább az olcsóbb energiát részesítik előnyben a csúcsidőszakon kívül.

3.3.6. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak a 7. cikkre vonatkozó megközelítésével, amelyet oly módon módosítanak, hogy 2030-ig meghosszabbítják az energiahatékonyságra vonatkozó kötelezettségi időszakot, fenntartva az évi 1,5 %-os megtakarítási célt. Az intézkedések végrehajtásának állását 2027-ben és ezt követően tízévente értékelni fogják, egészen addig, amíg az EU 2050-re kitűzött hosszú távú éghajlat- és energiapolitikai céljait teljesültnek nem lehet tekinteni.

3.3.7. Az EGSZB üdvözlöi a fogyasztásmérést és a számlázást szabályozó cikkekre javasolt módosításokat, mivel azok pontosítják a központi rendszerből biztosított fűtéshez, hűtéshez és háztartási meleg vízhez kapcsolódó kérdéseket. Egyéni fogyasztásmérők alkalmazását azonban nem írhatják elő uniós jogszabályok azokban az országokban, amelyekben a jogszabályok alapján a bérbeadónak kell fizetnie a bérlő energiaköltségeit (a bérlői és a bérbeadói szervezetek közötti, állami felügyelet alatt történő lakbértárgyalások alapján meghatározott bruttó lakbér). Ami a gázfogyasztás mérését illeti, kötelező lesz a végfelhasználóknál egyedi fogyasztásmérőt felszerelni, amely egyértelműen mutatja a fogyasztást.

3.3.8. A gázfogyasztásra vonatkozó információk a valós fogyasztáson alapulnak majd, mivel a rendszer lehetővé teszi, hogy a végfogyasztó saját maga leolvashassa a mérőóráját. Előírás lesz, hogy a fogyasztásra és számlázásra vonatkozó adatokat az energetikai szolgáltatók rendelkezésére kell bocsátani. Az (elektronikus formában készülő) számlának világosnak és a fogyasztó számára érthetőnek kell lennie. Tekintve a javasolt korrekciókat, az EGSZB üdvözlölné, ha a tagállamok nagyobb mértékben közreműködnének abban, hogy szociális és gazdasági szempontból is elfogadható megoldást lehessen találni a fogyasztásmérők költségeinek problémájára (ki fizeti a fogyasztásmérőket?). Ez a kérdéskör alapvetően fontos a méltányossághoz és az energiához való egyenlő hozzáférés feltételeinek korrekt meghatározásához.

3.3.9. Az energiaágazat több alkalommal is kérte, hogy vizsgálják felül a villamos áramra vonatkozó primerenergia-együtthatót (Fep), amely a kWh-ban kifejezett tagállami villamosenergia-megtakarításokhoz kapcsolódó végsőenergia-fogyasztáson alapul. A javasolt módszertan és új együttható nagy előrelépést jelent. Az EGSZB üdvözli, hogy az alapértelmezett együttható a Fep esetében 2,0, és a tagállamok más együtthatót is alkalmazhatnak, amennyiben azt kellően megindokolják. Az energetikai ágazatot aggasztja a nukleáris energia esetében alkalmazott kedvezőtlen számítási módszer, amelynél a többi szén-dioxid-kibocsátás nélküli energiaforráshoz hasonlóan az 1-es tényezőt (100 %-os átalakítási határfok) tartanák megfelelőnek.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv módosításáról

(COM(2016) 765 final – 2016/0381 (COD))

(2017/C 246/08)

Előadó: **Baiba MILTOVIČA**

Társelőadó: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Felkérés:	Európai Parlament, 2016.12.12. az Európai Unió Tanácsa, 2016.12.21.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 194. cikkének (2) bekezdése
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye (mellette/ellene/tartózkodott):	157/0/1

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Ez az irányelvjavaslat árnyalja és kiterjeszti az épületek nagyobb energiahatékonyságát célzó korábbi jogalkotási intézkedést. Hatékonyságát az energiaunió fő célkitűzéseivel való hozzájárulásban játszott szerepe alapján fogják megítélni, de mivel az épített környezetre összpontosít, a társadalmi és gazdasági célkitűzésekhez (különösen az energiaszegénység csökkentéséhez, a lakhatás megfizethetőségének fenntartásához és az energiaköltségek lehetséges csökkentéséhez) való hozzájárulását szintén lényegesnek kell tekinteni.

1.2. Az EGSZB prioritásként kezeli, hogy az irányelv több konkrét javaslatot tartalmazzon az energiaszegénység jelentette kihívás kezelésére. Ebbe bele kell tartoznia, hogy egyértelműbb útmutatást nyújtson arról, hogy az energiaszegénység nemzeti meghatározásainak mit kell tartalmazniuk, és szerepeljen benne egy mintaként használható meghatározás, amelyhez képest a nemzeti terv keretében alkalmazott megközelítések megfelelőségét értékelni lehet, valamint tanácsadásra és az intézkedések összehangolására van szükség egy független és fogyasztóközpontú „egyablakos ügyintézési ponton”, illetve ügynökségen keresztül.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak saját nemzeti terveikben az alternatív, III. szakpolitikai opcióban vázolt ambiciózusabb célokat (lásd a javaslatot kísérő európai bizottsági hatásvizsgálatot) kell kitűzniük úgy, hogy közben az irányelvben szereplő módosítások alapját képező II. szakpolitikai opció jogi megközelítésén belül maradnak. Csak így lehet ráállni arra a hosszú távú pályára, amelynek révén elérhetők a Párizsi Megállapodásban kitűzött célok.

1.4. Ajánlatos, hogy az épületek felújításáról szóló nemzeti stratégiákat a jelen irányelv is alátámassza azáltal, hogy konkrét ágazati célkitűzésekre irányuló javaslatok kidolgozását írja elő, és a javulás mérésére vonatkozó referencia-módszert is tartalmaz. Emellett a köz- és kereskedelmi épületek felújításánál minimális energiahatékonysági szinteket is konkretizálni kell egyértelmű iránymutatások formájában.

1.5. Az irányelv nem használta ki az arra kínálkozó lehetőséget, hogy ösztönözze a „zöld” jelzáloghiteleket, a megújuló energiához kötött távfűtési rendszereket, a lakossági és kereskedelmi energiátárolási intézkedéseket, a szerelők és felújítást végzők továbbfejlesztett képzési programjait, valamint az egyéb műszaki, pénzügyi és adóügyi intézkedéseket, amelyek támogatnák az épületek energiahatékonyágának javítását. Noha az ilyen intézkedések más oldalról is kapnak támogatást, az irányelv által alkalmazott visszafogott megközelítés csak akkor indokolható, ha rugalmasságra és ambiciózus cselekvésre ösztönöz. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy szorosan kísérje figyelemmel az irányelv végrehajtását és hatékonyságát, és készüljön fel a gyors intézkedésre az irányítási rendeletre irányuló javaslatban foglalt javítási és felülvizsgálati mechanizmus használata során.

1.6. További lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy az energetikai tanúsítványok számítási módszerei összehasonlíthatóak legyenek az egyes tagállamok között, így ezeket a tanúsítványokat jobban össze lehetne vetni.

1.7. További módszereket kell javasolni a tekintetben, hogy miként lehet ösztönözni a magánbérbeadókat és a szociális bérlások nem önkormányzati bérbeadóit arra, hogy beruházzanak a régebben épült ingatlanjaik felújításába.

1.8. Az „intelligens megoldásokkal kapcsolatos mutató”-ra vonatkozó általános javaslatnak ki kell terjednie arra a szempontokra, hogy egy épület lakói az energiahatékonyág felmérése mellett milyen mértékben képesek a saját megújulóenergia-termelésük és -fogyasztásuk ellenőrzésére és előmozdítására, valamint az energiaszámlák csökkentésére.

1.9. Az EGSZB különösen szorgalmazza annak elismerését, hogy a helyi önkormányzatok képesek az energiahatékonyági programok ösztönzésére és összehangolására, és megjegyzi, hogy a Polgármesterek Szövetségének is egyre több lehetősége van ezen a téren.

1.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy ösztönözni kell az épületépítési és -felújítási tevékenységet, amely egy olyan ágazat, ahol a kkv-k adják a foglalkoztatás 83 %-át (OECD: Small Businesses, Job Creation and Growth [Kisvállalkozások, munkahelyteremtés és növekedés]).

1.11. Az EGSZB megjegyzi, hogy innováció nélkül lehetetlen lesz növelni az épületek energiahatékonyágát. Az EU egyre inkább elveszti vezető szerepét az ehhez kapcsolódó alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiatechnológiák területén, és globális viszonylatban ma már az ágazat munkahelyeinek csak kevesebb mint 15 %-a található az EU-ban. Törekedni kell arra, hogy a képzés alkalmazkodjon az ezekben a magasban specializált ágazatokban igényelt képességekhez.

1.12. Az „Intelligens finanszírozás – intelligens épületek” kezdeményezés – és annak a Juncker-terv ambícióihoz kötődő keretei – pozitív lépést jelentenek, amelyet az EGSZB üdvözl.

2. Bevezetés

2.1. Az irányelv a „Tiszta energia minden európainak” elnevezésű csomag része, amelynek az a célja, hogy szilárd alapokra helyezze az energiauniót, és növelje az azzal kapcsolatos tudatosságot és ismereteket, hogy a tiszta energiára való átállás a jövő növekedési ágazatát jelenti. Az épületekben felhasznált energia az Európai Unióban felhasznált összes energia 40 %-át teszi ki. További jelentős előrelépések történnek az épületek energiahatékonyága terén, mind az új, mind pedig a korszerűsített épületeket tekintve. Ezt részben a tizenöt év alatt megvalósított uniós szintű jogalkotási beavatkozás ösztönözte, de még mindig nagyon jelentős lehetőségek vannak a hatékonyság fokozására és egyéb kedvező társadalmi hatások biztosítására.

2.2. A technikai fejlődés, a releváns támogató adatok és a rendelkezésre álló állami források pénzügyi eszközökön keresztül történő felhasználása ellenére az épületállomány javulása nem gyorsult jelentős mértékben, hiszen az Unió épületei 75 %-ának továbbra sem kielégítő az energiahatékonyága.

2.3. A globális éghajlati hatások és az európai energiapolitika megszilárdítására irányuló törekvés sürgetőbbé tette a kérdést, de bizonyos alapvető és összetett problémák továbbra is megoldatlanok maradtak, és további előrelépést lehetett volna elvárni. Ilyen jellegű fellépés hiányában a 2030-as és 2050-es éghajlati és energetikai célkitűzéseket nagyon nehéz lesz elérni. Lehetőség van az épületek energiafogyasztásának 5–6 %-os és a CO₂-kibocsátás mintegy 5 %-os csökkentésére. Azonban ha éves szinten csak az épületállomány 0,4–1,2 %-a kerül felújításra/javításra, akkor egyértelmű, hogy a folyamatokat fel kell gyorsítani.

2.4. Ez az irányelv a korábbi, 2010-es, azonos témájú irányelvet módosítja, amely maga is a 2002-es irányelv átdolgozása. A 2010-es átdolgozás nagyon lényegesen módosította a 2002-es szöveget. Elismerve az energiahatékonyság szerepének növekvő jelentőségét az épített környezetben és a szakpolitikai célkitűzésekhez való hozzájárulásban, figyelembe vette a technikai feltételek terén bekövetkező fejlődést, kiigazításokat végezve nyolcévnyi gyakorlati tapasztalat fényében, és hangsúlyozta, hogy a tagállamoknak mindenképpen rendezniük és javítaniuk kell a problémák kapcsán alkalmazott megközelítésüket.

2.5. Bár a javaslat tárgyát képező felülvizsgált irányelv jóval rövidebb a korábbinál, ugyanezt a megközelítést alkalmazza. Előírja az épületek felújítására vonatkozó hosszú távú stratégiák integrálását, az intelligens technológia alkalmazását az épületekben, és észszerűsíti a hatályos szabályokat. Kidolgozására a 2010-es irányelv átfogó értékelését és a lehetséges további fellépések részletes hatásvizsgálatát követően került sor. A III. szakpolitikai opcióval, vagyis a nagyobb hatást gyakorló forgatókönyvvel szemben elsősorban a rövid távú költségek, a szubszidiaritási hatások és a politikai realizmus szempontjai alapján részesítették előnyben az alacsonyabb potenciális teljesítményt előírányzó II. szakpolitikai opciót.

2.6. Mindazonáltal valamennyi érdekelt fél ambiciózus javulást szeretne elérni. Az ágazat 18 millió közvetlen munkahelyet biztosít, és az EU GDP-jének mintegy 9 %-át adja. A kihívás abban rejlik, hogy összhangba hozzuk a megfizethetőséget, valamint a lakó- és kereskedelmi épületek piacának igényeit a szociális és éghajlatvédelmi célokkal.

3. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

3.1. Az irányelv több módosításból áll, amelyek megerősítik a 2010/31/EU irányelv jelenlegi rendelkezéseit, és bizonyos szempontokat leegyszerűsítenek. A javaslat fő elemei a következők:

- Az új irányelv kiszélesíti az „épületgépészeti rendszerek” fogalom meghatározását, így az már magában foglalja az intelligens technológiák alkalmazását az épületekben és az elektromobilitás biztosítására vonatkozó rendelkezéseket is.
- A 2012-es energiahatékonysági irányelvben szereplő, a hosszú távú nemzeti felújítási stratégiákról szóló rendelkezés átkerült ebbe az irányelvbe.
- A tagállamoknak egyértelmű mérföldköveket és intézkedéseket tartalmazó ütemtervet kell meghatározniuk annak érdekében, hogy elérjék a nemzeti épületállományuk 2050-ig történő dekarbonizációjára vonatkozó hosszú távú célt, valamint a 2030-ig teljesítendő egyedi célkitűzéseket. E hozzájárul az energiaszegénység enyhítéséhez is.
- A beruházások ösztönzése céljából az irányelv előírja a tagállamok számára a projektek összesítését és „kockázatmentesítését”, az állami források használatának lehetővé tételét a magánszektorból származó finanszírozás bevonására, valamint azt, hogy fordítsanak külön figyelmet azokra az aggodalomra okot adó területekre, amelyekkel a piac nem foglalkozik.
- A tagállamok követelményeket határozhatnak meg annak biztosítása érdekében, hogy a nem lakáscélú épületek fel legyenek szerelve épületautomatizálási és -szabályozási rendszerekkel.
- A tagállamok követelményeket határozhatnak meg annak biztosítása érdekében, hogy a központi épületgépészeti rendszerekkel rendelkező lakáscélú épületek folyamatos elektronikus felügyelettel és hatékony ellenőrző funkciókkal legyenek felszerelve az energiatermelési, -elosztási és -felhasználási optimum elérése érdekében.
- A nem lakáscélú épületek, valamint a központi épületgépészeti rendszerekkel rendelkező lakáscélú épületek esetében a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a légkondicionáló rendszerek hozzáférhető részeinek rendszeres vizsgálatára.
- A tagállamoknak tájékoztatniuk kell az épületek tulajdonosait vagy bérlőit az energiahatékonysági tanúsítványokról, ezek rendeltetéséről és céljáról, valamint az épület energiahatékonysága javításának költséghatékony módjairól.
- Külön rendelkezések irányulnak annak biztosítására, hogy az új épületek nagy része, valamint a felújításon áteső egyes meglévő épületek esetén kötelező legyen az elektromos járművek számára kialakított töltőpontok beszerelése (vagy az infrastruktúra kábelezése).

- Az épületgépészeti rendszerek módosításait rögzíteni kell, fel kell mérni és hozzáférhetővé kell tenni.
- A javaslatban szereplő, az intelligens megoldásokkal kapcsolatos mutató kidolgozása az épületek energiahatékonyságára vonatkozó meglévő információkat hivatott kiegészíteni.
- Az irányelv összekapcsolja az épületek felújítására rendelkezésre álló pénzügyi intézkedéseket és az elért energiahatékonyság mértékét.

4. Általános és részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az épületek energiahatékonysága továbbra is a figyelem középpontjában áll, ugyanakkor különös aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az energiaszegénység – amelyet az EGSZB korábbi véleményeiben ⁽¹⁾ azonosított, és amelyet széles körben elismernek társadalmi jelentőségű kérdésként – nem kap kellő figyelmet.

4.2. Szélesebb körű és nagyra törőbb megközelítésre van szükség. Az Európai Unió által már meghatározott kibocsátáscsökkentési és energiahatékonysági célkitűzések és az ambiciózus Párizsi Megállapodás 2016. októberi hatálybalépése erőteljesebb fellépést igényel, különösen amiatt, hogy a múltban a korábbi javaslatoknak való megfelelés nem elégséges szintje azt jelzi, hogy az épületek továbbra is problematikus területet jelentenek.

4.3. Az EGSZB-nek fenntartásai vannak azzal kapcsolatban, hogy e jogszabály-módosítás előterjesztésére a hatásvizsgálatban meghatározott II. szakpolitikai opció alapján kerül sor. Bár a III. szakpolitikai opció olyan szintű kötelező lépéseket kíván meg, amelyek nagymértékben túllépik az optimális költségek határát – amivel az EGSZB nem tud egyetérteni –, egyértelmű, hogy valószínűleg szükség lesz a III. szakpolitikai opció jelentősen nagyra törőbb célkitűzéseire – amelyek 2–3-szor nagyobb hatást gyakorolnának az éghajlatra, a hatékonyságra és a társadalmi célkitűzésekre – ahhoz, hogy kialakuljon egy olyan hosszú távú pálya, amelyen haladva el lehet érni a Párizsi Megállapodás által kitűzött célt. Így tehát a tagállamoknak saját nemzeti terveikben az alternatív, III. szakpolitikai opcióban vázolt ambiciózusabb célokat (lásd a javaslatot kísérő európai bizottsági hatásvizsgálatot) kell kitűzniük úgy, hogy közben a II. szakpolitikai opció jogi megközelítésén belül maradnak.

4.4. A tagállamok épületfelújítási stratégiáinak a közelmúltban készült elemzése alapvetően pozitív képet mutat (JRC, 2016: Synthesis Report on the assessment of Member States' building renovation strategies [Összefoglaló jelentés a tagállamok épületfelújítási stratégiáinak felméréséről]). Ez a terület is az energiahatékonysági irányelv hatálya alá tartozik, jelenleg azonban nincs olyan közös szabvány, amely meghatározná, hogy mi minősül „felújításnak”. Hasznos lenne, ha az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv előírná konkrét ágazati célkitűzésekre irányuló javaslatok kidolgozását, tartalmazna egy referencia-módszert a javulás mérésére, és rögzítene egy küszöbértéket, amelynek teljesítése esetén lehetőség nyílik a „felújításhoz” nyújtott támogatás igénybevételére. E célkitűzésekkel együtt egyértelmű iránymutatásokat kellene meghatározni a középületek és kereskedelmi épületek felújítása során elérendő minimális energiahatékonysági szintek tekintetében.

4.5. Az irányelv kiterjeszti az energiahatékonysági tanúsítványokkal kapcsolatos nemzeti adatbázisokra vonatkozó követelményeket. Ezenkívül hasznos lenne létrehozni egy, a nemzeti felújítási stratégiákra vonatkozó anonimizált nemzeti adatokat tartalmazó uniós szintű, nyilvánosan elérhető adatbázist, amelyet össze lehetne kapcsolni az energiaunió irányításáról szóló rendeletben javasolt elektronikus jelentéstételi platformmal. Ezzel kapcsolatban az irányelvnek kategorikus iránymutatást kellene nyújtania a számítási módszerek összehasonlításáról, amely megkönnyítené az energiahatékonysági tanúsítványok összevetését.

4.6. Bár nincs ok arra, hogy a nemzeti tervekből kimaradjon ez a terület, az irányelv nem javasol további módszereket annak ösztönzésére, hogy a magán- és a nem települési szociális lakások bérbeadói befektessenek a régebbi ingatlanok felújításába. Ahol az energiaszámlát közvetlenül a bérlők fizetik, a bérbeadók gyakran nem látják a maguk számára kereskedelmi értéket abban, hogy az épületek energiahatékonyságát javítsák. Bizonyos országokban az épületállomány jelentős része bérlakás. Az épületek energiahatékonysága nagymértékben befolyásolja az energiaszegénységet és a lakhatási költségek megfizethetőségét, ezért lényeges, hogy rendelkezésre álljanak a felújításokat támogató pénzügyi eszközök. A lakáscélú épületek energiahatékonyságának komplex javítására többnyire az önkormányzatok, a bérbeadói egyesületek és a tulajdonosok jogosultak hitelt felvenni. Mindazonáltal a kedvezőtlen finanszírozási és szerződési feltételek, illetve a hitelhez jutás nehézségei sokak számára akadályt jelentenek.

⁽¹⁾ HL C 341., 2013.11.21., 21. o.; HL C 424., 2014.11.26., 64. o.; HL C 82., 2016.3.3., 22. o.; HL C 34., 2017.2.2., 78. o.

4.7. A „zöld” jelzők ösztönzése olyan intézkedés, amelyet az irányelvnek támogatnia kellene. Emellett lényeges előmozdítani a kis léptékű, bevált gyakorlatnak tekinthető felújítási és energiahatékonysági programok szélesebb keretekbe illesztését, ami lehetővé teszi finanszírozási csomagok alkalmazását.

4.8. Az Európai Unió 2016-os hőtechnikai stratégiája (COM(2016) 51 final) kiemelt figyelmet fordított arra, hogy milyen eredmények várhatók a távfűtési rendszerek megújuló energia alkalmazásával kombinált felújításától és cseréjétől. A távfűtést és a városi megoldásokat általában az épületrendszer infrastrukturális elemének tekintik, ezért – a jelen irányelvben kinyilvánított világos állásfoglalással – külön ösztönözni kell azt, hogy ez a városrendezési folyamatokban is tükröződjön.

4.9. Meg kell jegyezni, hogy az éghajlati és az energiával kapcsolatos célkitűzések az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energetikai technológiákhoz és a fenntarthatóbb épületekhez kapcsolódnak, amelyeknek meg kell felelniük az energiahatékonysági célkitűzéseknek. Ezek egyre nagyobb mértékben támaszkodnak a fejlett anyagokkal (nem vastartalmú fémek, acél, üveg, műanyag stb.) kapcsolatos kulcsfontosságú alaptermő technológiákra, és innováció nélkül nem lesz lehetséges növelni az épületek energiahatékonyságát. A napjainkban előállított fejlett anyagok körülbelül 5 %-át alacsony szén-dioxid-kibocsátású energetikai technológiákban és fenntarthatóbb épületekben használják, és ezek a piacok gyorsan fejlődnek.

4.10. Az Európai Unió egyre veszít vezető szerepéből az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén, és napjainkban az ágazat állásainak kevesebb mint 15 %-a található az Unióban (körülbelül 1,1 millió közvetlen és közvetett munkahely). Az Unió az e technológiákhoz szükséges fejlett anyagok területén is növekvő globális versennyel néz szembe, és a megfelelő technológiai nyomás és piaci húzóerő-politikák nélkül folytatódni fog az innováció és a gyártás fokozatos kivonulása az Európai Unióból. Azt sem szabad elfelejteni, hogy képzésre is szükség van azoknak az új készségeknél az elsajátításához, amelyeket ezek a magasan specializált ágazatok igényelnek.

4.11. Az EGSZB támogatja az elektromobilitás elterjedését, ami segíti a gazdaság szélesebb körű szénmentesítését, ám felteszi a kérdést, hogy szükség van-e ilyen mértékű részletességre, valamint hogy milyen hatásai lesznek az ilyen intézkedéseknek a lakások és az üzlethelyiségek megfizethetőségére, illetve az állami hatóságok döntési szabadságára az elektromobilitás megvalósítása terén. Egy további fontos és kiegészítő terület – az energiatárolás – ugyan említést nyert az indokolásban, az irányelvben azonban még sincs megfelelően kidolgozva, noha ez valószínűleg egy gyorsan fejlődő, megfizethető technológia lesz.

4.12. Hasonlóképpen a decentralizált megújulóenergia-termelésben látható egyértelmű növekedés lehetőségeket teremt az energiahatékonysági intézkedésekkel való integrációra a gázhálózathoz nem csatlakozó épületek esetén, valamint a megújuló energiaforrások használata felé történő elmozdulásra a fűtésben és hűtésben. Ezt kifejezetten támogatni kell.

4.13. Az intelligens (köz-, kereskedelmi- és lakáscélú) épületek megvalósítására irányuló kötelezettségvállalás javításával kapcsolatos módosítások viszonylag szerények; konkrétabbnak és szélesebb körűnek kellene lenniük.

4.14. Azt a javaslatot, amely egy olyan, intelligens megoldásokkal kapcsolatos mutatóra vonatkozik, mely azt mérné, hogy egy-egy épületekben mennyire alkalmazhatók a működés és a hálózattal való interakció optimalizálása céljából IKT- és elektronikus rendszerek, jobban ki kell dolgozni, de az EGSZB üdvözli a megfogalmazott elvet. Egy átlátható, érdemi mutató kidolgozására kell törekedni, amely plusz értékkel egészíti ki az energiahatékonysági tanúsítványokat, ugyanakkor nem jelent indokolatlan adatgyűjtési vagy elemzési terhet. Egy ilyen mutatónak jeleznie kell, hogy egy épület lakói az energiahatékonyság felmérése mellett milyen mértékben képesek a saját megújulóenergia-termelésük és -fogyasztásuk ellenőrzésére és előmozdítására, valamint az energiaszámlák csökkentésére.

4.15. Az energiaszegénységet olyan problémaként azonosítják, amellyel foglalkozni kell az épületállomány dekarbonizációja terén elért fejlődést jelző mérföldkövek meghatározásával, az irányelv mégsem tartalmaz az energiaszegénységre vonatkozó költséghatékony megközelítés kidolgozására irányuló támogató politikai keretet, aminek az egyik okát a nem energiahatékony lakáscélú épületek jelentik. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a jelen irányelv hatáskörébe tartozhat, és javasolja annak kiegészítését egy erre vonatkozó, a 2012-es irányelv megfelelő cikkeihez kapcsolódó új módosításcsomaggal. Ez támogatná az energiaunió irányításáról szóló rendeletre irányuló javaslatban megfogalmazott követelményeket azzal kapcsolatban, hogy a tagállamok értékeljék és határozzák meg az energiaszegénységgel foglalkozó politikát, intézkedéseket és fellépéseket.

4.16. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy az irányelv kínáljon olyan kritériumokat, amelyeket fel lehet venni az energiaszegénység referenciaként használható fogalom meghatározásába, és javasoljon saját ilyen fogalom meghatározást is. A tagállamok nem lennének kötelesek ezt belső célokra alkalmazni, ugyanakkor láthatóvá tenné, hogy milyen kritériumoknak kellene a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekről készített jelentések alapját képezniük. Egy ilyen fogalom meghatározás már lehetővé tette bizonyos országok számára, hogy felmérjék az energiaszegénység kezelése terén tett előrelépést – vagy annak hiányát –, de az EGSZB elismeri, hogy a probléma többszörös jellege szükségessé teheti, hogy prioritásokat állítsanak fel a konkrét nemzeti tényezők között.

4.17. Az EGSZB ezért sürgeti a tagállamokat, hogy fogadjanak el egy teljes egészében összehangolt megközelítést az energiaszegénység kapcsán, kiterve arra is, hogy az energiahatékony épületek mellett milyen szerepet játszanak, illetve milyen hatást eredményeznek a pénzügyi intézkedések (ideértve a szociális tarifacsomagokat és a szegénység csökkentését célzó módszereket is), a fogyasztóknak a szolgáltató, illetve a tarifacsomag megválasztása terén nyújtott tanácsadás, valamint az egyszerű energiatakarékosági lépésekről nyújtott tájékoztatás. A maximális eredményesség és hatékonyság érdekében alapvetően fontos, hogy a tanácsadás és az intézkedések koordinálása egy független és fogyasztócentrikus „egyablakos ügyintézési ponton”, illetve ügynökségen keresztül történjen.

4.18. Több független tanulmány és az Európai Bizottság jelentései is jelezték, hogy a tagállamok eltérő sebességgel és hatékonysággal hajtják végre az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv előírásait. Többek között az alábbi problémák állnak fenn:

- Problémák az átültetés és az értelmezés terén, amelyet az Európai Bizottság továbbra is végrehajtási mechanizmusokon keresztül igyekszik megvalósítani. Több tagállam is előírja, hogy az épületek energiahatékonyságának központi szerepet kell kapnia az energiával kapcsolatos és éghajlati célkitűzésekben, valamint a nemzeti felújítási stratégiákkal kapcsolatos kötelezettségvállalásban. Az EGSZB ösztönzi az Energiaügyi Főigazgatóságot, hogy továbbra is gondosan felügyelje a végrehajtást, és gyorsan indítsa el a jogsértési eljárásokat.
- Az energiahatékonysági tanúsítványok minősége és összehasonlíthatósága. Hasznos lenne a képzett szakértőkre és tanúsítókra vonatkozó uniós követelmények egyedi harmonizációja és az energiahatékonysági tanúsítványok kiadásához minőség-ellenőrzés előírása. Szintén üdvös lenne az energiahatékonysági tanúsítványok oly módon történő továbbfejlesztése, hogy azok további műszaki információkat és a javításra vonatkozó ajánlásokat is tartalmazzanak.
- Az EGSZB megjegyzi, hogy az, hogy az irányelv a pénzügyi ösztönzőket az energiahatékonysági tanúsítványokhoz köti, csupán a pénzügyi ösztönzők utólagos kifizetését teszi lehetővé, mivel a kifizetésnek feltétele a felújítás előtti és utáni energiahatékonysági tanúsítványok összehasonlítása. Ez az energiahatékonyság szempontjából kontraproduktív, mivel a támogatástól függő felújításokra csak akkor kerül sor, ha a tulajdonos a felújítás előtt biztos abban, hogy megkapja a támogatást.
- Az európai strukturális és beruházási alapok és különösen a kohéziós politikai alapok felhasználása. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretében a finanszírozás meghatározott minimális részét minden ágazatban az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való fokozatos átállásra fordítják, a tagállamok mégis igen eltérő mértékben használják e pénzeszközöket az épületek energiahatékonyságának javítására. Létezik egyértelmű értelmező útmutatás, de nagyobb mértékben kell ösztönözni e finanszírozás felhasználását.
- Az épületek felújításával kapcsolatos műszaki képzés támogatása, különösen a kkv-k körében, amelyek az európai építőipari vállalkozások több mint 90 %-át teszik ki.

4.19. Az EGSZB megjegyzi, hogy a 2014 és 2020 közötti programozási időszakban az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) és különösen a kohéziós politikai alapok várhatóan jelentős szereppel bírnak majd az épületek felújítása és építése terén. Jelenleg még sok akadályt kell leküzdeni, amelyek elsősorban a finanszírozáshoz való korlátozott hozzáféréshez, a magas induló költségekhez, a viszonylag hosszú megtérülési időszakokhoz, a fenntartható energetikai beruházásokkal kapcsolatos hitelek magasabbnak tartott kockázatához és az ingatlan tulajdonosok egymással versengő prioritásaihoz stb. kapcsolódnak (Európai Bizottság: Technical guidance – Financing the energy renovation of buildings with Cohesion Policy funding [Technikai útmutató – Épületek energetikai felújításának finanszírozása a kohéziós alapokból]). Az „Intelligens finanszírozás – intelligens épületek” kezdeményezés pozitív lépést jelent néhány ilyen probléma leküzdésében, és lehetőség van arra, hogy kapcsolódjon a Juncker-terv ambícióihoz, további beruházásokat indukálva ezen a területen.

4.20. E tekintetben a helyi önkormányzatok megfelelő prioritásainak és feladatainak meghatározása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a program rendelkezésre álló erőforrásainak felhasználása a maximális hatást érje el annak érdekében, hogy ne csak a tagállami szinten meghatározott minimumkövetelmények (pl. energiahatékonysági követelmények, energetikai auditok stb.) teljesüljenek. A biztosított finanszírozás szintjének növekednie kell a célkitűzés szintjével együtt.

4.21. Az EGSZB különösen felhívja a figyelmet a Polgármesterek Szövetségében e téren rejlő lehetőségekre. A jelenleg több mint 7 000 részt vevő települést tömörítő Szövetség aláírói kötelezettséget vállalnak arra, hogy fenntartható energiával kapcsolatos cselekvési tervek elfogadásával meghozzák a szükséges energiahatékonysági és megújuló energiával kapcsolatos intézkedéseket. Az épített környezet nagy részét magukban foglaló városok mobilizációja globális hatással járó helyi kezdeményezés.

4.22. Az irányelv szándékait az építőipari szektor érintettjeinek többsége, valamint a kereskedelmi és lakóépületek tulajdonosainak és bérlőinek képviselői alapvetően üdvözték. Az energiahatékonyság terén elért eddigi előrelépések folytatásához azonban az együttműködés szellemére, párbeszédre és pozitív elkötelezettségre lesz szükség.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának támogatásáról (átdolgozás)

(COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD))

(2017/C 246/09)

Előadó: **Lutz RIBBE**Társelőadó: **Stefan BACK**

Felkérés:	Európai Parlament, 2017.3.1. Európai Tanács, 2017.3.6.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 194. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	108/1/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli, hogy előterjesztették a megújuló energiák támogatásáról szóló átdolgozott irányelvet. A megújuló energiák kiépítése – az ún. „téli csomag” egyéb javaslataihoz kapcsolódva – döntő szerepet játszik abban, hogy elérjük az európai energiaunió célkitűzéseit, az uniós éghajlatvédelmi célokat, illetve azt a célt, hogy az EU ismét világelső legyen a megújuló energiák terén. Arra törekszünk, hogy 2030-ra a végső energiafogyasztáson belül a megújuló energiák aránya 27 % legyen.

1.2. Az éghajlatvédelmi célok elérésének, illetve az importfüggőség csökkentésének a szempontjából a „27 %-os célszám” önmagában nem sokat mond. A 27 %-os célkitűzést más olyan intézkedésekkel együtt kell nézni, amelyek a széndioxid-csökkentést szolgálják (például hatékonyságnövelés révén). Így tulajdonképpen elegendő is lehet ez a célszám, különösen ha az irányítással kapcsolatos szabályozások valóban arra ösztökélnék a tagállamokat, hogy adott esetben további intézkedéseket is hozzanak. Amennyiben annak fényében nézzük ezt a célt, hogy azt szeretnénk elérni, hogy az EU világszinten vezető szerepet játsszon a megújuló energiák terén, és abból indulunk ki, hogy az Európai Bizottság szerint az irányelv átdolgozása nélkül 2030-ra már 24,7 % lehet a végső energiafelhasználásban a megújuló energiák aránya, akkor valóban indokolt a kérdés, hogy elég ambiciózus-e ez a célkitűzés.

1.3. Jóllehet tudomásul veszi az energiaunió javasolt irányítási rendszerével kapcsolatos tervezési és nyomonkövetési rendelkezéseket, az EGSZB ismét sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nincsenek kötelező tagállami célkitűzések.

1.4. Az EGSZB alapvetően támogatja azt a célkitűzést, hogy a megújuló energiának piaci alapokra kell helyeződnie. Úgy véli, hogy több okból sem elfogadható a korlátlan támogatás – akár fosszilis, atom- vagy megújuló energiaforrásokról van is szó.

1.5. A megújuló energia bevezetése a villamosenergia-piacokon viszont csak akkor lehet sikeres, ha minden energiahordozóra egyforma kiindulási feltételeket teremtenek. Az, hogy a megújuló energiákhoz még mindig állami támogatás szükséges, nagyrészt azzal magyarázható, hogy a hagyományos villamosenergia-termelés nagyon komoly támogatást kap. Ezért minél előbb meg kell szüntetni a megújuló energiát hátrányos helyzetbe hozó torzulásokat, például

az energiára kivetett adó és a kibocsátáskereskedelmi rendszer ötvözésével, amely lefedné az összes külső költséget (lásd f „Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálata” című EGSZB-véleményt – a Hivatalos Lapban még nem tették közzé). Az EGSZB hangsúlyozza, hogy ezt csakis úgy szabad megvalósítani, hogy a lehető legkevesebb többletköltséggel járjon a fogyasztókra vagy a vállalatokra.

1.6. Az új energiapolitikának a három D-re kell összpontosítania: decentralizáció, digitalizálás és demokratizálás. A megújuló energia elterjesztése érdekében új piaci szerkezetet kell megvalósítani, amely illeszkedik a megújuló forrásokból származó villamosenergia-termelés decentralizált struktúráihoz.

1.7. Az EGSZB támogatja decentralizált és intelligens piaci struktúrák Európai Bizottság által tervezett kidolgozását, de kéri, hogy jóval hatékonyabb módon szerezzenek érvényt annak az európai bizottsági felhívásának, hogy a fogyasztót és a polgárt kell az európai energiapolitika középpontjába helyezni. Az új intelligens piaci struktúrák kidolgozása az Európai Bizottság szerint felszabadíthatná az energetikai átállás kínálta „forradalmi” potenciált, olyan módon, amely maximalizálja a társadalmi és regionális előnyöket.

1.8. Az EGSZB üdvözli, hogy elismerik, hogy a termelő-fogyasztó fontos szereplő az új energiapiacra. Ez előrelépést jelent az energiaügyi demokrácia felé vezető úton, mert erősíti a kis- és nagyfogyasztók, illetve a polgárok szerepét. A javaslatban számukra felkínált lehetőségek bizonyos előrelépést mutatnak a jelenlegi helyzethez képest, de semmiképpen nem elegendőek, például a közüzemi hálózatokhoz, illetve a villamosenergia-hálózatokhoz való hozzáférésre és azok használatára vonatkozó érvényesíthető jog tekintetében. A javaslat tehát csupán az első lépésnek tekinthető a termelő-fogyasztókra orientált piacok valós társadalmi, gazdasági és regionális lehetőségeinek kiaknázásához vezető hosszú úton.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza az intelligens hálózatok gyors megvalósításának fontosságát, mivel így biztosítható a stabil és biztonságos ellátás, az ágazatok összekapcsolása a villamos energiát hővé, illetve gázzá alakító rendszerek és az elektromos gépjárművek hálózatba történő integrálása útján, mikroszinten pedig lehetővé válik az egyenrangú szereplők közötti akadálytalan kereskedelem, ami viszont lehetővé teszi a termelő-fogyasztók számára, hogy egyenlő esélyekkel és korlátozás nélkül megjelenhessenek a villamosenergia-piacra.

1.10. A digitalizáció révén a termelő-fogyasztók számára elméletileg lehetővé válik, hogy ne pusztán a megújuló forrásból származó villamos áram megtermelésében, hanem annak kereskedelmében is részt vegyenek. Az EGSZB ezért határozottan javasolja egy ezzel kapcsolatos pozitív jog megfogalmazását.

1.11. Jóllehet a preambulumbekendések megemlítik, hogy a megújuló energiák, ezen belül a biogén energiaforrások (és az alternatív üzemanyagok) milyen lehetőségeket kínálnak a regionális gazdaságok számára, ezt a jogszabály rendelkező részében nem veszik figyelembe. Hiányzik a megfelelő stratégia, amely összekapcsolná a megújuló energiát és a regionális gazdasági fejlődést, és nem tesznek említést arról sem, hogy a megújuló energiákra való áttérés előmozdításában milyen fontos szerepet töltenek be a városok, települések és a régiók, illetve a kkv-k.

1.12. Nem csak a regionális gazdaság szempontjából fontos, hogy lehetővé vált az új energiapolitika és a regionális fejlesztés összekapcsolása. Az elfogadás megteremtésének szempontjából is fontos, hogy helyi szereplők is részt vegyenek decentralizált energetikai projekteken: az, hogy egy szélerőműparkot egy nemzetközi magántőkealap vagy helyi érdekeltek birtokolnak-e, teljesen lényegtelen az éghajlatvédelem vagy az energiabiztonság szempontjából, ugyanakkor kritikus jelentőségű abból a szempontból, hogy a szélerőműparkot elfogadják az emberek.

1.13. Az energiaszegénység olyan szociális probléma, amellyel a szociálpolitika keretében kell foglalkozni. Az EGSZB ennek ellenére felhívja a figyelmet arra, hogy a hő- és villamos áram-termelés, az energiatakarékosság, a keresletirányítás és a termelő-fogyasztói rendszer ötvözése ma még kihasználatlan lehetőségeket kínál ennek a problémának a kezelésére. Ehhez az kell, hogy megoldásokat találjanak a kezdeti beruházások finanszírozására, például szociális alapok vagy beruházási eszközök útján, a tőkéhez való hozzáférés akadályait pedig szisztematikus politikai megközelítéssel küzdjék le. Minden európai polgár és fogyasztó számára lehetővé kellene tenni, hogy egy személyben termelő és fogyasztó legyen.

1.14. Az irányelvjavaslat címe utal ugyan a megújuló energiák használatának „támogatására”, de a javaslat szövege nem nevez meg konkrét támogatási eszközöket. A beruházási biztonság garantálásához azonban mindenképpen ennek megfelelő, egyértelmű szabályokra van szükség. Az energiaközösségeknek és a termelő-fogyasztóknak tehát egy erre a célra rendelt, egyértelmű és pontosan meghatározott támogatási rendszerre van szükségük. Az EGSZB azt kéri, hogy frissítsék a jelenlegi állami támogatások végrehajtási szabályait, hogy a beruházásösztönzés érdekében maximális jogbiztonságot lehessen garantálni.

1.15. Az EGSZB üdvözli a fenntartható biogén energiahordozók és az alternatív üzemanyagok támogatásának célkitűzését, de sajnálattal állapítja meg, hogy a javaslat ezen a ponton olyan rendelkezéseket javasol, amelyek nem mindig elég rugalmasak ahhoz, hogy a nyersanyagok és maradékanyagok használatát a helyi körülményekhez lehessen igazítani. Figyelni kell arra, hogy a nem fenntartható bioüzemanyagok használatának megszüntetése semmiképp ne vezessen eszközök elértéktelenedéséhez („sunken assets”).

2. Általános megjegyzések a megújuló energia támogatásáról

2.1. Az EGSZB véleménye szerint a megújuló energia négy kulcsfontosságú előnnyel járhat az Európai Unió számára. Az Európai Bizottság ezek közül tulajdonképpen csak kettővel foglalkozik az irányelvjavaslatában, és azokkal sem mindig elég konkrétan.

a) Éghajlatvédelem

2.2. A megújuló energiák döntő szerepet játszanak annak a célnak az elérésében, hogy többé-kevésbé teljesen széndioxid-mentesítsük az európai energiarendszert. Ehhez azonban teljesíteni kell két feltételt:

- Jelentős előrehaladást kell elérni az energiahatékonysággal kapcsolatban (lásd az energiahatékonysági irányelv felülvizsgálatáról szóló EGSZB-vevémenyt).
- A közlekedési, valamint a fűtési és hűtési ágazat jelentős szerepet játszik az üvegházhatású gázok kibocsátásainak csökkentésében. Ha teljes mértékben megújuló energiaforrásból termelt villamos energiát használnának, az nagyon jelentős előrelépés lenne a fűtési és a közlekedési ágazat fenntarthatóbbá tételében. Nagyon fontosak azok a javaslatok, amelyek az elektromos gépjárművek hálózati csatlakoztatására, a villamos energiát hővé, illetve gázzá alakító rendszerek szabályozására és az intelligens hálózatok kifejlesztésére vonatkoznak ⁽¹⁾.

b) Az ellátás biztonsága

2.3. A megújuló energiák elengedhetlen hozzájárulást kínálnak az energiabiztonsághoz, és csökkentik az importált energiától való függést, amennyiben összehangolják a termelést, a felhasználást és a kereslet kiigazítását. Ehhez azonban különleges ösztönzőkre van szükség. Az EGSZB kétségesnek tartja, hogy a javaslatban és a villamosenergia-piac szerkezetének átalakítására vonatkozó javaslatokban tervezett támogatási intézkedések elégségesek-e. Minden valószínűség szerint további intézkedésekre lesz szükség a megújuló energiák nulla határkölségének problémája miatt.

c) Az energiaszegénység problémájának kezelése

2.4. A megújuló energiák egyre kevesebb költséggel járnak, olcsóbbak, mint valaha, és időközben olyan jutányossá váltak, hogy akár már most is jelentősen hozzá tudnának járulni az energiaszegénység problémájának csökkentéséhez. A termelő-fogyasztói rendszer kifejlesztése komoly lehetőséget kínál ehhez. Például a Közös Kutatóközpont egyik tanulmánya (JRC Scientific and policy reports – Cost Maps for Unsubsidised Photovoltaic Electricity) azt mutatja, hogy a napelemekkel önállóan termelt villamos energia az európaiak 80 %-a számára már 2014-ben is olcsóbb volt, mint a hálózatról vásárolt energia. Az Európai Bizottság azonban még nem dolgozott ki megfelelő stratégiát ennek a lehetőségnek a kihasználására (lásd: TEN/598).

2.5. Ám a tőkéhez való hozzáférés különösen fontos az alacsonyabb jövedelmű csoportok számára, és gondoskodni kell megfelelő támogatásról. Ezzel a szociális szemponttal egyáltalán nem foglalkozik sem ez az irányelv, sem pedig az egész téli csomag, jóllehet kapcsolódik az Európai Bizottság azon célkitűzéséhez, hogy a polgárokat helyezze az energiapolitika középpontjába, a javaslat 17. és 21. cikkének megfelelően.

⁽¹⁾ HL C 34., 2017. 2. 2., 151. o.

2.6. Ebben az összefüggésben az EGSZB célszerűnek tartaná az összes elképzelhető lehetőség megvizsgálását arra nézve, hogyan kaphatna minden polgár lehetőséget arra, hogy egyenjogú piaci szereplőként tevékenyen részt vegyen az „energiagazdaságban”, amennyire csak lehetséges. Idetartozik az Európai Stratégiai Beruházási Alapból (ESBA) vagy bármely más beruházási eszközből történő finanszírozás lehetővé tétele kimondottan a kisméretű és mikrolétesítmények esetében. Ha az alacsony jövedelmű fogyasztók tőkéhez juthatnának megújuló energia előállítására szolgáló decentralizált létesítmények céljából, akkor ők is termelő-fogyasztóvá válhatnak. Az egyes tagállamokban, például Olaszországban, Hollandiában, Belgiumban (Vallónia), Lengyelországban vagy Szlovéniában már alkalmazott nettó fogyasztásmérés útján lehetővé válik a közvetlen pénzügyi könnyítés, ami enyhítheti az energiaszegénység problémáját.

d) **Regionális hozzáadott érték**

2.7. A megújuló energiák természetükből adódóan regionális erőforrások, amelyeket műszaki értelemben ma már elméletileg bárki képes felhasználni. Ez különösen fontos a fejletlen infrastruktúrával rendelkező régiókban, ahol új értékteremtési lehetőségeket kell kifejleszteni. Az Európai Bizottság pedig nagyon helyesen többször is említést tesz erről az előnyről a preambulumbekendésekben.

2.8. A regionális hozzáadott érték létrehozása azonban azt jelenti, hogy tudatosan és stratégiai jelleggel bevonják a helyi és regionális érintetteket a gazdasági folyamatokba, és lehetőséget kínálnak nekik ezek alakítására és arra, hogy ezáltal részt vegyenek a gazdaságfejlesztési folyamatokban. Ennek egyik pozitív hozadéka, hogy nagyobb lesz a szükséges infrastrukturális fejlesztések elfogadottsága, sőt: számítani lehet társfinanszírozásukra is.

2.9. Az EGSZB azonban hiányolja az egyértelmű stratégiát, amely összekapcsolná a regionális fejlesztést és a megújuló energiák elterjesztését. A tagállamoknak már a megújuló energiaforrásokról szóló régi irányelv elfogadását követően ki kellett volna dolgozniuk megfelelő stratégiákat, de erre nem került sor.

3. **Általános megjegyzések az irányelvjavaslathoz**

3.1. Az EGSZB következetesen üdvözli az Európai Bizottságnak azt a törekvését, hogy ismét globális vezetővé tegye az Európai Uniót a megújuló energiák területén. Az irányelvjavaslat sok javaslata valóban helyes irányba is mutat (például a támogatási szabályozások kiszámíthatósága és a visszamenőleges hatályú intézkedések elvetése), de fennáll annak a veszélye, hogy az alábbi három alapvető hiányosság esetleg továbbra is akadályozza a megújuló energiák fejlesztését.

a) **A támogatási eszközök megfelelő volta**

3.2. A javasolt irányelv az Európai Tanács által 2014 októberében megfogalmazott célokra épül, és a 2020-ig elérendő korábbi célt, a megújuló energia végső energiafogyasztáson belüli 20 %-os részesedését 2030-ig elérendő 27 %-ra módosítja, ami kevesebb mint évi 1 százalékpontos növelés. Az irányelv átdolgozása nélkül az EU 2030-ra kb. 24,7 %-os részarányt érne el, a cél tehát további 2,3 százalékpont elérése.

3.3. Ez a lassú növekedés viszont azt jelentheti, hogy 2030 és 2050 között erőteljes exponenciális növekedésre lesz szükség a megújuló energiák részarányában, amennyiben el akarjuk érni a 2050-ig szóló energiaügyi ütemterv (COM(2011) 885 final) célkitűzéseit. Az ehhez szükséges intézkedések pedig többletköltségeket okozhatnak a gazdaságnak. Mindenképpen szorosan nyomon kellene követni a megújuló energiák fejlődésének alakulását, hogy adott esetben minél előbb és minél költséghatékonyabban be lehessen avatkozni korrekciós intézkedésekkel.

3.4. Az irányelvjavaslathoz csatolt hatásvizsgálat (SWD(2016) 418 final) arra a következtetésre jut, hogy stabil jogi keretek között legalább 2030-ig szükség lesz támogatási intézkedésekre. Ennek alapján az EGSZB úgy véli, hogy az irányelvjavaslathoz olyan egyértelmű támogatási szabályozásokat is fel kellene vázolni, amelyeket gyorsan és hatékonyan végre kellene hajtani. Az EGSZB szerint azonban ilyenek nem szerepelnek az irányelvjavaslathoz.

3.5. A támogatási mechanizmusok „gyakorlati megvalósítása” a tagállamokon múlik majd, amelyeknek az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályoknak megfelelően kell eljárniuk. A támogatásokra vonatkozó hatályos uniós jogszabályok viszont rendkívül szűk mozgásteret hagynak; ezt mielőbb módosítani kell.

3.6. A támogatásokra vonatkozó hatályos uniós jogszabályok eredményezték ugyanis többek között a korábban hatékony támogatási eszközök drasztikus visszavágását, ilyen volt például az elsőbbségi betáplálás és a betáplálási díjazás, amelyeket a kicsi és az új piaci szereplők nagyon erősen ki is használtak. Az olyan új eszközök, mint például a pályázati kiírások, néha szinte leküzdhetetlen akadályok elé állítják a termelő-fogyasztókat, a saját energiatermelést és más piaci szereplőket.

3.7. A javaslatban lefektetett támogatási intézkedések alapvetően a piac szerkezetével kapcsolatosak, néhány általános rendelkezés pedig az *állami támogatásokkal összeegyeztethető stabil támogatási intézkedések* szükségességéről szól. Ez önmagában azonban nem elegendő. Az EGSZB szerint nagyon fontos, hogy sürgősen átdolgozzák a) az állami támogatásokkal kapcsolatos csoportmentességi rendeletet (800/2008/EK rendelet) és b) a környezetvédelem állami támogatásáról szóló jelenlegi, a 2014–2020. évi időszakra vonatkozó iránymutatást, hogy azok kompatibilisak legyenek a javaslat céljaival, különösen a termelő-fogyasztók és a kkv-k szükségleteit illetően.

3.8. Ennek értelmében, illetve a teljes egyértelműség kedvéért tágítani kell például a kis projektekre vonatkozó kivételt (a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatások 125. és 127. pontja), a megfelelő értékeket pedig rögzíteni kell a megújuló energiákról szóló irányelvben.

3.9. Az EGSZB kételyeinek ad hangot azzal kapcsolatban, hogy – különösen a decentralizált megújuló energiák előmozdítása és a regionális gazdasági fejlesztés céljának fényében – mennyire hatékony kvótákat bevezetni a más tagállamokban található létesítményekre vonatkozó támogatási rendszerekhez való hozzáférés tekintetében.

b) A piaci torzulások akadályozzák a megújuló energiák terjedését

3.10. A teljes téli csomag üzenete ennél világosabb nem is lehetne: az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy a megújuló energiát mostantól kezdve, illetve minél gyorsabban piaci alapokra kell helyezni. Ez a megközelítés alapvetően üdvözlendő, de mindaddig problematikus lesz, amíg két alapvető piaci torzulást nem korrigálnak. Először is a) még mindig léteznek közvetlen tagállami támogatások a fosszilis alapanyagokat használó erőművek esetében; ezenkívül b) a külső költségek internalizálása teljes mértékben elégtelen módon történik. Ezért a megújuló energiákhoz képest – amelyek semmilyen vagy csak rendkívül alacsony külső költséggel járnak – rendszerszintű előnyt élvez a fosszilis tüzelőanyagokkal működő erőművek által termelt villamos áram és más, szintén fosszilis alapanyagokból nyert energiaformák. A Nemzetközi Valutaalap véleménye szerint a „piszkos” energia támogatására világviszonylatban évi 5,3 billió amerikai dollárt fordítanak; ez a számadat az Unióban évi 330 milliárd USD.

3.11. Jóllehet ezek a megújuló energiákat hátrányos helyzetbe hozó piaci torzulások már évek óta jól ismertek, és ígéretet is elhangzottak ezeknek az egyenlőtlen feltételeknek a felszámolására, csak nagyon kevés előrelépés történt; pedig ez a legnagyobb felszámolandó akadály, amely a megújuló energiák útjában áll!

3.12. Ugyanakkor, érdekes módon, a közelmúltban olyan piaci torzulásokat illetően fogalmazódott meg kritika, amelyeket állítólag a megújuló energiák támogatása idézett elő. Ez így nem korrekt: az ugyanis, hogy továbbra is szükség van a megújuló energiák támogatására, jelentős részben a hagyományos energiatermelésnek nyújtott támogatások következménye. Más szóval: ha beszüntetik a fosszilis tüzelőanyagokkal működtetett erőművekben folytatott energiatermelés támogatását, és így valóban egyenlő versenyfeltételeket teremtenek, akkor a megújuló energiákhoz nyújtott támogatások jelentős része szükségtelenné válik. Az EGSZB megismétli, hogy piaci alapú eszközökkel olyan egyenlő versenyfeltételeket kell teremteni, amelyek révén megszűnnek a piaci torzulások, és a megújuló energiák nem kerülnek tovább hátrányos helyzetbe (lásd Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv felülvizsgálata című EGSZB-veleményt).

c) A jelenlegi villamosenergia-piac alkalmatlan a megújuló energia kezelésére

3.13. A régi energiaipart viszonylag kevés, viszont nagy teljesítményű áramtermelő egység jellemzi. Ezzel ellentétben a megújuló energiák által kialakított energiaellátási rendszerre inkább kisebb és kevésbé központosított kapacitások jellemzőek.

3.14. Az EGSZB már megfogalmazta véleményét a villamosenergia-kereskedelem decentralizált rendszerekben történő megszervezésére vonatkozó lehetséges új elgondolásokról, a „sejtszerű megközelítési módot” is ideszámítva ⁽²⁾. Ezek arra az alapelvre épülnek, hogy a kicsi piaci szereplőknek is képeseknek kell lenniük arra, hogy közvetlenül kommunikáljanak egymással és kereskedjenek az energiával. Ezért a kérdés nemcsak a termelési lehetőségek javítására vonatkozik, hanem a kereskedelemben való részvételre is.

3.15. Az egyenrangú szereplők közötti ilyen jellegű ügyletek a lakosság széles körei számára lehetővé tennék, hogy ne csak a termelésben és a fogyasztásban vegyenek részt, hanem a kisebb és a regionális szintű energiatermelő egységek tevékeny kezelésében is; ez pedig teljesen új lehetőségeket tárna fel hozzáadott érték teremtésére. Idetartozik az ágazatok összekapcsolása is, mert a fűtésre és a közlekedésre felhasznált energia sok esetben helyi árucikk, amelyet kicsi egységekben termelnek meg és használnak fel.

3.16. Az EGSZB rámutat, hogy az egyenrangú szereplők közötti ügyletek adminisztratív akadályok és a szabályozás általános hiánya miatt jelenleg sok tagállamban nem lehetségesek. Ezt a helyzetet ezzel az irányelvjavaslattal és a villamosenergia-piac tervezésére vonatkozó javaslattal kellene megváltoztatni, de az EGSZB szerint mindkét javaslatnak komoly hiányossági vannak.

3.17. Az uniós villamosenergia-piacoknak az egyenrangú szereplők közötti ügyletek előtt történő megnyitása elősegítené a megújuló energiákban rejlő roppant társadalmi és gazdasági lehetőségek kiaknázását. Az Európai Bizottság – azáltal, hogy figyelmen kívül hagyja ezt a szempontot és így az olyan teljesen gyakorlati akadályokat is, mint például az energiakereskedelemben vonatkozó határértékeket – elveszteget egy hatalmas lehetőséget, amely sokkal jobb helyzetbe hozná az európai polgárokat, a kis és nagy termelő-fogyasztókat és kkv-kat a villamosenergia-piacon, lehetővé tenné a nagyobb vállalkozások számára „energetikai megoldások” exportálását Európán kívüli piacokra, és általánosságban véve javítaná az energetikai átállás társadalmi elfogadottságát.

4. Konkrét észrevételek az irányelv szövegéről

a) *Nincsenek kötelező nemzeti célok*

4.1. Az EGSZB megismétli azt a kritikáját ⁽³⁾, hogy a 2009. évi irányelvtől eltérően az új irányelv már semmiféle kötelező tagállami célt nem határoz meg. Továbbra is kétségesnek tartja, hogy a tervezett irányítási eljárás képes lesz-e „motiválni” a kötelező tagállami célokat ellenző tagállamokat arra, hogy proaktívabbak legyenek. A javaslat nem tartalmaz rendelkezéseket olyan különleges eszközre nézve, amely beavatkozna, ha a 27 %-os cél nem teljesül (lásd „Az energiaunió irányítása” című EGSZB-veleményt). Ugyanakkor az EGSZB elismeri a javaslat 3. cikkében szereplő kollektív felelősséget, mivel a javasolt irányítási rendelet szerint pénzügyi szankciókat vetnek ki, ha ezek a célok kollektív módon nem teljesülnek a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervekben. Nem egyértelmű azonban, hogy ezeket a szankciókat hogyan érvényesítik.

b) *Nincs regionális fejlesztési stratégia*

4.2. Az EGSZB szerint az Európai Bizottság nem ismeri fel, hogy a bevezetett politika elfogadottságát, illetve a regionális gazdasági következményeket tekintve milyen jelentősége van annak, hogy a helyi és regionális érintettek aktívan szerepet vállaljanak ezekben a kérdésekben. Az e-mobilitás előre jelzett növekedése önmagában is jelentős új lehetőségeket nyit meg a regionális gazdaság számára, amennyiben a termelési és elosztási infrastruktúra szükséges fejlődése következetesen a decentralizáltan működő modellekre összpontosít ⁽⁴⁾.

4.3. Ez előmozdítaná azt a célt is, hogy az adófizetőknek és a fogyasztóknak a lehető legolcsóbb legyen a megújuló energiák felhasználása. Ez azonban nem épülhet kizárólag a villamosenergia-árakra, hanem átfogó tagállami és regionális gazdasági távlatokra kell támaszkodnia. Például az új regionális munkahelyek szempontját is figyelembe kell venni (lásd a 49. preambulumbekendést). Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a jelenleg sok tagállamban megfigyelhető tendenciára, hogy a) szükségtelen és indokolatlan terheket helyeznek a helyben megtermelt és felhasznált energiára, és b) teljes mértékben figyelmen kívül hagyják a regionális szempontokat.

4.4. Ezenkívül a tagállami rendeletek legtöbbször nem veszik figyelembe a hálózatok és a rendszerek költségeit. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a decentralizált megoldások végeredményben csökkentik a hálózatok és a rendszerek költségeit, és ebben az összefüggésben támogatja az Európai Bizottság (52) preambulumbekendésben megfogalmazott álláspontját.

⁽²⁾ HL C 82., 2016.3.3., 13. o. és HL C 34., 2017.2.2., 78. o.

⁽³⁾ HL C 291., 2015.9.4. 8. o.

⁽⁴⁾ HL C 34., 2017.2.2. 78. o.

4.5. Ezt a preambulumbekendést a 2009/28/EK irányelvből vették át, mely azonban nem tudta elérni, hogy az elmúlt években a tagállamok kidolgozzák a vonatkozó konkrét regionális stratégiákat. Az EGSZB megfigyelései szerint (Újfajta jövőkép az energiaiparban: a civil társadalom mint főszereplő a megújulóenergia-termelés területén – Az EGSZB tanulmánya a civil társadalomnak a megújuló energiáról szóló uniós irányelv végrehajtásában játszott szerepéről) sok tagállam rendeletei és támogatási programjai nem tesznek említést a helyi és a regionális vonatkozásokról, ráadásul sok tagállami kormány és közigazgatás európai jogszabályokra hivatkozik ennek alátámasztásához. Ezért sokkal konkrétan kell fogalmazni ebben a tekintetben. Jóllehet a javaslat megteremti a decentralizáció és a regionális fejlődés hivatalos feltételeit, nem tartalmaz kötelezettségeket ezzel kapcsolatban koherens stratégia végrehajtására nézve. Az EGSZB véleménye szerint nem lehet hatékony az a jogszabály, amely elégséges jogi támogatás nélkül határoz meg alapelveket.

4.6. A (49) preambulumbekendés további pontosítása érdekében az Európai Bizottságnak a jogszabály szövegében konkretizálnia kellene, hogy mit is értsünk azon a kijelentésen, hogy „*ezért a Bizottságnak és a tagállamoknak támogatniuk kell a nemzeti és regionális fejlesztési intézkedéseket [...], valamint elő kell mozdítaniuk a strukturális kohéziós politika keretében nyújtott pénzeszközök e területen való felhasználását*”. Az 50. cikk pontos tartalma is ugyanilyen homályos, ahol az irányelv szövege így hangzik: „*figyelembe kell venni a regionális és helyi fejlesztési lehetőségekre, az exportlehetőségekre, a társadalmi kohézióra és a foglalkoztatási lehetőségekre kifejtett pozitív hatásait, különös tekintettel a kkv-kra, valamint a független energiatermelőkre*”. Végül az 52. cikkben („*[...] megkülönböztetésmentes feltételek mellett, és az infrastrukturális beruházások finanszírozásának akadályozása nélkül lehetővé tenni a decentralizált megújulóenergia-technológiák fejlődését*”) az EGSZB üdvözlö a decentralizált megközelítési módok támogatását, de itt is szükség van további tisztázásra és pontosításra.

c) Egyértelműbb szabályokra van szükség a „termelő-fogyasztói rendszerről” és a fogyasztók jogairól

4.7. Pozitív fejlemény, hogy legalább részlegesen meghatározták a „távfűtés”, a „saját megújulóenergia-fogyasztó”, a „saját megújulóenergia-fogyasztás”, a „kkv” és a „közösségi energia” fogalmát (21. cikk), és így azokat elismerték az energiapolitika és -szabályozás szempontjából releváns jogi fogalomként. Az egyértelmű terminológia hiánya korábban jelentős beruházási bizonytalanságokhoz vezetett. Felmerül azonban két probléma. Egyrészt még mindig nincs pontosan meghatározva a termelő-fogyasztó fogalma, és a téli csomag nem alkalmazza következetesen a javasolt meghatározásokat. Másrészt pedig az irányelvben szereplő joganyag nem igazán alkalmas arra, hogy érvényre juttassa ezeket a megközelítéseket. Ezeknek a szabályoknak a kibontása a hatékony végrehajtástól függ. Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy az Európai Bizottság nem javasol egyértelmű iránymutatást a végrehajtáshoz.

4.8. A saját megújulóenergia-fogyasztók kérdése tekintetében:

- Az EGSZB üdvözlö a saját fogyasztókra vonatkozó rendelkezéseket a 21. cikkben (1–3). Ezek a rendeletek azokban hatástalanok maradhatnak, ha a cikk nem fejt ki átfogóan, mit is jelent az, hogy a fogyasztók „aránytalan ügyintézés és a költségeket figyelmen kívül hagyó díjak teljesítése nélkül fogyaszthassák a saját maguk által előállított energiát, a megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergia-fölösleget pedig értékesíthessék”. A fogyasztói jogokra való hivatkozást ki kell egészíteni a javasolt irányelvnek a villamos energia belső piacáról szóló III. fejezetére utaló hivatkozással, amely meghatározza, milyen konkrét jogokkal rendelkeznek azok az energiafogyasztók, akik a saját maguk által megtermelt villamos energiát fogyasztják, és hogyan élhetnek ezekkel a jogaikkal, ideszámítva az egyenrangú szereplők közötti ügyletek kihasználásának jogát is.
- Az Európai Bizottságnak például azt is egyértelműsíteni kellene, hogy a saját termelésű villamos energiának az infrastruktúra használatával nem járó fogyasztását – a saját hőfogyasztáshoz hasonlóan – mentesíteni kellene az adók és járulékok alól.
- Helyes irányba mutat, de még pontosítandó az a rendelkezés, hogy a termelő-fogyasztók bizonyos feltételek fennállása esetén nem tekintendők hagyományos energiaszolgáltatóknak. Az ilyen „saját fogyasztás” és az „energiaszolgáltatás” ugyanis két különböző dolog. Az irányelvben szereplő határértékek túl alacsonyak. A tényleges piaci helyzet alapján – a hatályos támogatási szabályok 125. és 127. pontjában meghatározott, kis projektekre vonatkozó rendelkezésekhez kapcsolódva – a megfelelő határérték 20 MWh (szélerőművek esetében 6000 MWh) lehetne a háztartások számára, és 1000 MWh (szélerőművek esetében 36 000 MWh) a jogi személyek számára.
- Az a rendelkezés, hogy a termelő-fogyasztóknak piaci árat kellene fizetni a hálózatba általuk betáplált villamos energiáért, megköveteli a „piaci ár” fogalmának meghatározását. Ezt nem helyes a nagykereskedelmi árszint alapján meghatározni mindaddig, amíg a piacot torzítják a fosszilis tüzelőanyagokra épülő energiatermeléshez nyújtott támogatások. Emellett a kifizetett árnak tükröznie kellene a teljes rendszer állapotát is (többek között a hálózat kihasználtságának szempontjából), hogy a termelő-fogyasztókat ösztönözzék arra, hogy a rendszer érdekeit nézve tároljanak energiát, vagy átirányítsák a keresletet.

Az EGSZB üdvözlö a (2) bekezdésben szereplő javaslatot, amely szabályozza az egyes épületek energiaellátását, mivel ez kiküszöbölné egy súlyos, már évek óta fennálló igazságtalanságot.

4.9. Ami az adminisztratív követelményeket és az engedélyeket illeti, az EGSZB megjegyzi, hogy a 15. és a 16. cikkben javasolt szándék alapvetően korrekt, de a javasolt szöveggel számos probléma van. Mindenekelőtt a 15. cikk (1) bekezdésének d) pontjában szereplő „decentralizált eszközök” kifejezés túlságosan homályos, és azt pontosabban meg kell határozni. Másodsor: a tagállamok rendszeresen elmulasztják annak a célkitűzésnek a teljesítését, hogy a közösségi energia számára a nagy piaci szereplők esélyeivel megegyező esélyeket kell teremteni. Ez gyakran az állami támogatási szabályok tagállami értelmezésének tulajdonítható. Ezért az esélyegyenlőséget nem lehet elérni mindaddig, amíg nem tesszük egyértelműbbé a kicsi projektekre, a saját fogyasztásra és a termelő-fogyasztói rendszerre vonatkozó szabályokat. Ebben a kérdésben az Európai Bizottságnak sürgősen lépnie kell. Harmadsor: a 15. és a 16. cikkben szereplő javaslatok csak a termelésre vonatkoznak. Annak érdekében, hogy a piaci szereplők, például az energiaközösségek teljes mértékben hozzáférjenek a piachoz, és ami a legfontosabb, képesek legyenek egyenrangú szereplők közötti ügyleteket lebonyolítani, egyszerűsített eljárásokra van szükségük a villamos energia tárolásához, kereskedelméhez és saját fogyasztásához.

4.10. Ami a származási garanciákat illeti, a javaslat 19. cikke nem veszi kellően figyelembe a jelenlegi piaci elégtelenségeket. Miközben a javaslat azt akarja, hogy a fogyasztók választása ösztönözze a megújulóenergia-kapacitás bővítését, a jelenlegi uniós jogszabályok lehetővé teszik a félrevezető, „zöld villamos energiát” kínáló ajánlatokat. A szolgáltatók felhasználhatnak származási garanciákat egy zöld arculat felépítésére, miközben továbbra is termelnek, vásárolnak és értékesítenek nem megújuló forrásokból származó villamos energiát. A jövőbeni uniós jogszabályoknak meg kellene bízniuk a tagállami szabályozó hatóságokat azzal, hogy kötelező erejű követelményeket határozzanak meg az összes olyan piaci szereplőre vonatkozóan, akik „zöld villamos energia” tarifákat kínálnak. A szolgáltatóknak alá kellene támasztaniuk az ilyen tarifák által kínált kiegészítő környezetvédelmi előnyöket. Az Európai Bizottság javaslata azonban növelheti a fogyasztók tanácsalanságát, és fokozódhat a származási garanciák túlkínálata. Emellett a villamos energiájukat közvetlenül értékesítő fogyasztó-termelői közösségeket mentesíteni kellene az alól a kötelezettség alól, hogy igazolniuk kelljen villamos energiájuk eredetét, hiszen ez az eredet egyértelmű a fogyasztó-termelő, illetve a saját termelésű energia ténye révén.

d) Ambiciózusabb célokra és nagyobb rugalmasságra van szükség a biogén tüzelőanyagok és az alternatív üzemanyagok tekintetében

Bioüzemanyagok

4.11. Az EGSZB szerint a javaslat túlságosan mereven közelíti meg a bioüzemanyagok kérdését. Tiszteletben kell tartani azt a célt, hogy ne legyen érdekütközés az élelmiszer-termelés szempontjával, de ugyanakkor az is fontos, hogy optimálisan ki lehessen használni a rendelkezésre álló erőforrásokat. Az EGSZB ezért továbbra is úgy véli, hogy az olyan bioüzemanyagokat kellene fejleszteni, amelyek nem az élelmiszer-termelésre hatást gyakorló mezőgazdasági termékekből vagy földhasználatból származnak, hanem egyéb forrásokból, például – többek között erdőgazdálkodási – maradványtermékekből, melléktermékekből és hulladékokból (lásd „A közlekedés szén-dioxid-mentesítése” című EGSZB-veleményt)⁽⁵⁾. Az EGSZB azt is hangsúlyozza, hogy a fokozatos kivezetésre szolgáló intézkedéseket úgy kell végrehajtani, hogy el lehessen kerülni az eszközök elértéktelenedését.

4.12. A 2013. április 17-én elfogadott, „A földhasználat közvetett megváltozása (ILUC)/bioüzemanyagok” című véleményében⁽⁶⁾ az EGSZB feltette a kérdést, hogy mekkora lehet a „fejlett bioüzemanyagok” mennyiségi hozzájárulása, és milyen költségek mellett. Ezekre a kérdésekre még nem kaptunk választ.

4.13. Arra is rámutatott, hogy az olajnövények művelésének és felhasználásának fokozása, különösen a fenntartható mezőgazdaság részeként (vagyis vegyes növénykultúrákban), utat nyithat néhány nagyon hasznos alkalmazás, például a mezőgazdasági és erdészeti gépek üzemeltetése előtt. Azonban ez is egy olyan terület, ahol az Európai Bizottság a jelek szerint még nem rendelkezik megfelelő stratégiával; az irányelvjavaslat nem oldja meg ezt a problémát.

4.14. Az EGSZB fontosnak tartja a rugalmasság fenntartását az élelmiszerekből vagy élelmiszer-növényekből előállított bioüzemanyagok, folyékony bio-energiahordozók és biomassza-tüzelőanyagok csökkentése tekintetében, amennyiben azok teljesítik a javaslat 27. cikkében meghatározott fenntarthatósági kritériumokat.

4.15. A fenntartható erdőgazdálkodás biztosítása érdekében az EGSZB határozottan támogatja a 26. cikk (5) bekezdésében szereplő követelményeket. Az EGSZB azt javasolja, hogy fogalmazzák át a 2. cikk (jj) pontjában szereplő „kitermelési engedély” meghatározását, hogy az az erdei biomassza kitermelésére feljogosító, jogilag érvényes engedélyek minden formájára kiterjedjen.

⁽⁵⁾ HL C 198., 2013.7.10. 56. o.

⁽⁶⁾ HL C 198., 2013.7.10. 56. o.

Elektromos közlekedés

4.16. Az irányelvben az alternatív üzemanyagokra meghatározott kvóta nem veszi kellően figyelembe az elektromos közlekedésben rejlő jelentős növekedési potenciált. Azzal párhuzamosan, hogy gyorsan növekszik a megújuló energiaforrások részaránya a villamosenergia-termelésben, elektromos közlekedésre is szükség van, mivel rugalmasságot kínál, és ha stratégiai szempontból megfelelően hajtják végre, akkor fontos szerepet játszhat a termelő-fogyasztói rendszerek struktúrájának fejlődésében.

4.17. Az alternatív üzemanyagokra vonatkozó kvótától eltekintve, nem utolsósorban ipari és regionális politikai okokból, és abból a célból, hogy véget vessünk Európa energiafüggőségének, 2030-ig 10–20 % lehetne a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energiát használó elektromos közlekedés részesedésére vonatkozó esetleges célszám. Az is nagyon fontos, hogy a megújuló energiák teljes energiafogyasztásban való maximális részesedésére vonatkozó, a 27. cikkben szereplő fenntarthatósági kritériumokat a közlekedési ágazatra is alkalmazzuk, hogy elkerülhessük a bioüzemanyagok közlekedési ágazatban való felhasználására vonatkozó túlzott korlátozásokat.

e) Új ösztönzők a megújuló energiáknak a fűtési ágazatban és a távfűtésben való használatára*Gáz és hőenergia*

4.18. A 23. cikkben szereplő javaslat, hogy évente legalább egy százalékponttal növeljük a fűtés és hűtés céljából szolgáltatott megújuló energia részesedését, nem elegendő: sokkal magasabb célokat kell kitűzni, ha el akarjuk érni az éghajlat-politikai célkitűzéseket.

4.19. Van értelme a 20. cikk (1) bekezdésében szereplő azon követelménynek, hogy fel kell mérni a gázhálózati infrastruktúra bővítésének szükségességét a megújuló energiaforrásokból előállított gáz befogadásának lehetővé tétele érdekében, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy a gáz is véges mennyiségben rendelkezésre álló fosszilis tüzelőanyag. Itt kell utalni „A földgázellátás biztonsága” című véleményre ⁽⁷⁾. A felmérés kritériumainak meghatározása során ügyelni kell arra, hogy figyelembe vegyék az ágazati integráció szempontját.

4.20. Az EGSZB üdvözli a 20. cikk (3) bekezdésében és a 24. cikkben szereplő javaslatot, amely szerint meg kell erősíteni a távfűtési elgondolásokat, mivel ezek fontos módszerek az ágazati integráció fejlesztésében, az energiaszegénység kezelésében és a regionális gazdaság fellendítésében. Az EGSZB ugyanakkor megjegyzi, hogy a jelenlegi uniós jogszabályok mellett az integrált körzeti és regionális megoldások gyakran kudarcot vallanak a tagállami rendelkezések miatt.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ HL C 487., 2016.12.28. 70. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Tiszta energia minden európainak

(COM (2016) 860 final)

(2017/C 246/10)

Előadó: **Ulrich SAMM**

Társelőadó: **Toni VIDAN**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.2.17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésein:	2017.4.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye (mellette/ellene/tartózkodott)	136/0/2

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli a „tisza energia” csomagot, amelynek célja, hogy felgyorsítsa, módosítsa és konszolidálja az európai gazdaság tiszta energiára való átállásának folyamatát, megtartva eközben a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés fontos céljait.

1.2. E csomag szerint a polgárokat kell az Európai Unió középpontjába állítani, ami az átállási folyamatban való aktív részvételüket jelenti, valamint olyan politikai keretfeltételek meglétét, amelyek megfizethető energiaköltségeket biztosítanak társadalmunk minden rétege számára, a kiszolgáltatott helyzetben lévőköt is beleértve. Az EGSZB támogatja ezeket az elveket, miközben aggodalmát fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a szabályozási javaslatok elég részletesek-e azok teljesítéséhez.

1.3. Az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy a „tisza energia” nemcsak a globális éghajlat javára válik, de a levegőtisztaságot is javítja különösen helyi szinten, ezáltal jobb és egészségesebb környezetet biztosítva mindenkinek.

1.4. A csomag az éghajlatváltozás mérséklését célzó 2015. évi Párizsi Megállapodás értelmében vállalt uniós kötelezettségek teljesítésének egyik eleme. A megújulóenergia-technológiák és az energiahatékonysági termékek és szolgáltatások kulcsszerepet fognak játszani, bár tisztában vagyunk azzal, hogy még nagyon hosszú az út az egyenlő versenyfeltételek jellemezte piacig, amelyen a megújuló energiák külön támogatás nélkül is életképesek tudnak maradni.

1.5. Az EGSZB üdvözli a csomag különböző, az épületek hűtésével és fűtésével, az ökotervezéssel, a villamosenergia-piacra és -szállításra foglalkozó elemeit, amelyek mind a megfelelő irányba tett lépések. Aggodalmát fejezi ki ugyanakkor, hogy bár a csomag jelentős lépés előre, továbbra is rendkívüli erőfeszítések szükségesek ahhoz, hogy megfelelően egyenlő versenyfeltételeket teremtsünk az energiapiac valamennyi szereplője számára, miközben biztosítjuk a szénmentes energiagazdaság irányába való haladást.

1.6. Az EGSZB méltányolja a csomagban felfestett optimista képet, amely meglehetősen kedvezően látja a megújulóenergia-technológiáknak és az energiahatékony technológiáknak köszönhető iparitermelés-növekedést és az így létrehozható munkahelyek számát. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozni szeretné, hogy komoly kockázatokra és veszélyekre is számítani kell, különösen, ha az energiaátállítás túl gyorsan vagy túl lassan megy végbe, és nélkülözi az integrált tervezést. Mind a lehetőségeket, mind a kockázatokat megfelelően mérlegelni kell.

1.7. A ma még jórészt a széniparra alapozó régiók gazdaságának átalakításával járó hatalmas feladat sokkal több figyelmet érdemel annál, mint amennyiről a jelenlegi csomag bizonyosságot tesz.

1.8. Az Európai Tanács azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra az Európai Unió energiafogyasztásán belül a megújuló energiaforrások részaránya legalább 27 %-ot érjen el. Ez a minimális cél az EU szintjén kötelező, de tagállamonkénti kötelező célszámokra nem lesz lebontva. Az EGSZB sajnálja, hogy jelenleg nincs konszenzus a tagállamok között a közös energiapolitika, és ezen belül a nemzeti célszámok tekintetében. Az Európai Bizottság ezt a problémát azon integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek irányítási rendszerének bevezetésével kívánja megoldani, amelyekben a tagállamok vállalásokat tesznek.

1.9. Az EGSZB az irányítási javaslatot tekinti a „tisztá energia” csomag legbonyolultabb és legkritikusabb részének. Mély aggodalmának ad hangot a javasolt rendelettel kapcsolatban. A tagállami nemzeti tervek és hozzájárulások végleges tartalma attól függ, hogy sikerül-e – konzultációk, a közvélemény befolyásolása és kölcsönös nyomásgyakorlás révén – megfelelő megállapodásra jutni az Európai Bizottsággal. Konkrétabban, nincsenek részletesen meghatározva azok az „intézkedések” (pl. a pénzügyi platform), melyek az Európai Bizottság rendelkezésére állnak arra az esetre, ha nem teljesülnek az általános célok.

1.10. Az „első az energiahatékonyság” elve kulcsfontosságú a javaslatban, és az EGSZB teljes mértékben támogatja azt. Az energiahatékonyság azonban az európai gazdaság korszerűsítésének, nem pedig az energiaszegénység mérséklésének eszköze. Ennek ellenkezőjét állítani félrevezető volna, mivel az energiahatékonysághoz olyan befektetésekre van szükség, amelyeket a kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztók nem biztos, hogy képesek vállalni.

1.11. Az EGSZB örömmel jegyzi meg, hogy az Európai Bizottság most létrehoz egy energiaszegénységgel foglalkozó megfigyelőközpontot, amit az EGSZB már 2013-ban javasolt. Ez a központ kulcsfontosságú lehet az energiaszegénység teljes mértékben összehangolt megközelítéséhez, gondolva itt olyan különféle intézkedésekre, mint a szociális tarifák, a szegénység enyhítését célzó intézkedések, a fogyasztói tanácsadás vagy az energiahatékonyság.

1.12. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a csomag pénzügyi alapjai miatt az állami megszorítások és az uniószerke alacsony növekedés jellemezte környezetben, illetve amiatt, hogy vajon a tervezett uniós eszközök (és azok multiplikátorhatása) elegendőek lesznek-e ezen célok eléréséhez.

2. Bevezetés

2.1. Ez a vélemény általánosságban foglalkozik a „Tiszta energia minden európainak” csomaggal, míg egy sor egyéb vélemény (TEN/617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 625 és NAT/702) az energiahatékonyságot, a megújuló energiát, a villamosenergia-piac tervezését, az ellátásbiztonságot és az európai uniós irányítási szabályokat lefedő különböző jogalkotási javaslatokkal kapcsolatos konkrét részekre összpontosít.

2.2. A „tisztá energia” csomagot eredetileg nem csomagnak, hanem egymást követő javaslatok sorozatának szánták. A javaslatok között azonban sok az összefüggés, ezért az EGSZB egyfelől üdvözli azt a döntést, hogy csomagba rendezik őket, másfelől viszont aggályosnak tartja, hogy a csomag igen nagy lett, mintegy ezer oldalt számlál, ami megnehezíti a nyilvánosság és a civil társadalom részvételét a javaslat vizsgálatában és alapos megvitatásában.

2.3. Fontos szem előtt tartani, hogy az energiaunió projektje már egy ideje folyamatban van, és már korábban is kerültek közzétételre csomagok (pl. a gázbiztonságról), aminek hátterében elsősorban az éghajlatváltozással és az üzemanyag-ellátás biztonságával kapcsolatos aggodalmak álltak.

2.4. A tisztá energia csomag az európai energiaunió öt fő dimenzióját érinti:

- energiabiztonság,
- belső energiapiac,
- energiahatékonyság,
- dekarbonizáció,
- kutatás, innováció és versenyképesség.

2.5. A „Tiszta energia minden európainak” című közlemény emellett arra szolgál, hogy jövőképet, illetve narratívát kínáljon az energiaunióhoz.

3. Általános megjegyzések

3.1. A csomag célja, hogy felgyorsítsa a tiszta energiára való átállás folyamatát, megtartva eközben az európai gazdasági növekedés és munkahelyteremtés fontos céljait. A csomagot indokoló főbb okok:

- az éghajlatváltozás mérséklését célzó első globális megállapodás (Párizs, 2015), amely 2016. november 4-én lépett hatályba. Az EU ambiciózus vállalásainak végrehajtása nagymértékben a tiszta energiarendszerre történő sikeres átállástól függ,
- az energiaágazat központi szerepet tölt be az európai gazdaság fejlődésében, ezért az energiahatékonyság kulcsszerepet játszik a gazdaság egyéb ágazatainak fellendítésében. A megújulóenergia-technológiák és az energiahatékonysággal összefüggő termékek és szolgáltatások fejlesztése nyomán új vállalkozások jöttek létre, miközben más energetikai üzleti modellek egyre növekvő nehézségekkel szembesülnek. Alapvető fontosságú, hogy az uniós politika új és minőségi munkahelyeket hozzon létre, és hozzájáruljon az uniós vállalkozások sikeréhez,
- egy további fő célkitűzés annak biztosítása, hogy a tiszta energiarendszerre való átállás pozitív módon szólítsa meg Európa lakosságát. Ez komoly kihívás, tekintve a tagállamok közötti jelentős eltéréseket és azt a követelményt, hogy a társadalom egészére – a kiszolgáltatott helyzetben lévőkre is – ki kell terjednie.

3.2. Az EGSZB támogatja ezt a stratégiát, amint azt több a témával kapcsolatos korábbi véleménye is mutatja ⁽¹⁾.

3.3. Az EGSZB üdvözli ezt a szabályozási javaslatokból és háttérintézkedésekből álló csomagot, amelynek célja, hogy felgyorsítsa, módosítsa és konszolidálja az EU gazdasága tiszta energiára való átállásának folyamatát. Különösképpen üdvözli, hogy a fűtés, hűtés és közlekedés területe már ugyanolyan súllyal esik latba, mint a villamosenergia-termelés.

3.4. Az Európai Bizottság „Tiszta energia minden európainak” című közleménye optimista képet fest, és meglehetősen kedvezően látja az ipari termelés növekedését és a létrehozható munkahelyek számát. Az EGSZB tudomásul veszi ezt, és úgy véli, hogy ilyen pozitív jelzéseket kell küldeni ahhoz, hogy fenntartható legyen a lendület ebben a többek számára nehéz átállási folyamatban.

3.5. Másrészt azt is szeretné hangsúlyozni, hogy az energiaátállás komoly kihívást jelent Európa számára, ami súlyos kockázatokat és veszélyeket is rejt magában, különösen abban az esetben, ha a folyamat túl gyorsan vagy túl lassan megy végbe, és nélkülözi az integrált tervezést. Különös aggodalomra adnak okot a tagállamok közötti jelentős – gazdasági és politikai – eltérések, amelyekkel az irányításról szóló új rendeletnek kellene foglalkoznia. Az EGSZB meggyőződése, hogy az energetikai átállás csak akkor lehet sikeres, ha megfelelően figyelembe veszik a lehetőségeket és a kockázatokat.

4. Az Európai Unió irányítása kulcsfontosságú kérdés

4.1. Jóllehet a tagállamok kötelezettséget vállaltak az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő nemzeti hozzájárulások tekintetében, 2030-ra nem léteznek ilyen indikatív referenciaértékek.

4.2. Az Európai Tanács azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra az Európai Unió energiafogyasztásán belül a megújuló energiaforrások részaránya legalább 27 %-ot érjen el. Bár ez a minimális cél az EU szintjén kötelező, nem lesz azonnal lebontva tagállamonkénti kötelező célszámokra. Az EGSZB határozott intézkedéseket kér a legambiciózusabb célokat kitűző tagállamok támogatására.

4.3. **Az energiaunió irányításáról szóló rendeletjavaslat** (lásd TEN/617) meghatározza az energiahatékonyságra és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó, különálló tervek helyébe lépő integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek (NECP) követelményeit, valamint a létrehozásukat és felügyeletüket célzó egyszerűsített folyamatot. Az irányítás – a nemzeti szuverén intézkedésekre vonatkozó, kötelező érvényű követelményekre gyakorolt hatásaival együtt – érzékeny terület, nem utolsósorban az energia területén, ahol a tagállamok körülményei és politikai álláspontja jelentősen eltér.

⁽¹⁾ HL C 383., 2015.11.17., 84. o.; HL C 264., 2016.7.20., 117. o.; HL C 291., 2015.9.4., 8. o.; HL C 82., 2016.3.3., 13. o.; HL C 82., 2016.3.3., 22. o.; HL C 487., 2016.12.28., 75. o.; HL C 303., 2016.8.19., 1. o.

4.4. Az EGSZB-nek komoly kétségei vannak afelől, hogy az irányítási folyamat alkalmas lesz-e konkrét eredmények megvalósítására. A rendszer túlságosan nagy jelentőséget tulajdonít a konzultációknak és a kölcsönös nyomásgyakorlásnak – ahelyett, hogy világos szabályokat alkalmazna. További pontosítás szükséges azzal kapcsolatban, hogy az Európai Bizottság miként követelheti meg a tagállamoktól „a szükséges intézkedések” meghozatalát abban az esetben, ha hiányosságokat észlel akár a vállalt szinteket, akár a végrehajtás minőségét illetően, mindenképp a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság területén. Különösen azzal kapcsolatban van szükség egyértelműbb megfogalmazásra, hogy miként áll össze és működik a „finanszírozási platform” egyfajta szankcióként a megújulóenergia-ellátásban előforduló esetleges elégtelenség esetén.

4.5. Az EGSZB különösen csalódottan veszi tudomásul, hogy a „nyilvános konzultáció” nincs meghatározva a rendeletben, és messze elmarad a kiterjedt európai energiaügyi párbeszédre vonatkozó EGSZB-javaslatától. A polgárok bizalmának elnyeréséhez és részvételük biztosításához ez a párbeszéd a kormányzattól és az NECP-folyamattól független kell, hogy legyen. A fogyasztók tájékoztatására kell összpontosítani, segítenie kell az energiaszolgáltatóknak a kapcsolatfelvételben és bizalom megteremtésében, és fórumot kell biztosítani a különböző csoportok energiabiztonsággal, megfizethetőséggel és fenntarthatósággal kapcsolatos számos aggodalmához.

4.6. A szubszidiaritás elvével összhangban, valamint az energiahatékonysággal kapcsolatos és a megújulóenergia-technológiák decentralizált és rugalmas jellegének teljes körű kiaknázása érdekében az energiapolitika és a döntéshozatal egyre növekvő részét kell a tagállamoktól a helyi és regionális kormányzati szintekhez áthelyezni. Az Uniónak, a tagállamoknak és a helyi és regionális önkormányzatoknak a szervezett civil társadalommal együttműködésben – ami erős állami és közösségi részvételt garantál – támogatniuk kell ezt az átállást, és gondoskodniuk kell annak felgyorsításáról, valamint arról, hogy az összehangoltan, a fogyasztók és a közösségek számára a lehető legtöbb előnyt biztosítva kerüljön végrehajtásra.

5. Az energiahatékonyságban hatalmas energia-megtakarítási lehetőség rejlik

5.1. Az energiahatékonyság javítása valamennyi területen (energiatermelés, gyártás és szállítás, villamos energia, fűtés, hűtés és mobilitás) kiemelkedő fontosságú Európa jövőbeli energiarendszere szempontjából. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az energiahatékonyság nagyobb figyelmet fog kapni az uniós politikákban, valamint hogy az új kezdeményezések már a fűtést, hűtést és közlekedést is magukban foglalják, ami már rég esedékes volt (lásd a TEN/618. sz. véleményt **az energiahatékonysági irányelvről**).

5.2. Az energiahatékonyság javítása – bármilyen ambiciózus is legyen – önmagában nem tudja megoldani az éghajlatváltozást, az ellátásbiztonságot és a szegénységet is érintő, energiával kapcsolatos problémákat, ezek mérséklésének viszont hatékony eszközként szolgálhat. A javuló hatékonyság az energiafogyasztás csökkenéséhez vezethet, ezáltal mérsékelve vagy visszafordítva az energiaköltségek növekedését, még emelkedő energiaárak mellett is.

5.3. Fontos megjegyezni, hogy az energiahatékonyság növekedése minden esetben a beruházástól függ. Következésképpen a javuló hatékonyság nem eredményez szükségszerűen alacsonyabb költségterhet a fogyasztók vagy az ipar számára, ahogyan azt a közlemény több alkalommal is állítja. Természetesen mindig alacsonyabb energiafogyasztáshoz vezet, ezáltal az éghajlat szempontjából a hatása kedvező. A költségekre gyakorolt pozitív hatás azonban alapvetően a beruházások és az energiaköltség-megtakarítások egyensúlyától függ. Az EGSZB ennek a ténynek egy realiztikusabb és kritikusabb figyelembevételét szeretné látni.

5.4. Az EGSZB üdvözlöi **az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv** módosítását (TEN/620). Az épületek fűtése és hűtése különösen fontos, lévén, hogy a teljes energiafogyasztás 40 %-át teszi ki. E területen energiamegtakarítást felújításokkal, valamint új épületekkel lehet elérni. Mindkét esetben jelentős beruházások szükségesek. Mivel azonban évente csupán az épületállomány 0,4–1,2 %-át újítják/építik fel, egyértelmű, hogy ezeket a folyamatokat fel kell gyorsítani.

5.5. A tagállamoknak egyértelmű mérföldköveket és intézkedéseket előíró ütemtervet kell kidolgozniuk ahhoz, hogy teljesítsék a hosszú távú, 2030-as specifikus mérföldkövekkel rendelkező célkitűzést, melynek értelmében nemzeti épületállományukat 2050-ig szentelenítik.

5.6. Az EGSZB csalódott a kevésbé ambiciózus, a lehetségesnél kisebb energiamegtakarítást eredményező politikai opció választása miatt. Tisztában van vele, hogy nem garantálható a tagállamok arra irányuló politikai akarata, hogy e területen jobb eredményeket érjenek el, habár az épületek energiahatékonysága kínálja a legnagyobb lehetőséget.

5.7. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság által javasolt új pénzügyi eszközök széles skáláját. A felújítást támogató pénzügyi eszközök rendelkezésre állása alapvető fontosságú, elsősorban azért, hogy ösztönözni lehessen a szociális lakásokat bérbeadó privát és nem önkormányzati tulajdonosokat a régebbi ingatlanok felújításába történő beruházásra.

5.8. Az új, illetve felújított épületek tulajdonosai és bérlői nem csupán az alacsonyabb energiafogyasztás előnyeit, de a növekvő kényelmet és életminőséget is élvezhetik. Sajnos ez jellemzően a kívánttal ellentétes hatást eredményez, mivel a felújított lakások magasabb bérleti díjai könnyen meghaladhatják az energiaköltségek terén jelentkező megtakarítást. A közlemény ezzel szemben meglehetősen optimista nézetet képvisel a költségmegtakarítások tekintetében. Az EGSZB a probléma kritikusabb vizsgálatát javasolja. Gazdasági és társadalmi kritériumokat kell alkalmazni, máskülönben a szegénység egy új formája fog megjelenni az idősebb generációk körében.

5.9. Az EGSZB üdvözlí az irányelv azon kezdeményezését, hogy kötelezővé tegyék az elektromos autók töltőállomásainak telepítését az új épületek jelentős hányadánál. Fontos kiemelni azonban, hogy a villamos energia iránti magasabb jövőbeni kereslet a villamosenergia-szolgáltatókkal való közös tervezést és koordinációt tesz szükségessé, mivel a lakóterületek közelében előzetesen nagy teljesítményű transzformátorokba történő további beruházásokra lesz szükség.

5.10. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a folyamatban lévő technológiai fejlemények által ösztönzött, energiahatékonyabb közlekedési rendszerek és a **kooperatív intelligens közlekedési rendszerek** fejlesztése jelentősen hozzá fog járulni az energiamegtakarításra irányuló európai erőfeszítésekhez (TEN/621). Az új **környezettudatos tervezési munkaterv és rendelet** (NAT/702) fontos elemet biztosít a közös európai piac számára, mivel nagy hatékonyságú termékeket biztosít, és támogatja a körforgásos gazdaságot.

6. Fogyasztók az energiaunió középpontjában

6.1. Az EGSZB értékeli, hogy az Európai Bizottság a fogyasztókat kívánja az energiaunió középpontjába állítani. A modern életben a közlekedés, a lakhatás, a kommunikáció és az általános fogyasztás mind bizonyos minimális energiahasználatát teszik szükségessé valamennyi polgár számára. Éppen ezért az energia nem lehet luxuscikk. Az energiaszegénység gyakran emlegetett – bár nem világosan meghatározott – jelensége azonban arra a tendenciára figyelmeztet, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő állampolgárok egyre nehezebben jutnak hozzá a számukra szükséges energetikai minimumszolgáltatásokhoz. Az EGSZB e tendencia megfordítására, valamint az energiapolitika ennek megfelelő módosítására hív fel.

6.2. A technológiai fejlődésnek köszönhetően a villamosenergia-termelés költségei az utóbbi években csökkentek. A fogyasztók azonban nem élvezték ennek előnyeit, mivel a csökkenést gyakran ellensúlyozták az adók, hálózati költségek stb. Ez komoly problémát jelent, mivel negatív hatással van az energiaszegénységre.

6.3. Az EGSZB nem ért egyet azzal a kijelentéssel, hogy „az energiahatékonyság növelése az egyik legjobb módja az energiaszegénységet kiváltó mögöttes okok kezelésének”. Az „energiaszegénység” kifejezés az energiaárak jelentős növekedésekor jelent meg. Ez azt jelenti, hogy a szegénység e konkrét kategóriájának alapvető okát a magas árak jelentik, és a kiszolgáltatott helyzetben lévők megsegítésére irányuló bármely intézkedésnek elsősorban azokat kell megcéloznia. Természetesen a hatékonyságot célzó fejlesztések szintén segítenek, azonban azok szükségszerűen jelentős beruházástól függenek, amelyet a hátrányos helyzetben lévő fogyasztók nem képesek végrehajtani (lásd: TEN/518).

6.4. Az EGSZB örömmel jegyzi meg, hogy az Európai Bizottság most létrehoz egy energiaszegénységgel foglalkozó megfigyelőközpontot, ahogy azt az EGSZB már 2013-ban javasolta az energiaszegénységről szóló, TEN/516. sz. véleményében. A központnak mindenekelőtt európai energiaszegénységi mutatókat kellene meghatároznia. Ez kulcsfontosságú lehet ahhoz, hogy a tagállamok teljes mértékben összehangoltan közelítsék meg az energiaszegénység kérdését, és ennek keretében megértsék a különféle intézkedések – például a szociális tarifák, a szegénység enyhítését célzó intézkedések, a fogyasztói tanácsadás vagy az energiahatékonyság – szerepét és hatékonyságát.

6.5. Az EGSZB szeretné kiemelni, hogy a közleményben említett témák (energiabiztonság, energiahatékonyság és dekarbonizáció) mellett a tiszta energia jelentős egészségügyi előnyökkel jár valamennyi állampolgár számára.

6.6. A csomag csupán korlátozott szerepet kínál a polgárok számára a mindennapjaikat és megélhetésüket formáló döntések közvetlen befolyásolásában. Nem világos, hogy az érdemi részvételt eredményező energiapárbeszéd alapelveit alkalmazzák-e, illetve alkalmazni fogják-e uniószerre (lásd még: TEN/617). Ez a párbeszéd egyenlő versenyfeltételek kialakítását teszi szükségessé, az intézményi dimenzióra is kiterjedően.

6.7. Az EGSZB üdvözlöi a villamosenergia-piacon termelő-fogyasztóként részt vevő állampolgárok növekvő szerepének elismerését. A termelő-fogyasztóknak a megújuló forrásokból származó villamosenergia-termelés decentralizált struktúrájának megfelelő új piaci viszonyokra van szükségük, amelyek valóban a fogyasztókat és a polgárokat állítják az európai energiapolitika középpontjába.

6.8. Az EGSZB támogatja a közösségi energia elképzelését, amely egy olyan üzleti modellből indul ki, amelyben a polgárok közösen birtokolják a lakóterületüket érintő megújulóenergia- és energiahatékonysági projekteket, és közösen vesznek részt azokban. Az új csomag jogszabályi rendelkezéseinek ahol csak lehet, lehetővé kell tenniük és ösztönözniük kell az ilyen típusú kezdeményezéseket.

7. Megújuló energia egy új piacon

7.1. Az EGSZB általánosságban támogatja a **megújulóenergia-irányelv** célkitűzését (TEN/622), mely szerint a megújuló energia költségeinek csökkenése következtében támogatni kell megújulóenergia-szolgáltatók jobb piaci integrálódását.

7.2. Az EGSZB amiatt szintén aggódik, hogy még messze vagyunk az egyenlő versenyfeltételektől, amelyek alapján a megújuló energia különtámogatás nélkül túlélhetne. Sok tennivaló akad még annak érdekében, hogy megszüntessük a támogatások, a strukturális peremfeltételek és a külső költségek nem egyértelmű elszámolása által a jelenlegi villamosenergia-piacokon okozott óriási torzulásokat.

7.3. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) legfrissebb, *Transforming the EU power sector: avoiding a carbon lock-in* [Az EU energiaszektorának átalakítása: a szén-dioxid-kibocsátás magas szinten történő rögzülésének elkerülése] című jelentését. Az európai villamosenergia-termelés nagyjából felerészben ma is fosszilis tüzelőanyagokra épül. Az EEA tanulmánya összehasonlítja az aktuális energiapiaci tendenciákat az EU 2030-ra szóló és azon túli éghajlat-politikai célkitűzéseivel. A szén-dioxid-kibocsátással járó villamosenergia-termelés felől való elmozduláshoz az alternatív energiaforrásokba történő beruházások növelésére, valamint támogató szakpolitikai keretekre van szükség.

7.4. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a konkrét intézkedések és támogató eszközök nincsenek részletesen kifejtve, ami veszélyeztetheti a megújuló energia további népszerűsítését.

7.5. Az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy az energiabiztonságot az energiaszerkezet hirtelen megváltozásakor felül kell vizsgálni; ezzel a kérdéssel a csomag nem foglalkozik kellő mélységben.

8. Gazdasági és munkahelyekkel kapcsolatos lehetőségek

8.1. Az energiaátállás komoly kihívást jelent Európa számára, és lehetőséget teremt új munkahelyek létrehozására, a gazdasági növekedésre és valamennyi állampolgár jólétének biztosítására. Az átállás ugyanakkor kockázatokkal és veszélyekkel is járhat. Ezért elengedhetetlen, hogy kiegyensúlyozott politikát dolgozzunk ki, amely a megfelelő intézkedéseket biztosítja ahhoz, hogy ne érje kár a társadalmat, ezen belül pl. a munkavállalókat (munkanélküliség és a munkahelyek minősége), a fogyasztókat és a kkv-kat. Ehhez viszont az átállás minden szakaszába be kell vonni az érdekeltet, köztük az EGSZB-t mint értékes és fontos partnert.

8.2. A tiszta technológiák terén betöltött vezető szerep ezen technológiák exportálását is maga után vonja, ami mind gazdasági, mind pedig környezetvédelmi szempontból kedvező (NAT/690).

8.3. A kutatás és az innováció kulcsszerepet játszik Európa globális versenyképességének és a fejlett energiatechnológiák és energiahatékonysági megoldások terén betöltött vezető szerepének elősegítésében. **A tiszta energiával kapcsolatos innováció felgyorsításáról** szóló célzott stratégiának (TEN/619) egyértelműbben el kell különítenie a kiemelt területeket, és olyan konkrét fellépéseket kell meghatározni, amelyekkel biztosítható, hogy a dekarbonizációt célzó innováció eredményei szélesebb körben elterjedjenek és gyorsabban piacra kerüljenek. Az EGSZB elégedetlen azzal, hogy csak korlátozott hivatkozás történik az alapkutatásra és arra, hogy a kutatás mihez tudna hozzájárulni. Röviden említést tesznek a stratégiai energiatechnológiai tervről (SET-terv), de sajnos csak az ipar nézőpontjából.

8.4. A csomag többször is úgy hivatkozik az iparra, a munkahelyekre és a növekedésre mint az innováció meghatározó tényezőire; az innováció azonban több ennél. Az emberek és a természet jólléte az ipar által vezérelt szempontokon túlmutató, fontos értékeket képviselnek.

8.5. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát egy „tisza energiával foglalkozó ipari fórum” létrehozására, amely egy alulról felfelé építkező folyamatban a civil társadalommal és az egyéb érdekelt felekkel folytatott párbeszéd szélesebb körű elképzelésének részévé válhatna. Hangsúlyozza a kutatási és innovációs lánc kiegyensúlyozott támogatásának fontosságát, az alaputatástól kezdve az alkalmazott kutatáson át az új termékek innovációjáig bezárólag.

8.6. Tekintettel a ma még jórészt a széniparra alapozó régiók gazdaságának átalakításával járó hatalmas feladatra, az EGSZB úgy véli, hogy ez a kérdés sokkal több figyelmet igényel annál, mint amennyit a jelenlegi csomag szentel neki.

8.7. A megújuló energiára és az energiahatékonyságra irányuló új beruházások tőkeköltségei tagállamonként erősen különbözőek. Az EGSZB szerint határozott fiskális és intézményi intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy felszámoljuk vagy minimalizáljuk ezeket a fogyasztók és befektetők számára diszkriminatív feltételeket.

8.8. Délkelet-Európa óriási megújulóenergia-potenciállal és képzett munkaerővel is rendelkezik – mindeddig jórészt kiaknázatlanul. Az EGSZB kéri, hogy jelentősen növeljék azoknak a szereplőknek a támogatását, amelyek a régióban az energiaunió céljait követik. Ez hatalmas fejlesztési lehetőségeket biztosít majd a fogyasztók és a helyi befektetők számára, összhangban a szóban forgó csomag céljaival.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat egy fejlesztésre vonatkozó új európai konszenzusra – A mi világunk, a mi méltóságunk, a mi jövőnk

(COM(2016) 740 final)

(2017/C 246/11)

Előadó: **Ionuț SIBIAN**

Társelőadó: **Mihai MANOLIU**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.1.27.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Közgyűlési határozat:	2017.4.26.
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.4.4.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.4.26.
Plenáris ülés száma:	525.
A szavazás eredménye:	166/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli a fejlesztési politikáról szóló új európai konszenzusra irányuló, „A mi világunk, a mi méltóságunk, a mi jövőnk” című európai bizottsági javaslatot. Az összhangban van az EGSZB által a REX/461 jelű, „A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend – Az Európai Unió mint a globális fenntartható fejlődés elkötelezett támogatója” című véleményben megfogalmazott ajánlással, amely szerint „Az uniós intézményeknek és a tagállamoknak a legmagasabb politikai szinten, az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament közötti intézményközi megállapodás révén sürgősen egyezsre kell jutniuk a követendő útirányról, hogy így szilárd alapot hozzanak létre a további politikai lépések számára. Ennek a fenntartható fejlesztési célok végrehajtását érintő megállapodásnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend érvényesítésére irányuló átfogó stratégia számára kell biztosítania az alapot, amelynek célja, hogy az EU-t fenntartható fejlesztési unióvá tegye.” Ugyanebben a véleményben még azt is kijelenti, hogy az Európai Bizottságnak „teljeskörűen integrálnia és hasznosítania kell a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendet a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzusban”.

1.2. Az EGSZB elismeri a fejlesztési politikáról szóló 2006-os európai konszenzus szerepét az Európai Unió és tagállamai fejlesztési együttműködési politikájában⁽¹⁾. A konszenzus hozzáadott értéke alapvetően az volt, hogy közösen elfogadott jövőképet, valamint egy uniós szintű végrehajtási keretrendszert biztosított az EU és tagállamai számára. Ezek később számos irányadó dokumentumot, politikát és intézkedést eredményeztek mind uniós, mind tagállami szinten. Várhatóan az új konszenzus is hasonló szerepet játszik majd.

1.3. Az EGSZB üdvözli, hogy a konszenzus a fejlesztési együttműködés jogokon alapuló megközelítése és a nemek közötti egyenlőség alapján kifejezett kötelezettségvállalást tartalmaz a szegénység felszámolásának átfogó célja iránt, biztosítva, hogy egyetlen ember se maradjon ki a 2030-ig tartó menetrendből, lakóhelytől, etnikai hovatartozástól, nemtől, kortól, fogyatékoságtól, vallástól vagy meggyőződéstől, szexuális irányultágtól, migrációs vagy egyéb státusztól függetlenül.

1.4. A 2030-ig tartó menetrendre való hivatkozás révén és azáltal, hogy továbbra is a szegénység felszámolását tartja a középpontban, a konszenzus megfelelően elismeri és fokozza a fejlesztési együttműködésnek mint külön uniós politikai területnek a jelentőségét. Míg a fejlesztési politika az uniós külső tevékenységek pillérének tekintendő, a konszenzust garanciának kell tekinteni arra, hogy a fejlesztés egyenlő szinten van más uniós politikai területekkel (biztonság, kereskedelem, igazságszolgáltatás és belügyek stb.) és nem rendelhető alá azoknak.

⁽¹⁾ Bizottsági szolgálati munkadokumentum. A fejlesztési politikáról szóló 2005-ös európai konszenzus értékelése, a „Javaslat egy új európai konszenzusra a fejlesztési politikáról” kísérődokumentuma.

1.5. A konszenzus felülvizsgálata nagyon nehéz pillanatban történik, amikor az (Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében felsorolt) alapvető európai értékek és alapelvek és az Unió pusztán létezése is egyre inkább támadásoknak van kitéve. Több válság befolyásolja a kormányok képességét és hajlandóságát arra, hogy elkülönítsék a 2030-ig tartó menetrend végrehajtásához szükséges erőforrásokat. Ezért rendkívül fontos, hogy minden uniós tagállam, valamint az EU intézményei is teljes mértékben elkötelezzék magukat a fejlesztési politikáról szóló konszenzus végrehajtása és betartása mellett, ideértve annak pénzügyi vonatkozásait is.

1.6. A konszenzusnak törekednie kell arra, hogy meghatározza az Európai Bizottság és a tagállamok szerepét, figyelembe véve speciális komparatív előnyeit a fejlesztés területén. Ennek jelentőségét tovább növeli, hogy a brexit után, változó belpolitikai környezetben várhatóan csökkenni fog az EU és a tagállamok által a fejlesztésre előirányzott teljes keretösszeg. Egy az Európai Parlament Fejlesztési Bizottsága által 2013-ban kért jelentés⁽²⁾ szerint az, hogy a tagállamok és az Európai Bizottság nem hangolták össze hatékonyan a fejlesztési támogatásokat, mintegy 800 millió eurós gazdasági költséggel járt. Évente ekkora összeget lehetne megtakarítani a tranzakciós költségeken, ha az adományozók kevesebb országra és tevékenységre összpontosítanák támogatási erőfeszítéseiket. A becslés szerint több országban további 8,4 milliárd euro éves megtakarítás érhető el a jobb elosztási mintáknak köszönhetően.

1.7. Az Unió és a tagállamok nem használhatják a fejlesztési támogatást arra, hogy együttműködést írjanak elő a fejlesztési együttműködési partnerek számára a gazdaság- és külpolitikai célok, az állambiztonság és a migráció ellenőrzése terén. Ehelyett a fejlesztési együttműködésnek továbbra is az alapvető céljaira: a szegénység felszámolására, az esélyegyenlőségre és a mindenkit megillető méltó életre, valamint a környezeti fenntarthatóságra kell összpontosítania.

1.8. Az EGSZB külön hangsúlyozni szeretné a mezőgazdaság fejlesztéspolitikai jelentőségét. A helyi élelmiszertermelés feltételeinek megerősítése, a vidéki nők helyzetének javítása és a gazdák szerveződése és együttműködése nagy szerepet játszik a szegénység felszámolásában és a fenntartható fejlesztési célok elérésében a világ legszegényebb országaiban.

1.9. A konszenzus elismeri a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek szerepét mind a 2030 távlatában történő tervezés előmozdítása, mind pedig a végrehajtáshoz való hozzájárulásuk tekintetében. Amellett, hogy erőteljes politikai támogatást nyújt egy olyan ösztönző keret biztosításához, amelyben teljes mértékben betölthetik szerepüket, az EU-nak elismerést, támogatást és védelmet kell nyújtania a hátrányos körülmények között működő emberi jogi és érdekvédő szervezetek és szakszervezetek számára. Azon is dolgoznia kell, hogy megfelelőbb pénzügyi mechanizmusokat fejlesszen ki a civil társadalmi szervezetek szélesebb körének támogatására, hogy a kisebb és nagy számban jelen levő helyi szervezetek is hozzáférhessenek az uniós programokhoz. Ennek kapcsán az EGSZB egy sor fontos ajánlást fogalmazott meg a REX/461 jelű, „A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend – Az Európai Unió mint a globális fenntartható fejlődés elkötelezett támogatója” című véleményében.

1.10. A szociális párbeszédet a fejlesztési program végrehajtásának eszközeként kellene elismerni. A szociális párbeszédhez támogató környezetre és hatásos intézményi keretre van szükség. Ennek alapja az egyesülési szabadság és a kollektív tárgyaláshoz való jog tiszteletben tartása. Az EU-nak együtt kell működnie a független munkaadói és munkavállalói szervezetekkel (a szociális partnerekkel) a stabil iparági kapcsolatok és a működő munkaügyi igazgatás elősegítése érdekében.

1.11. Noha az uniós vagyonkezelő alapok potenciálisan pozitív eszközt jelentenek, nem készült megfelelő számú tanulmány annak kimutatására, hogy azok megfelelőek lennének arra, hogy reagáljanak a fejlődő országok felelősségvállalására és igazodására. Miközben az uniós tagállamok fele növeli a magánszektort célzó ODA-előirányzatokat, a kereskedelmi ágazat közpénzekkel megvalósuló beruházásai nagyrészt továbbra sem átláthatók és nem ellenőrzöttek⁽³⁾. A szociális partnereket és a civil társadalmat támogatni kell, és lehetővé kell tenni számukra, hogy ellenőrizzék a fejlesztésre szánt alapokat, köztük azokat is, amelyek a magánszektorba kerülnek. Érdemben be kell vonni őket a fejlesztési programok kidolgozásába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe, hogy azok a lehető legtöbb ember valódi igényeire reagáljanak.

⁽²⁾ Az európai egység hiányának költsége a fejlesztési politikában: Az uniós adományozók közötti koordináció fokozása, Európai Parlament (2013).

⁽³⁾ AidWatch jelentés, Concord (2016).

1.12. A munkahelyteremtés fontos kihívást jelent a fejlődő országokban, és a magánszektornak fontos szerepet kell játszania ebben. Az EGSZB REX/386 jelű, „A magánszektor bevonása a 2015 utáni időszakra vonatkozó fejlesztési keretbe” című véleménye kiemeli, hogy a „magánszektor [...] lényeges szerepet tölthet be a szegénység elleni világszintű küzdelemben, mivel munkahelyeket teremt, javakat és szolgáltatásokat hoz létre, jövedelmeket és hasznot generál, valamint az általa befizetett adókkal hozzájárul a közterhek fedezéséhez.” A munkahelyteremtés azonban nem lehet önmagában vett cél, hacsak nem biztosítja a munkaügyi és környezetvédelmi normáknak való megfelelést és garatál tisztességes foglalkoztatási körülményeket, különösen a nők és a fiatalok számára, összhangban a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a tisztességes munkára vonatkozó programjával, az ILO munkaügyi normáival, illetve más nemzetközi szintű dokumentumokkal (például az ENSZ vállalkozásokkal és emberi jogokkal kapcsolatos irányadó elveivel és az OECD által a multinacionális vállalatok figyelmébe ajánlott irányadó elvekkel).

1.13. Az EGSZB úgy véli, hogy az integráció és a fenntarthatóság alapját a tisztességes és stabil munkahelyek jelentik (különösen a nők és a fiatalok számára), amelyek elegendő jövedelmet és fenntartható értékláncokat generálnak egy sor konszolidált közszolgáltatás számára. Új termelési és fogyasztási modelleket kell támogatni a körforgásos gazdaság keretein belül. A kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok jobb védelemben fognak részesülni, hozzáférnek a pénzügyi szolgáltatásokhoz, és egy tisztességes, igazságos és fenntartható üzleti ágazatban új üzleti modellek (helyi szolgáltatásokat nyújtó szociális vállalkozások) és új, megfelelően szabályozott kkv-k jönnek létre.

2. Háttér

2.1. A fejlesztési politika az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 208. cikke értelmében alapvető részét képezi az Unió külső tevékenységeinek, amelyek az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 21. cikke (2) bekezdésének d) pontja szerint a fejlődő országok fenntartható gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésének elősegítését szolgálják, elsősorban a szegénység felszámolása céljából.

2.2. A javaslat tárgyát képező, a fejlesztési politikáról szóló új európai konszenzus célja, hogy keretet biztosítson az EU és a tagállamok által alkalmazandó, a fejlesztési együttműködési politikára vonatkozó közös megközelítéshez.

2.3. Ugyanakkor a konszenzus határozott állásfoglalás a világ előtt, amely hangsúlyozza az EU eltökéltségét amellet, hogy továbbra is hiteles, elkötelezett és felelős, jó példával elől járó globális szereplő maradjon. Meghatározza egyfelől az Unió alapelveit és prioritásait a világ súlyos problémáival kapcsolatban, másfelől pedig a 2030-ig tartó menetrendre és a Párizsi Megállapodásra vonatkozó uniós kötelezettségvállalások teljesítési módjait.

2.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a fejlesztési politikáról szóló konszenzus felülvizsgálata üdvözlendő és rendkívül fontos a jelenlegi új környezetben, mivel célja egyrészt az, hogy az EU-nak és tagállamainak kötelezettségvállalását a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend végrehajtására koncentrálja, másrészt pedig az, hogy hozzájáruljon az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiájában az EU külső tevékenységei terén meghatározott prioritások teljesítéséhez.

2.5. A tartós gazdasági válság, a brexit, az Amerikai Egyesült Államokban végbement politikai változások, a fokozódó zavarok keleten, a szíriai konfliktus és annak humanitárius következményei, a populizmus és az idegengyűlölet növekedése a tagállamokban, valamint az éghajlatváltozás gazdasági hatásai együttesen a legsúlyosabb kihívást jelentik, amellyel az Európai Unió több mint fél évszázad óta szembesült.

2.6. Amint azt az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozó új globális stratégia (Közös jövőkép, közös fellépés: egy erősebb Európa) (2016) hangsúlyozta, az új hazai és globális környezet több instabilitást és bizonytalanságot eredményezett. Következésképpen a fokozódó egzisztenciális veszéllyel szemben az Európai Uniónak erősebbnek és egységesebbnek kell lennie, mint valaha.

2.7. Az EU együttesen azt vállalta, hogy a 2030-ig tartó menetrend időkeretén belül bruttó nemzeti jövedelme (GNI) 0,7%-ának megfelelő összegű hivatalos fejlesztési támogatást (ODA) biztosít. A konszenzus célkitűzéseinek teljesítése érdekében az Európai Uniónak és tagállamainak teljesíteniük kell támogatási céljaikat. Jelenleg, tekintettel az európai politikai kontextusra, komoly kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a jelenlegi és jövőbeli kormányok hajlandóak-e továbbra is ilyen szintű pénzügyi kötelezettséget vállalni. Az uniós tagállamokban megfigyelhető politikai fejlemények veszélyeztethetik a nemzeti kormányok fejlesztési együttműködési kötelezettségvállalásait, mivel egyes populista politikai mozgalmak részéről erőteljes az igény a globális szolidaritás és az ODA-kiadások csökkentésére.

2.8. Mivel az Egyesült Királyság volt az Unión belül a fejlesztési támogatások legnagyobb finanszírozója (2015-ben több mint 14 milliárd euróval), a brexitnek máris közvetlen hatása lesz az EU helyzetére és kapacitására ezen a konkrét politikai területen, hiszen korlátozza az általa a fenntartható fejlesztési célok végrehajtására szánt források mennyiségét. A becslések szerint a nem pénzügyi képességtől eltekintve a brexittel az EU körülbelül a támogatási költségvetésének 15 %-át fogja elveszíteni. Ezért is nagyon fontos, hogy az uniós tagállamok összefogjanak, és teljesítsék támogatási céljaikat.

2.9. Az Európai Uniónak biztosítania kell, hogy az ODA továbbra is a szegénység csökkentésére összpontosítson a fejlődő országokban, ellenőriznie kell, hogy az alapokat hatékonyan és valóban ezen országok hasznára költik-e el, továbbá garantálnia kell a fejlesztési szempontú szakpolitikai koherenciát. A Concord 2016-os AidWatch jelentése feltárja, hogy már 2015-ben az EU-támogatások 17 %-a nem jelentett valódi forrásátcsoportosítást a fejlődő országoknak, mivel azt a „donor országon belüli” menekültügyi és oktatási kiadásokra, adósságkönnyítésre, kötött segélyekre és kamatfizetésekre fordították. Bizonyos uniós tagállamokban szinte kizárólag az ott tartózkodó menekültekre fordított források miatt emelkedett a támogatások bejelentett összege, így az illető országok maguk váltak ezeknek a támogatásoknak a legnagyobb kedvezményezettjeivé.

2.10. Jellegéből és alapításának indokaiból adódóan az Európai Uniónak támogatnia és védelmeznie kell a multilateralizmust, a szabályokon alapuló világrendet, a globális békét és az emberi jogokat. Idővel az Európai Unió azzá a szükséges, felelős és elvi alapokon működő globális szereplővé vált, aki a konfliktusok és a szegénység alapvető okaival foglalkozik, támogatja az egyetemes emberi jogokat, példát mutat és puha hatalmát arra használja, hogy az egész világon pozitív változásokat érjen el.

2.11. Az Európai Uniónak és tagállamainak elkötelezettsége aziránt, hogy a fejlesztési együttműködés területén globális vezető szerepet vállaljanak, az Unió identitásának és a külvilág felé mutatott képének részévé vált.

2.12. Az Európai Unió a világ legnyitottabb piaca, amely nagyvonalú vámcsökkentéseket ajánl azoknak a fejlődő országoknak, amelyek ratifikálják és végrehajtják az alapvető, emberi és munkavállalói jogokkal, környezetvédelemmel és jó kormányzással kapcsolatos nemzetközi egyezményeket.

2.13. A pénzügyi mozgásokon túl az Európai Unió lényeges politikai partner a fejlődő országok számára, amely támogatja a pozitív politikai és társadalmi változásokat és ezen országok igazságosabb és teljesebb részvételét a globális politikai és gazdasági folyamatokban.

2.14. Az EU jelentős szerepet játszott a millenniumi fejlesztési célok (2005–2015) kidolgozásában és végrehajtásában, és a fenntartható fejlesztési célok (2016–2030) elfogadásának fő hajtóereje volt. Döntő szerepet játszott abban, hogy az új globális fejlesztési menetrendbe bekerültek az Unió értékei, mint az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság és a társadalmi igazságosság.

2.15. Az Európai Unió vezető globális szereplő, amely előmozdítja az éghajlatváltozási menetrendet, és jelentős szerepet játszott a fejlett és fejlődő országok széles koalíciójának létrehozásában, ami hozzájárult a Párizsi Megállapodás 2015. decemberi elfogadásához. Az Európai Unió kötelezettséget vállalt arra, hogy költségvetése 20 %-át éghajlatváltozással kapcsolatos fellépésre (mérséklésre és alkalmazkodásra) különítse el, támogatva a Párizsi Megállapodást.

2.16. Az EU 2016. februárban kiadott Nemzetközi Együttműködési és Fejlesztési Eurobarométer felmérése szerint tíz uniós polgárból közel kilencen támogatják a fejlesztést (89 % – ez közel négy százalékpontos emelkedés 2014-hez képest). Az új tagállamokban az eredmények jellemzően valamivel alacsonyabbak, mint a régebbi tagállamokban. Az adatok növekedést mutatnak azoknak az embereknek az arányában, akik úgy vélik, hogy a fejlődő országokban tapasztalható szegénység kezelésének fő prioritást kell jelentenie az Európai Unió számára (öt százalékpontos emelkedés után értéke 69 %) és a nemzeti kormányok számára (öt százalékpontos emelkedés után értéke 50 %). Tíz válaszadóból közel hét támogatta az EU által nyújtott fejlesztési támogatás növelését (68 %) – ami az utóbbi éveknél magasabb százalékot jelent. A felmérésben részt vevők csaknem háromnegyede egyetértett azzal, hogy a fejlesztési támogatás hatékony módszer az irreguláris migráció kezelésére (73 %), és az európaiak 80 %-a úgy véli, hogy a fejlesztés az EU saját érdeke. 52 % véli úgy, hogy az Európai Uniónak be kell tartania a fejlődő országoknak nyújtott támogatás növelésére tett ígérteit.

3. Megjegyzések

3.1. Az összekapcsolhatóság a központi pillére a 2030-ig tartó menetrendnek, amely a fenntartható fejlesztésre vonatkozó átfogó nemzeti stratégiák kidolgozásának cselekvési kerete. Ezek a stratégiák kiegyensúlyozottan integrálják a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziót, hogy pozitív hatásokat érjenek el az egymással összefüggő területeken, figyelembe véve ugyanakkor különféle transzverzális tényezőket: a nemek közötti egyenlőséget, a fiatalokat, a mobilitást, a migrációt, a beruházásokat és a fenntartható energiát is. A 2030-ig tartó menetrend által meghatározott prioritások a következő kiemelt területek köré szerveződnek: emberek, bolygó, jólét, béke és partnerség.

3.2. Noha a mélyszegénységben élők száma több mint a felével csökkent 1990 és 2015 között, még mindig több mint 800 millió ember él kevesebb mint napi 1,25 USD-ből; 80 %-uk Szubzaharai-Afrikában és Dél-Ázsiában él. A konszenzus arra összpontosít, hogy fel kell számolni a szegénységet a nagyon szegény, instabil vagy konfliktus által sújtott országokban, és erősíteni kell – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő népesség körében – a környezeti és gazdasági sokkokkal, a természeti és ember által okozott katasztrófákkal, valamint az egészséget fenyegető globális veszélyekkel szembeni rezilienciát.

3.3. 2030-ra a szegény lakosság instabil, a konfliktusok hatásainak kitett országokban fog koncentrálni, ami még nagyobb szegénységet okoz. Ilyen körülmények között más megközelítések szükségesek ahhoz, hogy képesek legyünk segíteni a szegényeken. Annak ellenére, hogy többen menekülnek a rendkívüli szegénység elől, az országok közötti és az országokon belüli egyenlőtlenségek növekedtek. A szegénység, a konfliktusok és az éghajlatváltozás mellett az egyenlőtlenség vált az instabilitás fő okává a világ legnagyobb részén.

3.4. A fejlesztési együttműködési politika középpontját lényegi, a fenntartható fejlesztés alapját képező elemek alkotják: a diszkrimináció és az egyenlőtlenségek problémaköre, az a szándék, hogy a fejlődésből senki se maradjon ki, illetve a szegénység felszámolására helyezett hangsúly. Hasonlóképpen eredményeket kell elérni az emberi méltóság terén is: az éhínség felszámolása, az oktatáshoz és a képzéshez való egyetemes hozzáférés, egészségügyi ellátó rendszerek, tisztas munká mindenki számára, az informális gazdaságról a formális gazdaság felé történő átmenet, elegendő mértékű és megfelelő szociális védelem, egészséges környezet. Ezeket a célokat nemzeti szinten működő szilárd politikákon alapuló kormányzás és egy a kiszolgáltatott személyek védelmét szolgáló pillér segítségével lehet elérni.

3.5. A hosszú távú közös fellépés kedvező a tartós szegénységben élők számára, gazdasági növekedést eredményez, csökkenti az egyenlőtlenségeket, és eredményeket kovácsol a lehetőségekből. Az állami kiadások újraelosztásának politikáját konkrét gazdasági eredményeknek kell kísérniük, megerősítve a színvonalas szolgáltatásokhoz, különösen az oktatáshoz, valamint az egészségügyi és szennyvízkezelési szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.6. Ez hatékony, fenntartható és méltányos szociális védelmi szolgáltatásokat is eredményezne, amelyek jövedelmet biztosító munkához kapcsolódnak a foglalkoztatáson alapuló szolidaritásra támaszkodva. Alapszolgáltatásként tervbe lehetne venni (új eszközként) egy garantált minimáljövedelem bevezetését is, amely szükséges az ellenálló képesség feltételeinek megteremtéséhez, elkerülendő a mélyszegénységbe történő visszaesés eseteit. Közép- és hosszú távon meg kell erősíteni a struktúrákat.

3.7. Bár a konszenzus nem említi kifejezetten, de várható, hogy fennmarad a változtatási program keretében tett kötelezettségvállalás, amely arra vonatkozik, hogy az uniós támogatások legalább 20 %-át továbbra is társadalmi befogadásra és humán fejlesztésre fordítják.

3.8. Létfonosságú elem a nők és a fiatal lányok jogainak védelme és érvényesítése, tiszteletben tartva a szexuális egészséget, a reprodukzív képességet és a kapcsolódó jogokat, ami a humán fejlődés alapvető tényezője. Ezzel párhuzamosan meg kell erősíteni a népességek gazdasági és környezeti sokkokkal, különösen a természeti és emberi eredetű katasztrófákkal szembeni ellenálló képességét. Ki kell építeni egy koherens és integrált rendszert a humanitárius segítségnyújtás biztosítására a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek segítése érdekében (különös figyelmet fordítva a kiskorúakra és más kiszolgáltatott személyekre), megerősítve a színvonalas oktatáshoz és munkahelyekhez való hozzáférést.

3.9. Ahhoz, hogy életképes maradjon, az embernek változatos és elegendő, tápláló, biztonságos és mindenki számára elérhető élelmiszerre van szüksége. Mindenképpen támogatni kell a szegény közösségeket annak érdekében, hogy folyamatosan, tisztességes és méltányos árért, a környezetre kifejtett minimális hatás mellett javuljon hozzáférésük a termőföldre, a vízhez és ezen belül az ivóvízhez, a szennyvízkezelési szolgáltatásokhoz, valamint tiszta energiaforrásokhoz. Ennek a hozzáférésnek a garantálása lehetővé teszi az elégtelen táplálkozás és az alultápláltság, valamint a növekedésbeli lemaradás visszaszorítását, és elősegíti a gyermekek önállóodását és mentális egészségük védelmét. A jobb szolgáltatásokhoz való hozzáférés (technológiai fejlődés és digitális innováció) ugyanígy lehetővé teszi a gyorsan növekedő vidéki és városi népességek életminőségének javítását, hozzájárulva az egészség, a jólét és a polgárok méltósága fokozásához, és megfelelően igényeiknek.

3.10. A reziliencia és a fenntarthatóság lényeges elemek, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy életképes megoldásokat találjunk a jelenlegi összetett, dinamikus és kiszámíthatatlan globális környezetben. A sebezhetőség súlyosbítja a szegénység akut hatásait, míg az ismétlődő strukturális válságokkal összefüggő tartós, szélsőséges instabilitás folyamatosan humanitárius szükséghelyzeteket teremt, megakadályozva a közösségek fejlődését. A konfliktusok állandósulása a rendelkezésre állónál több erőforrást igényel, gátolja az alapvető emberi jogok érvényesítését, és a menekültek és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek számának növekedését eredményezi. A fejlődést aláássák a közegészségügyet érintő ismétlődő kihívások.

3.11. A megfizethető és fenntartható energetikai szolgáltatásokhoz való hozzáférés (megújuló forrásokból származó energia termelése, az energiaszegénység elleni harc) továbbra is korlátozott, és akadályozza a gazdasági fejlődést, csakhogy mint a helyi körülményekhez, szükségletekhez és lehetőségekhez igazított, megfelelő és hatékony iparosítást (a környezetvédelemmel összhangban). A természetes erőforrásokhoz való hozzáférés korlátozott, mivel a nem fenntartható kitermelési módok a források kimerüléséhez vezetnek.

3.12. A fenntartható mezőgazdaság, az ésszerű élelmiszer-ellátó rendszerek és a fenntartható halászat olyan termékeket állítanak elő, amelyek hatékonyan képesek kielégíteni az exponenciálisan növekvő népségek szükségleteit, korlátozott környezetterhelés mellett. A víz szűkössége és a víz iránti (nem fenntartható) kereslet befolyásolja az éghajlatváltozást.

3.13. A konszenzus különös figyelmet kíván fordítani a demográfiai egyensúly fiatalok irányába történő elmozdulására a fejlődő országokban, az inkluzív növekedés és fenntartható fejlődés hajtóerejeként aknázva ki az 1,3 milliárd emberben rejlő potenciált, új, jó minőségű munkahelyeket teremtve, illetve támogatva a fiatalok társadalmi szerepvállalását és a helyi gazdaságokban, társadalmakban és döntéshozatalban, valamint a közügyekben való részvételét.

3.14. Szükség van a körforgásos gazdaságra való átállásra, ami lehetővé teszi az elérhető erőforrások hatékony felhasználását és támogatja a megfelelő és fenntartható fejlődés kiterjedt folyamatát. Valódi esély van arra, hogy magánszektorbeli új szereplők innovatív partnerségeket és megoldásokat, valamint hatékony, életképes és etikus pénzügyi mechanizmusokat javasolnak, amelyek fejlődési modellekké válhatnak. Az együttműködés, valamint a kommunikációs és információs technológia (az ellenálló és hatékony hálózatok és infrastruktúrák) kulcsfontosságúak a sikerhez, amennyiben az erőforrásokat és a beruházásokat a fenntartható fejlesztési célok elérésére fordítják, hogy fejlődést generáljanak, válaszul a globális kihívásokra.

3.15. A szegénység felszámolása és a fenntartható fejlesztés környezeti fenntarthatóságot és stabil éghajlatot követel meg, ami esélyt jelent a társadalom kiszolgáltatott szegmensei számára. A kiegyensúlyozatlan gazdasági folyamatok veszélybe sodorhatják a békét és a stabilitást, és tömeges migrációt indíthatnak el. A környezeti aggályokat be kell építeni a megelőzést célzó fellépésekbe, megerősítve például a „szennyező fizet” elv alkalmazását. A felelős magánszektor alapvető szerepet tölthet be a hatékony forrásfelhasználás, valamint a fenntartható fogyasztás és termelés népszerűsítésével; ezek az elemek alkalmasak arra, hogy a gazdasági fejlődést a körforgásos gazdaság felé történő átmenet keretében leválasszák a környezet rombolásáról.

3.16. A magánszektor által a program 2030-ig történő végrehajtásában betöltött szerepet annak alapján kell értékelni, hogy mennyiben képes hozzájárulni a kedvezményezett országokra vonatkozó fejlesztési célok eléréséhez és támaszkodni a világszintű partnerség elveire egy hatékony és a fejlődést szolgáló együttműködés érdekében. Noha a magánszereplőket bevonó új finanszírozási eszközök gazdasági fejlődést, foglalkoztatást és állami költségvetési bevételeket generáló hatékony eszközt jelenthetnek, fontos, hogy ezekre az eszközökre ugyanazok az átláthatósági és értékelési feltételek vonatkozzanak, mint a közfinanszírozásra. Az Európai Uniónak és a tagállamoknak átlátható, független értékeléseket kell finanszírozniuk, lehetővé téve az érdekeltek – különösen a helyi szinten aktívak – számára, hogy felmérjék a magánszektorbeli kereskedelmi jellegű fejlesztési finanszírozási tevékenységek költséghatékonyságát és hatását. Az EU-nak és a tagállamoknak koherens keretről kellene megállapodniuk a magánszektor fejlesztésben betöltött szerepe kapcsán, biztosítandó, hogy ne maradjanak ki rászoruló régiók vagy országok. Az innovatív fejlesztésfinanszírozási mechanizmusokat, például a köz- és magánszféra közötti partnerségeket (PPP-k) a fejlesztés- és költséghatékonyság elveihez kell mérni a feltételekhez kötött segélyezés megelőzése és olyan szabályozási környezet biztosítása érdekében, amely lehetővé teszi, hogy a kormányok megszervezzék a közszolgáltatásokat.

3.17. Az Európai Uniónak erőteljes nemzetközi eszközöket kell népszerűsítenie a felelős gazdaság terén, hogy ösztönözze a felelős üzleti gyakorlatok és ellátási láncok kialakulását. Mivel a magánszektorban egyre nő az érdeklődés a fejlesztésben történő részvétel iránt, a felelős üzleti magatartást célzó, már létező eszközöknek nagyobb jelentőséget kell kapniuk. A magánszektor számára a fejlesztési együttműködésben nyújtott támogatás kulcsfontosságú feltételévé kell tenni azt, hogy elfogadják és alkalmazzák az üzleti magatartásra vonatkozó, nemzetközileg elismert iránymutatásokat és elveket, illetve az azok betartására irányuló eszközöket. A megfelelést össze kell kapcsolni a jogosultsággal, és megfelelő ellenőrzési rendszerrel kell garantálni, hogy az előírások megsértése esetén a pénzügyi támogatás újraértékelésre kerüljön.

3.18. Határozottan támogatni kell a felelős kereskedelmi gyakorlatokat, az emberi és a munkához kapcsolódó (a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet egyezményeinek és az üzleti magatartással kapcsolatos más, nemzetközileg elismert iránymutatásoknak és elveknek megfelelő) jogok és méltányos munkakörülmények összeolvasztását, a vállalatok (a tisztességes munkaügyi normákat és munkakörülményeket illető) társadalmi felelősségvállalását, a pénzügyi stabilitást, a korrupció elleni küzdelmet, a környezetvédelmi normákat. Ennek során el kell kerülni a visszaéléseket és a korrupciót; ez lehetővé teszi az átmenetet egy informális gazdaságról egy formális gazdaság felé.

3.19. Az EGSZB úgy véli, hogy a fenntartható fejlődés alapvető feltétele a színvonalas egész életen át tartó tanulásból való, megkülönböztetéstől mentes hozzáférés, amely biztosítja, hogy minden állampolgár rendelkezzen a szükséges tudással és készségekkel. Az egyéni képességek szerinti jobb, méltóságteljesebb, elkötelezettebb élet jobb és felelősségteljesebb felnőtteket eredményez, valamint jogokat egy szociális és gazdasági jóléten alapuló igazságos társadalomban.

3.20. A fenntartható fejlesztés másik alapvető tényezőjét a hatékony városi infrastruktúrák jelentik: fenntartható, összekapcsolt és biztonságos közlekedési hálózatok, illetve más ellenállóképes infrastruktúrák megtervezése, kiépítése, beüzemelése és kihasználása. A városoknak a növekedés és az innováció központjaivá kell válniuk, segítve a befogadást; a környező vidéki közösségeket pedig el kell látni megfelelő alapvető szolgáltatásokkal. Ezek a célkitűzések a területrendezés, a pénzügyi piacok méltányos irányítása és a városi mobilitás koncepciójába illeszkednek.

3.21. Az egyenlőtlenség, a jogállamiság hiánya, a kirekesztés és az emberi jogok megsértése, illetve az emberi szükségletek figyelmen kívül hagyása jelenti az elsődleges okát a szegénységnek, a kiszolgáltatottságnak és azoknak a konfliktusoknak, melyek lakóhelyük elhagyására kényszerítik az embereket. A demokratikus irányítás a garanciája a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális (kulturális sokféleség), valamint vallási jogok gyakorlásának. A politikai párbeszéd lehetővé teszi a fellépést; az igazságszolgáltatás reformja, a mindenki által igénybe vehető igazságszolgáltatás, a független, nyílt, felelős és hatékony igazságszolgáltatás lehetővé teszi a kiszolgáltatott társadalmi csoportokra nehezedő nyomás csökkentését. Meg kell szilárdítani a jogállamiságot, küzdeni kell a városi erőszak és bűnözés ellen, a maximálisra kell növelni a népesség biztonságát, meg kell erősíteni az állam hatásköreit, a felelősségvállalást, az átláthatóságot és a konfliktusok megelőzését. Ezáltal meg fog erősödni a kormányzat és a lakosság közötti bizalom.

3.22. A fenntartható fejlődéshez a befogadást és az olyan demokratikus intézményeket támogató társadalmakra van szükség, melyek előmozdítják az egyetemes értékeket: a többszintű jó kormányzást, a jogállamiságot, az átlátható döntéshozatalt, a korrupció elleni kezdeményezéseket, az emberi jogokat, a szabad és tisztességes, nyitott társadalmat és a belső és külső sokkhatásoknak ellenálló inkluzív és átlátható civil társadalmat.

3.23. Az EGSZB az EU nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó jövőbeli stratégiájával összefüggésben (JOIN 2016/029 és REX/480 – jelenleg kidolgozás alatt) hangsúlyozza, hogy nagy jelentőséget kell tulajdonítani a kultúrának mint a fejlesztési program negyedik pillérének, és ennek megfelelően amellet érvel, hogy a kultúrát vegyék fel a fejlesztési politikáról szóló új európai konszenzus prioritásai közé.

3.24. 2007-ben elfogadott, a bevándorlással és a fejlesztési célú együttműködéssel foglalkozó SOC/268 jelű véleményében az EGSZB megjegyzi: „A migráció mind a származási, mind pedig a befogadó országok számára pozitív jelenség.” Ki kell azonban emelni, hogy a migráció helytelen kezelése az emberi jogok tiszteletben tartásának, valamint az oktatáshoz és az egészségügyhöz való hozzáférésnek az elutasításához vezethet. A migránsok áldozatul eshetnek az emberkereskedelemnek és a kényszermunkának. Fel kell lépni ez ellen és gyors, határozott intézkedéseket kell hozni mind a származási és tranzitországokban, mind pedig a végső célállomást jelentő országokban. Szisztematikus, strukturált és szinergiában működő együttműködést kell bevezetni a pozitív következmények maximalizálása és az illegális migráció csökkentése érdekében. Ezt az összehangolt megközelítést ki kell egészíteni a humanitárius segítségnyújtással is. A megoldás a fenntartható fejlesztési szakpolitika alkalmazása folyamatos erőfeszítések mellett a migráció származási országaiban. A politikai párbeszéd az európai külpolitika eleme és olyan katalizátor, amely lehetővé teszi a migráció visszaszorítását.

3.25. Az EU 2016. februárban elindított Nemzetközi Együttműködési és Fejlesztési Eurobarométer felmérése szerint az uniós állampolgárok több mint egyharmada (36 %) legalább hallott már a fenntartható fejlesztési célokról, de csupán egytizedük tudja, hogy mik ezek a célok (10 %). Az északi és középső területeken élő állampolgárok esetében a legvalószínűbb, hogy hallottak vagy olvastak a fenntartható fejlesztési célokról. Nyilvánvaló, hogy az Európai Uniónak többet kell tennie annak érdekében, hogy tájékoztassa és felvilágosítsa az uniós állampolgárokat a fejlesztési együttműködésről, különös tekintettel a déli és keleti tagállamokra. Az EGSZB ezt az ajánlást a REX/461 jelű, „A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend – Az Európai Unió mint a globális fenntartható fejlődés elkötelezett támogatója” című véleményében is megfogalmazta: „Az Európai Bizottságnak tudatosságnövelő tevékenységeket és kampányokat kell szerveznie és végrehajtania, hogy a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend európai menetrenddé váljon. Az Európai Bizottságnak rendszeresen Eurobarométer vizsgálatokat kell végeznie a fenntartható fejlesztési célokkal kapcsolatos lakossági tudatosság és tájékozottság felmérése céljából. A civil szervezetekre alapvető fontosságú szerep hárul ebben a folyamatban”.

3.26. Az Európai Unió – a szolidaritásban, a szociálpolitikákban és az azonos értékeket valló valamennyi érdekelt szereplővel folytatott gazdasági és kereskedelmi partnerségekben rejlő erejének köszönhetően – rendelkezik azzal a képességgel, és megfelelő pozícióban is van ahhoz, hogy vezető szerepet vállaljon a fenntartható fejlesztési célok kapcsán. Széles diplomáciai hálózata biztosítja a fellépés koherenciáját és következetességét, a fokozott hitelességet és legitimitációt, valamint a hozzáadott értéket, ami pozitív hatást vált ki. Az európai tapasztalatok sokfélesége, a differenciált megközelítések, a hozzáadott érték, valamint az egység a sokféleségben az európai külső tevékenységek speciális elemeit képviselik, és egyben versenyelőnyt is jelentenek az Unió számára.

Kelt Brüsszelben, 2017. április 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU